NATIONAL LIBRARY
DEC 10 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, NOVEMBER 15, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

79. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 15. NOVEMBRIS 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada, tālr. 921—
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

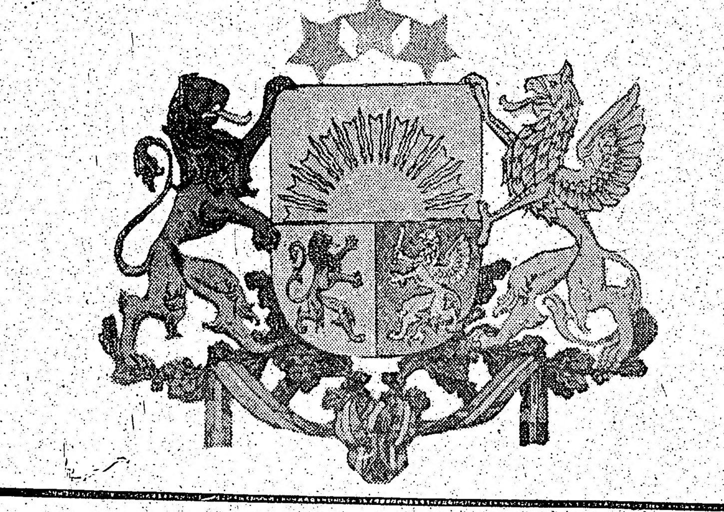

Lai, vienoti sirdīs, mēs, jauni un veci,
par Latviju stāvam tik stipri kā klints!

Sveicam mūsu lasītājus un līdzstrādniekus LATVIJAS VALSTSSVĒTKOS!

LATVIJA AMERIKĀ

Tālivaldis Kronbergs
LNAK valdes priekšsēdis

Pirms 51 gada

Latviešiem, tāpat kā citām tautām, ir sava lielā diena, kad tie pulcējas atzīmēt savas tautas un valsts vēstures visizcilākos notikumus. Mums šī lielā diena ir 18. novembris. 1918. gadā šai dienā, kā visi labi zinām, Rīgā vēlākā Nacionālā teātŗa telpās proklamēja Latvijas valsti. Atzīmējot mūsu valsts dibināšanu, mēs mēdzam izcelt tikai neatkarības pasludināšanas brīdi, bieži atstājot it kā novārtā visu to, kas notika pirms šīs tautas svētku dienas. Visai reti mēs pieminam grūtības, kuŗas bija jāpārvar tā laika politiskajiem darbiniekiem. Uzklausot Latvijas valsts dibināšanas brīža un ar to saistīto notikumu aculieciniekus, iedziļinoties mūsu bijušo valstsvīru atmiņu grāmatās un mūsu vēsturnieku konstatējumos, liekas, ka paveŗas plīvurs un mēs varam salīdzināt savu pašreizējo situāciju, kad ne vienmēr mūsu nodomi un ieceres izdodas, ar tā laika problēmām.

Reālas cerības beidzot īstenot sapni par neatkarību latviešiem radās 1918. gada rudenī, kad Vācija un Krievija dega revolūcijas liesmās. Mūsu kaimiņtautas igauņi un lietuvieši, līdzīgi somiem, poļiem, baltkrieviem, ukraiņiem un gruzīniem, bija jau paguvušas proklamēt savu neatkarību, un vācu muižniecība labi saprata, ka arī latvieši var censties panākt patstāvību. Par to, ka landtāgs bažījās par savu varu un vācu muižniecības nākotni, liecina fakts, ka jau septembŗa sākumā baroni nosūtīja uz Berlīni trīs savus pārstāvjus, lai tie proponētu Vācijas valdībai atļaut Baltijas telpā dibināt patstāvīgu hercogisti. Vācijas ķeizars Vilhelms II tam piekrita un uzdeva valsts kancleram paziņot Vidzemes, Igaunijas, Rīgas un Sāmsalas apvienotajam landtāgam, ka Vācija atzīst Baltijas zemes par brīvām un neatkarīgām, ar to mudinot vācu muižniecību rīkoties tā, lai tai piekristu noteicējas loma Baltijā. Vācu ģenerālštābam bija jādod atsauksme šai jautājumā. Laimīgā kārtā tas bija negātīvi noskaņots attieksmē uz neatkarības piešķiršanu, pat tad, ja Baltijas zemes paliktu līdzšinējās rokās. Ģenerālštābs ar atbildi vilcinājās veselu mēnesi, bet tieši šai laikā sprīdī daudz kas mainījās. 1918. gada 4. novembrī vācu matroži sāka asiņainu sacelšanos Ķīlē, un jau dienu vēlāk līdzīgas ainas bija redzamas Rīgā, Tallinā, Liepājā un Ventspilī, kur pēc lielinieku parauga nodibināja kaŗavīru padomes. Sacelšanās un nemieru rezultātā Vācijas ķeizars atteicās no troņa un aizbēga uz Holandi, bet jaunā Vācijas valdība paziņoja Baltijas landtāgam, ka uzskata iepriekšējās valdības solījumus par spēkā neesošiem. Muižniecība tomēr vēl nebija ar mieru atdot savu varu latviešiem un igauņiem. Jau 19. un 20. oktobrī Rīgas pilī bija notikusi apvienotā landtāga sēde, kurā nolēma Baltijas telpā radīt konstitucionālu monarchiju, ietilpinot tajā arī Kurzemi. Kopīgajai zemes padomei uzdeva izraudzīt zemes komiteju, kurā būtu pārstāvētas visas aprindas un tautības. Bez tam bija arī jāizstrādā Baltijas satversme un jāizveido pagaidu valdība. Tika nolemts lūgt Vāciju arī turpmāk aizsargāt Baltijas telpu, turpinot zemes pārvaldīšanu līdz Baltijas iestāžu izveidošanai.

Taču Berlīnē jau valdīja citas aprindas, kurām monarchija nebija pieņemama. Vācija atbildēja, ka sava militārā un politiskā stāvokļa dēļ nevar Baltijas landtāga ierosinājumu īstenot. Taču arī šī noraidīgā atbilde neapslāpēja muižniecības centienus un cerības paturēt „grožus savās rokās" arī turpmāk. 5. novembrī tā sasauca jauno apvienotās zemes padomes sēdi Baltijas kopvalsts satversmes un reģenta padomes izstrādāšanai, paredzot radīt 60 personu lielu zemes izpildkomiteju, kurā 20 locekļu būtu vācieši un tikpat daudz latviešu un igauņu. Bet latvieši un

(Nobeigums 4. lpp.)

BRĪVĪBAS PIEMINEKLIS RĪGĀ NEBRĪVĪBAS GŪSTĀ — Elmara Damberga zīmējums

Tautas balva Zentai Mauriņai

Brīvās pasaules latviešu apvienība šāgada Tautas balvu piešķīrusi esejistei Dr. phil. Zentai Mauriņai Vācijā, kuŗa ar saviem darbiem kļuvusi pazīstama ne vien pasaules literātūrā, bet arī ievērojamā mērā popularizējusi Latvijas vārdu un pievērsusi uzmanību latviešu tautas liktenim. Kā jau ziņots, šogad balvas piešķiršanā un tai vajadzīgo līdzekļu sagādē nepiedalījās Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centrs, atzīstot, ka sakarā ar trim Tautas balvām iepriekšējā Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres gadā šoreiz balva atstājama nepiešķirta. Brīdi šāda iespēja arī pastāvēja, jo Amerikas latviešu apvienība savukārt bija nolēmusi balvas piešķiršanā piedalīties tikai tad, ja visas četras BPLA pamatorganizācijas jau pirms balvas jautājuma izlemšanas BPLA kasē iemaksā katrai piekritīgo daļu, lai neatkārtotos pagājušā gada nepatīkamais fakts, ka līdzekļu savlaicīgas neiemaksāšanas dēļ vienas balvas pasniegšana laureātam iestiepās krietni šai gadā. Latviešu nacionālās apvienības Kanadā iniciātīvā nostāju mainīja ALA, pret balvas piešķiršanu nebija arī Latviešu apvienība Austrālijā. Atlikušās trīs BPLA pamatorganizācijas vienojās savstarpēji sadalīt arī Eiropas maksājamo daļu, lai balvu varētu pasniegt pilnā 1000 dol. apmērā. Tā pēc viedokļu izmaiņas BPLA šāgada Tautas balvu vienprātīgi piešķīra Zentai Mauriņai. Ir savā ziņā likteņa ironija, ka šī gadskārtējā balva, kuŗā Eiropas latviešu pārstāvība nepiedalījās, tagad aizceļojusi tieši uz Eiropu. Balvas ieguvēju visās latviešu kolonijās brīvajā pasaulē paziņos Latvijas valstssvētku aktos, bet tautiešiem dzimtenē to pavēstīs radioraidījumos.

Zenta Mauriņa dzimusi 1897. gada 15. decembrī Lejasciemā ārsta ģimenē, bet uzaugusi Grobiņā. 1929. gadā viņa pabeidza Latvijas universitātes baltu filoloģijas nodaļu un papildinājās Heidelbergas universitātē Vācijā, pēc tam bija skolotāja Rīgas skolotāju institūtā un lektore tautas augstskolās. Ar disertācijas darbu par Frici Bārdu viņa 1937. gadā Latvijas universitātē ieguva Dr. phil. gradu. 1944. gadā Z. Mauriņa devās trimdas gaitās uz Vāciju, divus gadus vēlāk pārcēlās uz dzīvi Zviedrijā, bet tagad kopš vairākiem gadiem atkal atgriezusies Vācijā, kur apmetusies Bad Krocingenā, skaistajā Švarcvaldē.

Bez dažiem romāniem, kas palikuši bez lielākas ievērības, Zenta Mauriņa galvenokārt rakstījusi esejas, lietojot t. s. iejušanās metodi subjektīvā skatījumā, kā teikts „Latvju enciklopēdijā". Viņa savās esejās popularizējusi sev tuvos rakstniekus, bet rakstījusi arī autobiografiskus darbus un monografijas, kuŗas guvušas ne mazāku ievērību. Viņas darbi iznākuši arī citās valodās, visvairāk vācu, taču tie nav tulkojumi, bet oriģināldarbi.

Nesen iznācis Zentas Mauriņas jaunākais darbs vācu valodā „Portraits russischer Schriftsteller" (Krievu rakstnieku portreti), kuŗu žurnālā „Praktische Psychologie" apskatījis Dr. med. V. Lindenbergs Berlīnē. Norādījis, ka jaunajā darbā latviešu autore no krievu valodas un gramatikas radītāja Lomonosova pār Čechovu un Dostojevski vilkusi plašu

Zenta Mauriņa

loku uz mocekļiem moderno rakstnieku vidū recenzents rakstījis: „Arī šai darbā, kā visās savās grāmatās, viņa vēršas pret netaisnību un cilvēku nonicināšanu, saucot lietas īstajā vārdā. Viņas pašas liktenis nedzirdami skan līdz. Kopš agras jaunības Zenta Mauriņa kādas nedziedināmas slimības rezultātā zaudējusi kustību spēju. Kad. Pad. savienība 1944. gadā okupēja Latviju, dzejniecei bija jābēg; cauri Polijai viņa sasniedza Vāciju un pārcēlās vēlāk uz Zviedriju. Tagad viņa atkal dzīvo Vācijā. Divdesmit piecus gadus viņa rakstīja latviešu valodā, kopš divdesmit trīs gadiem viņa savus darbus raksta vācu valodā. Kas gan spēj īsti saprast, ko rakstniekam nozīmē pēc sekmīga darba posma svešumā mainīt valodu? Rakstītais vārds ir rakstnieka darba rīks, ar to viņš veido savu valo-

(Nobeigums 5. lpp.)

Sabiedrība pateicas Birutai Senkēvičai

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS KANADAS KOPAS 20 GADU DARBĪBAS ATCERE TORONTO (I)

LPB Kanadas kopa 8. un 9. novembrī ar tradicionālo Preses balli Casa Loma pilī un svētku aktu ar sekojošu rakstnieku cēlienu Latviešu namā Toronto atskatījās uz 20 gadu darbību, gan mazliet pāragri, jo kopa dibināta 1949. gada 11. decembrī. Varētu teikt, ka šī darbības atcere izvērtās mazliet savdabīga, jo jubilejas akts 9. novembrī gan bija domāts atskatam uz kopas aizvadītajiem 20 darbības gadiem, taču kļuva par kopas priekšnieces Birutas Senkēvičas lielo dienu. Un tas pelnīti un pamatoti. Izņemot dažus gadus, viņa visu laiku bijusi kopas priekšniece, bet visus gadus darbojusies valdē, tā ka lielā mērā kopas veikums ir arī viņas personīgais devums latviešu kultūras un izglītības druvai, ko sabiedrība arī bija tā novērtējusi un, suminot kopas darbu, atzinībā un pateicībā daudzināja tās priekšnieci.

Darbības atceres aktam sākoties, zālē ienāca un vietas pie goda galda ieņēma kopas dibinātāji un kādreizējie priekšnieki Biruta Senkēviča, Dr. Heronims Tichovskis un Valters Ziediņš, kā arī no Ņujorkas atbraukušais LPB centrālās valdes priekšsēdis Viktors Irbe. Četri kopas dibinātāji tomēr iztrūka: Osvalds Breņķis šogad aizsaukts aizsaulē, bet Valdis Beķeris, Jānis Deksnis un Ilmars Jankovskis nebija ieradušies. Publiku ar goda vietu ieņēmējiem iepazīstināja ilggadējais kopas darbinieks V. Upeslācis, īsumā norādot uz šīs dienas nozīmi ne vien kopas biedriem — žurnālistiem un rakstniekiem, bet arī trimdas dzīvē vispār.

LPB centrālās valdes pr-dis V. Irbe cildināja kopas veikumus un izvērtēja tās darbību, uzrunas nobeigumā paziņojot, ka centrālā valde ieskaitījusi Birutu Senkēviču LPB goda biedros, ar to pateicoties par viņas veikto darbu biedrības centienu īstenošanā un latviešu tautas interešu labā. V. Irbem pasniedzot B. Senkēvičai goda biedres diplomu, turpat ap 300 akta dalībnieku spontāni piecēlās un sumināja jauno LPB goda biedri ilgiem aplausiem, ar to pievienojoties parādītajai atzinībai un daloties B. Senkēvičas aizkustinājuma izjūtās. Šai vietā varētu teikt, ka visa auditorija viņai šo skaisto brīdi un pelnīto godinājumu no sirds novēlēja, ja vien kopas biedre dzejniece Velta Toma vienīgā visā zālē nebūtu palikusi demonstrātīvi sēžam... Liekas tomēr, ka vairumam šī skarbā un šai brīdī patiešām liekā disonance palika neievērota, raugoties uz LPB lielāko atzinību guvušo dedzīgo latviešu patrioti, kuŗu, aplausiem vēl turpinoties, kopas vārā apsveica vicepr-dis A. Vīčels, piestiprinot viņas svētku tērpam ziedu rotājumu un apliecinot, ka nule notikušais priekšnieces godinājums ir liels pagodinājums visai kopai.

Īsu LPB Kanadas kopas darbības atskatu sniedza V. Upeslācis, tā laikā aicinot klātesošos ar klusuma brīdi pieminēt kopas mirušos biedrus. Īsā atskatā nespējot pakavēties pie visa kopas veikuma 20 gados, runātājs izcēla tikai „mazus punktiņus vēsturiskā plāksnē", uzsveŗot, ka kopa ar saviem 30—40 biedriem aizvadītās darbības laikā sabiedrībai, sevišķi izglītības laukā, arī materiālā ziņā devusi daudz vairāk par dažu labu nesalīdzināmi lielāku biedrību, visu no sabiedrības saņemto tai atkal atdodot atpakaļ. Runātājs aicināja gādāt par jauniem rakstītājiem, bet arī lasītājiem, jo neviens nespēs kaut ko radīt, ja zinās, ka nav, kas radīto lasa. Atzinis, ka Preses biedrība ir talantu organizācija, kāda parasti dzimst laikā, kad tauta ir

(Nobeigums 4. lpp.)

Ieejas karte Latvijas neatkarības pasludināšanas aktā 1918. gada 18. novembrī. Šis vēsturiskais retums, kuŗu pērn publicēja DV apvienība Ziemeļrietumos savā informācijas biļetenā, bija pagājušā gada 30. decembrī mirušā Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗa Jāņa Celma īpašums un atrasts viņa atstātajā archīvā.

PULCĒSIMIES

LATVIJAS VALSTS NEATKARĪBAS DIENAS SVINĪBĀS TORONTO

sestdien, 22. novembrī, pl. 7 vak.: Eaton auditorijā (Yonge-College) SVĒTKU RUNU TEIKS: BPLA un ALA priekšsēdis prof. P. Lejiņš

Priekšnesumu daļā: Hamiltonas meiteņu ansamblis „DZINTARS" • Vīru koris VIESTURS • A. Jansons vijoles solo • Pie klavierēm Inese Černavska.
Ieeja pret ziedojumiem — vēlams sākot ar $1.00 no personas.

Laipni ielūdz RĪCĪBAS KOMITEJA

Diplomāts un sāpju dzejnieks

J. MIEKALNA ATMIŅAS PAR LUDVIGU SĒJU

Godbijībā un lepnumā, bet reizē arī skumjās svešumā atzīmējot suverēnās Latvijas republikas neatkarības pasludināšanas dienu, domas vienmēr saistās ne tikai ar vīriem, kuŗi Latviju izloloja, citu tautu saimē ieveda un tās apdraudēto brīvību nosargāja, bet ar visiem, kuŗi savu dzīvi un darbu veltīja tēvzemei. Pie viņiem pieskaitāms arī kvēlais patriots un izcilais diplomāts Ludvigs Sēja, kuŗš jau vācu okupācijas laikā pēc baigā gada nokļuva ieslodzījumā. Vēlāk krieviviņu no Maskavas cietuma izsūtīja uz Pad. savienības ziemeļiem. Pēc izsludinātās amnestijas atlaists uz Latviju miesīgi novārdzis un garīgi salauzts, viņš, Rīgā nepierakstīts, skuma arī par ģimeni, no kuŗas bija šķirts. Tuviniekiem trimdā rakstītajām vēstulēm pievienotos dzejoļos Ludvigs Sēja izteica savas personīgās un visas latviešu tautas sāpes.

Ar Ludvigu Sēju, vēlāko neatkarīgās Latvijas sūtni un ārlietu ministru, iepazinos jau ap 1910. gadu, kad viņš kā Dubultu ģimnazijas franču valodas skolotājs bija ieradies pie sava brāļa, ar kuŗu kopā dzīvoju panzijā pie skolotāja Trana. L. Sēja toreiz bija 25 gadus vecs un atstāja simpatisku vispusīgi izglītota cilvēka iespaidu. Būdams iesaistīts 1905. gada nemieros, viņš bija spiests meklēt patvērumu ārzemēs un dažus gadus aizvadīja Grenoblē, Francijā, kur varēja studēt. Ja prof. L. Bērziņš savā atmiņu grāmatā „Mūža rīts, darba diena" atzīmējis, ka L. Sēja viņa vadītajā ģimnazijā bez franču valodas mācīšanas ierosinājis skolēnus arī izveidot futbola komandu, par to nav jābrīnās, jo šī spēle Francijā bija tolaik jau ļoti iecienīta.

Atmiņā šis tas bija saglabājies no šīs pirmās tikšanās ar vēlāko Latvijas diplomātu. L. Sēja cienīja nopietnu darbu, tāpat kā izpriecas brīdi pēc darba paveikšanas. Viņš izteicās arī par Dubultu ģimnazijas vides labo un slikto pusi. Ja priežu mežs un plūdmale atstāja veselības ziņā labu ietekmi, tad vaļinieki — vasarnieki deva visai sliktus piemērus. Tomēr man jāsaka, ka šo pašu jūrmalu ekskursijā reiz apmeklēja mana skola dzimtenes pētīšanas nolūkā.

Tai laikā man nebija ne jausmas, ka, gadiem ejot, ar L. Sējas ģimeni vēlāk saradošos. Divdesmito gadu sākumā, kad studēju Rīgā, pie Sējām nereti izdevās pavadīt patīkamus vakarus labā sabiedrībā. Lielu uzjautrinājumu arvien sagādāja Dr. Baldiņš, kam nekad netrūka humora un dziesmu. Kad Ludvigs Sēja ar dzīvesbiedri (viņš bija apprecējis savu Madonas ģimnazijas laika skolnieci Hertu Ozolu) pēc 1925. gadā kā Latvijas sūtnis devās uz ASV, mēs ar patiku skatījām atsūtītos lepnos amerikāņu žurnālus ar jaunā sūtņa un viņa kundzes uzņēmumiem.

Kad Saeima taupības nolūkos Latvijas sūtniecību Vašingtonā 1927. gadā likvidēja, nedomājot par iespējamām nākotnes situācijām, L. Sēja kā diplomāts darbojās Temzas (Anglijā), tad Ņemunas (Lietuvā), krastos. Pēc Latvijas okupācijas 1940. gadā un sūtniecību likvidēšanas L. Sēja atgriezās dzimtenē un strādāja par franču valodas lektoru Rīgas universitātē, bet vasaras vadīja lauku klusumā Zemgalē. Mūsu dzimtenes smagajām dienām turpinoties, viņš kā patriots juta, ka kaut kas jādara.

Par šo laiku un Ludviga Sējas darbību pastāstījis kādreizējais sūtnis un Rīgas pilsētas lielvecākais R. Liepiņš savam kollēgam veltītajā nekrologā 1962. gada aprīlī (saīsinātā izvilkumā): „Kad 1943. gadā Rīgā nodibinās pagrīdes organs — Latvijas centrālā padome. Sēja tajā uzņemas ģenerālsekretāra pienākumus, piedalās Baltijas pretestības konferencēs, kas slepeni sanāk Rīgā. Kāda igauņa iegāšanās dēļ notiek plašas apcietināšanas. Kopā ar prof. K. Čaksti arestē arī Sēju. Abi nonāk koncentrācijas nometnē Salaspilī, tomēr, sarkanai armija tuvojoties, viņus pārved uz Štuthofu, Dancigas tuvumā. Vēlāk, dzenot kājām tālāk uz rietumiem, Čakste saslimst ar tīfu un aiziet bojā, bet Sējam izdodas izglābties un patverties kādā poļu ģimenē. Nepaiet ilgs laiks, nodevības dēļ viņš tiek izdots krieviem, un NKVD to nogādā Ļefortovskas cietumā Maskavā. Atkārtoti tiek pratināts kā apvainots valsts nodevībā, spiegošanā. Sēja okupantu apvainojumus kategoriski noraida un pastāv, ka par viņa darbību tiesīga spriest vienīgi Latvija, kad tā būs brīva. Sēju smagi piekauj un aizmugoriski notiesā spaidu darbos.

Par visu pārējo ir tikai saraustītas ziņas. Viņa dzīvesbiedre Herta iecejoja ASV jau 1947. gadā; viņas ģimene bija izklīdēta, jo tikai meita atradās Ziemeļamerikas krastā, turpretim „dēli Austrālijā", bet vīrs izsūtījumā Pad. savienības ziemeļos. Pēc izsludinātās amnestijas Ludvigam Sējam gan atļāva atgriezties Latvijā, taču ar sadragātu veselību. Rīgā viņu nepierakstīja. Sava mūža pēdējos piecus mēnešus viņš aizvadīja slimnīcā. Par spīti sabojātajai veselībai, Sēja tulkoja vārsmas no franču valodas un deva latviešu dzejai arī pats savus darbus „caur sāpēm un asarām".

Ludvigs Sēja mira 1962. gada 15. februārī. Jau tā paša gada pavasarī viņa dzīvesbiedre Herta izteicās, ka viņai tagad visvairāk pietrūkstot vīra vēstuļu. Gandrīz katrai vēstulei L. Sēja mēdza savai mūža draudzenei atsūtīt pa savam dzejolim, kuŗos viņš izteica visu, ko nedrīkst rakstīt vēstulē. Vairākos no šiem dzejoļiem izskanēja nenovēršamais — mūža beigu akordi, reizē tomēr arī apliecinājums nebeidzamajai mīlestībai un nesatricināmajai ticībai, ka Latvija reiz augšām celsies.

J. Mierkalns

Ludvigs Sēja

LIEPAS ZIEDI

Drīz atnāks dienas gaidītās,
Kad krāšņi liepu ziedi plauks,
Mūs spoža saule dabā sauks,
Drīz atnāks dienas ilgotās.

Šie liepu ziedi burvīgie,
Kā skūpsti tālam ceļam doti,
Kas gaišas mīlas apgaroti —
Šie liepu ziedi smaržīgie.

Tā smaržo cēla jūsmu sirds,
Kas ilgot, mīlēt nevar beigt.
To tumsas varām nepieveikt —
Tur liepas zelta ziedi mirdz.

Ludvigs Sēja

MĪLESTĪBAS PAKRĒSLIS

Tu manī skati gadalaiku vēlu,
Kad tikai reta bāla lapa trīs.
Uz zariem kailiem, raidot skaņu žēlu,
Kur kādreiz putnu dziesmas skaļas līs.
Tu manī skati lēni gaistam dienu,

Kas vakaros pēc saules rieta nīkst,
Ko melnā nakts ņem pamazām arvienu,
Kas aiziet nezinā, kur visi slīkst.

Tu manī skati tagad sēru liesmu,
Kas vēl uz jauno dienu pelniem dziest;
Ko senāk ilgoju kā saldu dziesmu,
Kā auksta nāves ēna liek tik ciest.

To skati tu, un skumjā gala tuvums
Spiež tevi mīlēt stiprāk, pirms nāk klusums.

Ludvigs Sēja

PIE KAPA

Zinu, ka pie kapa
Nāksi mīlā sērst,
Senai mīlestībai
Sirdī skatus vērst.

Balta ceriņzara
Tev tad nebūš žēl.
Pavasara smaržas
Būs man dārgas vēl.

Neskumsti tad vairāk
Nekā sirdij der,
Saldi sērām jausmām
Vārtus viegli ver.

Teic, ka mana daļa
Pārāk barga nav;
Iznīcībā grimis
Viens, kas aizmirsts jau.

Nelej dārgas as'ras
Man uz kapa tad.
Mīlestības ziedi
Nenovīst nekad.

LATVIJA
AMERIKĀ

79. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 15. NOVEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PASKAIDROJUMS

Sakarā ar to, ka bez vietējām telefoniskām sarunām esmu saņēmis vēstules ne tikai no ASV, bet arī citu zemju tautiešiem, kuŗās izteikts aicinājums Daugavas Vanagiem novērst padomju komponistu masu dziesmas ASV rietumpiekrastes 4. latviešu dziesmu svētku programmā 1970. gadā Losandželosā, uzskatu par savu pienākumu paskaidrot, kā radās un kas ir šo svētku rīcības komiteja.

Īsi pēc ASV rietumkrasta dziesmu svētkiem Sanfrancisko H. Braukis sasauca ieinteresēto sanāksmi dziesmu svētku rīkošanai Losandželosā. Šai sapulcē nebija aicināti organizāciju pārstāvji. Bija ieradušās apmēram 25 personas, to vidū arī šo rindiņu rakstītājs. Sapulci atklāja H. Braukis un aicināja sapulcējušos izlemt, vai nākošos piekrastes dziesmu svētkus rīkot Losandželosā. Vairākums bija par rīkošanu. Tad H. Braukis aicināja ievēlēt svētku rīcības komitejas priekšsēdi. Saprotams, ievēlēja viņu. Tad H. Braukis aicināja ievēlēt rīcības komitejas sekretāru, par kandidātu minot V. Vaitu, kā arī mākslas daļas vadītāju, šim postenim ieteicot V. Lapenieku. Vairākums abus minētos arī ievēlēja. Sanāksmē ievēlētais 1970. gada rietumkrasta dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis H. Braukis turpinājumā paziņoja, ka viņš un abi pārējie nule ievēlētie — priekšsēdis, sekretārs un mākslas daļas vadītājs — tad nu ir rīcības komiteja, bet pārējos techniskos darbiniekus viņš pieaicināšot pēc vajadzības un sava ieskata. Sapulces vairākums arī šim nokārtojumam piekrita.

Tātad — Losandželosas dziesmu svētku rīcības komiteja nav vietējo organizāciju un draudžu radīta. Šī iemesla dēļ DV apvienībai arī nav iespējams novērst sarkano masu dziesmu dziedāšanu, kaut šī brāļošanās ar mūsu dzimtenes okupantiem un apspiedējiem kādreiz var dot ASV valdībai iemeslu atzīt komūnistu okupāciju Latvijā un likvidēt mūsu sūtniecību Vašingtonā. Tad būs par vēlu vaimanāt!

Edvins Leimanis,
DV apvienības
Dienvidkalifornijā priekšnieks

Latviešu tautas izredzes nākotnē

Katrai tautai ir sava pagātne, kuŗas locekļi reģistrē visus savas dzīves mirkļus, lai tos pārvērstu nemainīgā reālitātē, kuŗu tai neviens nespēj atņemt. Un nākotne ir tikai to tautas locekļu rokās, kuŗiem dārga tās pagātne, savas tautas augstākie cilvēciskie sasniegumi. Ikviena tauta var nokļūt tādā stāvoklī, kas līdzīgs cietumam, bet tās locekļi spēj izraisīt tādus tēlus un attēlus, kas noliedz tautas nebūtību un atbrīvo to no cietuma.

Šīs dažu izcilāko mākslinieku domas visā pilnībā atbilst latviešu tautas pieredzei un pārdzīvojumiem pagātnē, kad tai bija jāpiedzīvo cietumam līdzīgs liktenis, bet ar savu aktīvitāti un iespējamo rīcību vairākās kultūras nozarēs izlauzās no šī cietuma brīvajā demokratiskajā republikā un ar saviem sasniegumiem pierādīja, ka spēj noorganizēt un vadīt savu valsti kā arī veicināt tās kultūrālo attīstību.

Šī latviešu tautas pagātne ir dārga katram īstam latvietim, kādu netrūkst kā okupētajā dzimtenē, tā arī trimdā. Tāpēc nevar būt šaubu par labām izredzēm tautas nākotnē. Latviešu tautas zinātnieku, mākslinieku, daiļamatnieku un citu censoņu sasniegumi trimdā liecina par kultūrālo attīstību ārpus Latvijas, un panākumi dzimtenē tajās dzīves nozarēs, kuŗām nav ciešu sakaru ar komūnistisko politiku, neļauj šaubīties par to, ka latviešu tautas radošais gars arī tur ir pietiekami aktīvs un veicina savas tautas attīstību. Protams, vienota tauta dzimtenē visās kultūras nozarēs būtu sasniegusi daudz augstāku līmeni un arī starptautiski devusi daudz vairāk nekā tagad, bet to nevēlas pielaist Maskava.

Pad. savienība ir milzis ar ļoti raibu iedzīvotāju sastāvu, kuŗam nav gandrīz nekādu tiesību un brīvības. Tā iedzīvotājus satur kopā tikai komūnistu partija ar brutālu varu, kas neļauj brīvi izpausties darbinieku spējām un spēkiem. Bez tam viņus sarūgtina kā viltīgā un nepareizā informācija par dzīvi un sasniegumiem brīvajās demokratijās, tā arī katra mazākā tautiešu trūkuma pārspīlēšana citās zemēs un negātīvu parādību noliegšana pašu paradīzē. Šādas lielas despotijas pagātnē nav ilgi pastāvējušas. Arī Pad. savienībā jaunā paaudze jau cīnās par brīvību, un valdošajās komūnistu aprindās nav vienprātības, kas liecina, ka milža vara nav vairs tik stipra, cik varenu to tēlo valdība un līdzskrējēji.

Cilvēks allaž ir ilgojies un cīnījies pēc brīvības un to sasniedzis. Tā sevišķi dārga ir tām tautām, kuŗas pirms verdzības pazinušas diezgan lielu brīvību un dzīvojušas daudz lielākā labklājībā nekā Pad. savienībā. Vai tās var aizmirst pagātni un gaidīt labākus laikus Pad. savienībā?

Tas nav iespējams nedz veselām tautām, nedz arī atsevišķiem cilvēkiem, jo brīvības dīgļi ir katra individa dabā, kas attīstās visos dzīves apstākļos un laikmetos, pārejot no paaudzes paaudzē. Sevišķi jūtīga šai ziņā ir jaunatne, kas ir ļoti dedzīga cīņā par brīvību, neticot nekādiem solījumiem un viltus ierosinājumiem. Un jaunatnei pieder nākotne visu tautu un valstu attīstībā. Tās dedzība un neatlaidība ir pazīstama visām tautām. Un jaunatnes sasniegumi nekad nav izpalikuši, bijuši vai nu pilnīgi vai arī daļēji.

Kādreiz Krievijas pagātnē jaunatne ticēja, ka sociālās reformas pavērs durvis uz labāku dzīvi. Tāpēc tai laikā Krievijā gandrīz katrs jaunietis bija sociālists. Komūnisti šo ticību sociālismam ir iznīcinājuši. Tāpēc tagad daudzi jaunieši pievēršas anarchismam. Diemžēl, viņi šo mācību nepazīst. Tā reālizējama tikai tad, kad tauta sasniegusi tādu kultūras līmeni, kuŗā cilvēki cits citu ciena un valdībai klausa bez policijas un dažādiem brīvības ierobežojumiem. Bet tagad daudzu tautu dzīvē ir pretēja situācija, arī Pad. savienībā, kur, kā jau minēts, jaunatne jau cīnās par brīvību. Un tā kā šai valstī nav tādas labklājības, kas arī pārējo sabiedrību varētu iemidzināt, tad grūti paredzēt sarkanajam milzim ilgus gadus. To neglābs arī milzīgais apbruņojums un kareivju skaits, jo arī tie ir cilvēki, kuŗiem nav sešas ilgas pēc brīvības.

Šī apcerējuma domu gaita norāda, ka latviešu tautai nav jāšaubās par brīvības atgūšanu un savas valsts atjaunošanu, visvieglāk apvienotā Eiropā.

Pēteris Dreimanis

NATĀLIJA KALUPE

Sastapšanās

NOVELE

(5. turpinājums)

Ar nepatīkamajām, tumšām priekšnojautām līdzīgajām domām kaudamies, Jānis pēc brīža juta, ka dīvainā dunoņa, pārvērzdamās tumšā, gaisīgā vilnī, maigi pārveļas viņa būtei. Sāka iezīmēties jau otrs, vēl lielāks un tumšāks vilnis, kad gaitenī ieskanējās smagi vīriešu soļi.

Spēji atģizdamies, Jānis uzrāvās gultā sēdus. Viņš dzirdēja, ka pieklauvēja pie kādām durvīm, tās atvēra, pēc tam soļi apklusa. Bet drīz par jaunu tie atskanēja gaitenī, atkal klaudzinājums pie kādām durvīm, kuŗas, likās, tūlīt neatvēra, jo ieskanējās skaļa, pavēloša vīrieša balss. Tad kāds paskrēja gaŗām Jāņa istabai, atrāva vaļā kādas durvis, aizcirta tās un skrēja tālāk. Tagad arī augšā, otrā stāvā, atrāva vienas durvis pēc otrām. Tagad arī pa augšstāva gaiteni sāka klaudzēt gan vīriešu, gan sieviešu soļi. Cilvēku balsis, kas līdz šim bija paklusas, it kā nākdamas no tāluma, tagad skanēja tuvu, skaļi un uztraukti, liecinādamas, ka barakā sākusies neparasta drudžaina dzīvība.

No gultas izlēcis, Jānis ieslēdza elektrību. Tai pašā brīdī kāds pieklauvēja pie viņa durvīm, un istabā ienāca Slienis.

— Pie mums notiek kratīšana, — viņš steidzīgi iesāka. — Tas velna sievišķis aizskrējis pie direktora un izstāstījis par to pašu, jūs jau zināt, zādzību. Man te ir dažas rotas lietas, manas un sievas. Esat tik laipns tās šonakt paturēt pie sevis. Kāpēc, to es jums vēlāk izskaidrošu. Kratīšanu izdara nometnes policija, kuŗā ir gandrīz vienīgi latvieši. Es tai paskaidrošu, ka jūs še ieradāties tikai pirms dažām stundām. Tad viņi pie jums nenāks. Par to jūs varat būt drošs, — un Slienis iespieda Jānim rokā ziemišķa ādas maisiņu ar vērtslietām, tad atkal izsteidzās no istabas.

Jānis pārsteigts palika stāvam. Martas vīrs likās pilnīgi pārvērties. Viņa cietais skatiens bija kļuvis tēraudass, seja dzīva, mazliet piesarkusi. Pat viņa elegantais laiskums izrādījās izzudis, katra lielā auguma kustība bija ātra un spraiga.

Lietas, kuŗas viņš man iedeva, ir tās pašas, kuŗas policija meklē, — Jānis pēkšņi iedomājās.

Mirkli vilcinājies, viņš atvēra maisiņu un, tajā ieskatījies, pārliecinājās, ka iekšā gan gredzeni un rokas sprādzes, gan pulksteņi, kas mirdzēja zeltā un dārgakmeņos. Dziļas nepatikas pārņemts, viņš maisiņu aizsēja, ielika savā ceļa somā, izslēdza elektrību un atkal atlaidās gultā.

Gulēdams Jānis klausījās, kā cilvēku balsis, kas brīdi bija skanējušas patālu, nāca arvien tuvāk. Pēkšņi tās bija jau aiz viņa istabas durvīm. Viņš skaidri dzirdēja Slieni kādam sakām, ka šai istabā guļ tautietis, kas tikai šovakar nometnē ieradies, un tādēļ pie tā nekas nav meklējams.

— Tā nu ir mana darīšana, pie kā meklēt, pie kā ne, — Slienim atcirta enerģiska balss.

Tai pašā mirklī atskanēja klaudziens, un kāds, atbildes nenogaidījis, atrāva durvis un ieslēdza elektrību.

Jānis pielēca kājās.

— Atvainojiet, lūdzu, bet man no direktora pavēle pārmeklēt katru istabu, — policijas priekšnieks paskaidroja.

Istabai apkārt apgājis, pat gultas maisus apčamdījis un nekā neatradis, viņš griezās pie Jāņa:

— Kur ir jūsu mantas? Vai šai ceļa somā?

Jānis piekrizdams pamāja ar galvu.

— Esat tik laipns un atveriet to, — policijas priekšnieks rīkoja balsī, kas necieta pretimrunāšanas.

— Esmu, liekas, tomēr iekritis, — Jānim atkal iešāvās prātā nelāgā doma. Taču viņam neatlika laika daudz domāt, jo policijas priekšnieks jau nākošajā acumirklī maisiņu bija pamanījis un izcēla no somas.

— Kas tad tas? Kā tad, tieši tas, ko meklējām! — viņš iesaucās, maisiņu atraisījis un saturu ieraudzījis. — Kur ir Sējas kundze? — policijas priekšnieks tad sauca, atskatīdamies uz durvīm, kuŗas, policistiem ienākot, bija palikušas vaļā un pie kuŗām drūzmējās prāvs cilvēku skaits, uztraukuma pilnām un ziņkārē degošām acīm raudzīdamies gan uz policistiem, gan Jānī.

— Te es esmu! — atsaucās neliela auguma sieviete, izpūrušiem matiem, spraukdamās no cilvēku bara un jau pa gabalu kliegdama: — Jā, jā, tas ir mans maisiņš un manas vērtslietas!

— Kur jūs tās ņēmat? — policijas priekšnieks bargi pagriezās pret Jāni.

Redzot, ka viņa aizdomas piepildījušās, Jānis, dziļa sašutuma pārņemts, jau gribēja teikt patiesību, bet nejauši, acīm meklēdams Slieni, ieraudzīja Martu stāvam ziņkārīgo vidū. Viņas plaši ieplestajās acīs paudās šausmas un kaut kas tāds, kas, likās, izmisīgi sauca: palīdzi, jel palīdzi, glāb mani no kauna! — Šai acumirklī Jāņa gara acu priekšā kā dzīva uzpeldēja atmiņu aina: Viņš atrodas dzimtenē, istabā, kuŗā nāve ienākusi, lai paņemtu viņa māti. Viņš sēž pie mirējas gultas, juzdams, ka Martas pirksti dreb uz viņa mātes rokas. Viņam bail, ka Marta kaut ko teiks, bet viņa stāvokli aptvērusi un ļauj viņa mātei nomirt pārliecībā, ka dēls nepaliek dzīvē viens. — Atmiņu aina pazuda, izgaisa tikpat pēkšņi kā bija atplaukusi.

— Es tās nopirku, — Jānis policijas priekšniekam atbildēja.

— No kā?

— No kāda svešautieša.

— Kad?

— Pirms dažām nedēļām, — Jānis uz labu laimi teica.

— Tā? Lai tad tā arī paliek. Bet šonakt jūs šo istabu neatstāsit, — viņš stingri noteica, iedams uz durvīm. Tās sasniedzis, viņš īsi apstājās un, grīni smīnēdams, piebilda: — Uz redzēšanos rīt pie direktora. Tur jums, kungs, nāksies pierādīt, kur un no kā šīs vērtslietas esat pircis. Bet, jāsaka, kauns gan, ka mūsu vidū ir cilvēki, kas zog, un tādi, kas zagtu mantu uzpērk!

Pavēlējis visiem istabu atstāt, policijas priekšnieks, Sējas kundzes un palīgu pavadīts, izgāja arī pats, durvis aiz sevis skaļi aizcirzdams.

Atkal Jānis palika viens. Satraukts viņš klausījās, kā soļi un balsis attālinās, un mājā pamazām atkal iestājās klusums. Bet likās, ka ne visi aizgājuši. Jānis dzirdēja, ka aiz durvīm kāds kustas. Viņš piegāja pie loga un paskatījās ārā, tumsā. Redzēt nekā daudz nevarēja, bet arī tur bija cilvēki, kas klusā balsī sarunājās. Notikušā nomākts, Jānis piegāja pie gultas un apsēdās, centās domāt par to, ko darīs un teiks, bet, lai kā nopūlējās, viņam neizdevās nevienu domu ar pavedienu līdz galam atšķetināt.

Bija pagājusi apmēram stunda, kuŗa Jānim likās esam vesela mūžība, kad viņš no jauna izdzirda Slieņa balsi, kas aiz durvīm sargam kaut ko dedzīgi skaidroja. Tad durvis atvērās, un Slienis ienāca istabā.

Vientuļi sēžot, Jānis ne reizi vien bija iedomājies arī par Slieni, kam, viņam likās, vajadzēja justies par savu rīcību dziļi apkaunots. Bet izrādījās, ka viņš maldījies. Slienis ienāca istabā ar tikpat augsti paceltu galvu kā pirms kratīšanas, un arī viņa kustības bija tikpat ātras, spraigas un mērķtiecīgas, it kā viņš negaidot būtu iekļuvis tai sfairā, kuŗā jūtas vislabāk.

(Turpinājums sekos)

Vecās mātes vērīgā skolniece

AUSMA JAUNZEME RAKSTA PAR TAUTAS DZIESMU AUTENTISKI PAREIZU DZIEDĀŠANU

(Nobeigums)

Izpildīšanas problēma ir arī paražas vaina. Koncertdziedātāji un operdziedoņi arvien vēl dzied tautas dziesmas tādā pašā veidā kā ārijas un mākslas dziesmas. A. Jansona kokļu ansambļa platē „Koklītes skanēja" daudzas skaistas dziesmas ir sabojātas šāda operiska dziedāšanas veida dēļ. Senatnīskā noskaņa zudusi. Amerikāņi, šo plati dzirdot, ir it kā apburti, instrumentālās dejas klausoties, bet tiklīdz soprāna vai pat daudz labākais baritona solists mēģina uznest tautas dziesmas uz operas skatuves, viņiem vairs nepatīk. Neesot vairs autentiskas noskaņas. Un viņiem taisnība. Šīs dziesmas skan daudz interesantāk, dziedātas vienkāršā, „taisnā" balsī, bez operiskā vibrato. Varbūt dziedātāji varētu ko mācīties arī balss technikas ziņā no amerikāņu tautas dziesmu dziedātājiem, kā, piemēram, jau minētajām Džounas Bēzas un Džudijas Kollinas.

Otra problēma ir variācijas. Viena „skola" (piemēram, A. Jansons) — t. i. „pūristi" (mans izteiciens) — ir pamatoti sacēlušies pret operisko „ad lib" tautas dziesmu variēšanu ar kolorātūras skrējieniem u. c., kur dziedātājs mēģina parādīt savas balss apjomu, plašumu un virtuozitāti. Tautas dziesmām nav pārāk lielu dinamisku kontrastu un ritma ritardando vai akcelarando. Bet A. Jansona „skola" vēlas pārāk lielu vienmulību, kas atkal ir pārāk ekstrēmi. Tautas dziesmām tomēr ir atļautas un pat vēlamas variācijas zināmās robežās. To redzam no fakta, ka gandrīz katrai melodijai ir atrastas vairākas variācijas. Tās bijušas kā melodijā, tā ritmā (metrikā), tā arī vārdos. Pilnīgi dabīgi, jo zemnieki notis nepazina un dziesmas tika pārnestas no paaudzes uz paaudzi tikai atmiņā. Tātad, variācijas ir neizbēgamas. A. Jansons un citi ir kritizējuši manu „pārāk brīvo" tautas dziesmu interpretēšanu variāciju lietošanā. Kas tad ir mana autoritāte, uz kuŗas balstos šai variāciju lietošanā? Vispirms, brīvmākslinieks A. Berķis. Viņš ir viens no vislabākajiem tautas dziesmu izpratējiem Ziemeļamerikā. Viņš strādā ar seniem materiāliem — kā ar senām vācu mācītāju uzrakstītām tautas dziesmu notīm, tā ar Artura Salaka savāktajiem materiāliem. Daudzi koŗu diriģenti gan šos materiālus uzskata par „pārāk primitīviem" un tādēļ nelieto. Bet tieši šis „primitīvisms" ir tas īpatnējais un pievilcīgais! Pie tam A. Salaka divbalsīgās dziesmas nemaz nav tik primitīvas, kā ar pirmo acu uzmetienu izskatās. Kādēļ gan kontrapunkts būtu primitīvāks nekā tradicionālā akordu harmonija?

Sakarā ar recenzijām par maniem koncertiem „Latvijā Amerikā" man ir daži izskaidrojumi vai papildinājumi. Rakstā par koncertu Toronto bija dažas sīkas kļūdas, bet atreferējums par koncertu Priedainē prasās gaŗāka izskaidrojuma. Tas kritizēja dažus manus tautas dziesmu interpretējumus. Vispirms, bija aizrādīts uz manu „nepareizo" 4. zilbes saīsināšanu. Labi zinu, ka prof. Ludis Bērziņš stingri uzsvēra faktu, ka dainu 4. zilbe ir arvien „gaŗa" vai pat „izstiepta", pagarināta. Man gan liekas, ka, kaut ir „likumi", kuŗi regulē dainas, tiem ir arī daudzi jo daudzi izņēmumi. Dziesmas, kuŗās es nepagarināju 4. zilbi, biju tā dzirdējusi savu veco māti dziedam. Viņa nebija mūzikāli radoša un dziedāja tikai tā, kā bija pati bērnībā dzirdējusi. Tātad, arī šāds dziedāšanas veids dažās dziesmās bija uzejams. Daži šādi „pamatlikumu pārkāpumi" vai variējumi ir sastopami arī V. Dārziņa tautas dziesmu krājumos. Protams, tie ir oriģināli aranžējumi un nav uzskatāmi par „pareiziem" tautas dziesmu paraugiem, jo bieži laikmetīgā pavadījuma dēļ tie vairāk līdzinās „mākslas dziesmām". Tautas dziesmu vienkāršā struktūra (pat naīvā) neatļauj to ierindošanu „mākslas dziesmās", un pavadījuma komplicētie variējumi liekas pavisam nevietā un vairāk atņem nekā piedod šīm dziesmām.

Tai pašā rakstā bija kritizēta mana otras rindas atkārtošana dziesmās „Ziedi, ziedi, rudzu vārpa" un „Saulīt' tecēj' tecēdama". Bet — arī otras rindas atkārtošana ir ne pārāk reti atrodama. Mana vecā māte arvien atkārtoja „Saulīt' tecēj'" otru melodijas līniju. Dziesmā „Kade pārnāksi, bāleliņ" šāda atkārtošana ir uzdota V. Dārziņa aranžējumā, un es nedomāju, ka tā bija Dārziņa paša izdomāta. Daudzās Jāzepa Vītola kopojumu dziesmās redzam šādu pašu atkārtošanos. „Ta lā" piedziedājuma nozīmi „Kade pārnāksi" dziesmā ļoti labi apzinājos un atzīstos, ka tā pārmainīšana uz „Aijā" bija mana patvaļība. To dariju tīri technisku iemeslu dēļ. Vēlējos šo augstā reģistra piedziedājumu izdziedāt, cik maigi vien iespējams, un tas bija grūti ar zilbi, kuŗa sākas ar līdzskaņi. Pārmainīju šo piedziedājumu pret arī augstā reģistrā viegli uzņemamo „A" (Aijā). Tomēr arī šāda variācija nav ārpus atļautās brīvības „autentiskā izpildījumā". Teksta variācijas bieži jo bieži atrodamas dainās.

Ausma Jaunzeme

Kanadiešu kritiķis par U. Granta koncertu

Toronto latviešu koncertapvienības sezonas atklāšanas koncerta — pianista Ugas Granta klaviermūzikas vakara pirmais novērtējums parādījās jau nākošajā dienā, 7. novembrī, Toronto rīta laikrakstā „The Globe and Mail".

Norādījis, ka Toronto koncertapvienības mūzikas sarīkojumi ir interesanti ne tikai tādēļ, ka iepazīstina ar latviešu māksliniekiem un latviešu mūziku, bet arī tādēļ, ka bieži sagādā iespēju uzstāties jauniem māksliniekiem karjēras pašā sākuma posmā, recenzents J. K. īsumā piemin U. Granta līdzšinējās mūzikā gaitas. Nekavējoties sīkumos, kritiķis pasvītro izstrādātas frazeoloģijas trūkumu Granta klavierdarbu priekšnesumā, īpaši Bēthovena 109. sonātā, kuŗā tonālu skaistumu un izteiksmīgu veidojumu viņš sadzirdējis vienīgi pēdējās daļas lēnajās variācijās.

Tas pats J. K. izlicies arī T. Ķeniņa Sonātā, — „nepazīstamā darbā, par kuŗu šais apstākļos nebūtu taisnīgi spriest".

Valentīna Hermane

KOPŠ TEVI SATIKU

Ir daudzkārt teikts,
Ka guvums tikai tas,
Kas rokās slēgts.

Nav taisnība!
Ne rokas,
Sirds un domas
Vairāk dāvā,
Vairāk gūst.

Kaut reti,
Pārāk reti
Sveic tevi skats.
Pie sevis rokas klauj, —
Kopš tevi satiku,
Es viena nejūtos nekad.

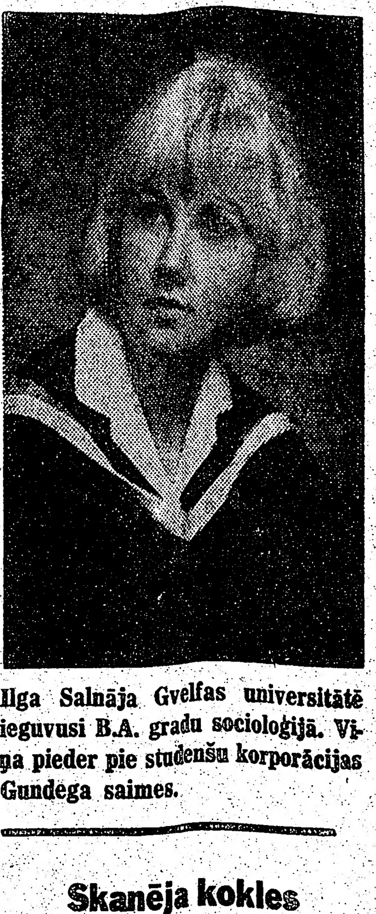

Ilga Salnāja Gvelfas universitātē ieguvusi B.A. gradu socioloģijā. Viņa pieder pie studenšu korporācijas Gundega saimes.

Skanēja kokles un dziesmas

Konektikutas latviešu organizāciju komitejas izkārtojumā, aktīvi piedaloties Rotas koristiem, Mančestrā 12. oktobrī viesojās Andreja Jansona vadītais Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis, kuŗa 13 dalībnieku sniegto koncertu noklausījās ap 200 apmeklētāju, to vidū ap 30 cittautiešu. Šis neparasti lielais apmeklētāju pulks vien apliecināja lielo interesi par Mančestrā vēl nebijušo ansambli, par kuŗa sniegumu lasītas un dzirdētas neskaitāmas daudzinājuma atsauksmes. Vilšanās nebija. Rūpīgi sagatavoto un nevainojami izpildīto programmu klausītāji uzņēma ar nedalītu atsaucību. Brīvmūrnieku nama zālē bija arī laba akustika.

Ansambļa ar kokļu pavadījumiem saskanīgie dziedājumi un solistu devums radīja vislabāko iespaidu. Programmā bija dažādu latviešu komponistu 14 dziesmu, bez tam trīs dziesmas „iz tautas mutes", kuŗas pierakstījis E. Melngailis, un kopā ar solistu K. Grīnbergu — E. Šēnfelda „Trīs tautas dziesmas".

Kopīgā izpildījumā izskanēja L. Apkalna līgodziesma „Jāņu kokles un balsis". Soliste E. Zeile iepriecināja ar jaunā komponista M. Aldiņa aranžētajām tautmelodijām „Viņa pate višņa goja" un „Kas tur speid", soliste A. Eglīte — ar A. Jansona „Ģērbies, saule sudrabotā", bet soliste V. Tropa — ar A. Jansona „Saule savu pūru veda". Dziedāšanā vīrišķīgi iekļāvīg bija labā tembra baritons K. Grīnbergs, kas dziedāja solo A. Šturma darbā „Kur jāsi?", A. Jansona „Es ar sauli saderēju", A. Jurva „Labvakaru, sievas māte" un V. Dārziņa „Rikšu bēri es palaidu".

M. Aldiņš kā kokles solo sniedza paša „Variācijas par tautas dziesmu Dzeguze kūko". Ansamblī koklēm līdz skanēja A. Jansona oboja un I. Aldiņa klarnete. Skaistos atskaņojumus piedevām vainagoja B. Siltes „Nāc nākdama, vasariņa". Pār visu lai tomēr minēta programmas sagatavotāja un diriģenta A. Jansona lielā lietpratīgā rūpība.

Daudzajiem aplausiem sekoja ziedi.

P. S.

Edvards Smugajs

Sejas un vietas

EMĪLS DEĻIŅS „69 STUNDAS", ESEJAS UN VĒROJUMI PAR VIETĀM UN CILVĒKIEM, IZDEVIS AUSTRĀLIJAS LATVIETIS 1969. GADĀ

Visi, kas lasa laikrakstu „Austrālijas Latvietis", zina, ka Emīls Deļiņš ir tā izdevējs un atbildīgais redaktors, arī ievadnieks. Tāpat daudzi Austrālijas latvieši dzirdējuši viņa referātus, skatījuši viņa no franču valodas tulkotās lugas, bet nezinu, vai būs daudz tādu, kas lasījuši kādu viņa sarakstītu grāmatu. Vai šī būtu pirmā?

Ja tā, tad jāatzīst, ka autoram ir ne tikai redzīgas žurnālista acis („Viņa acs ir tikai fotoaparāta lēca", 10. lp.), dzirdīgas ausis, bet arī smalka literāta izjūta un rakstnieka pārdzīvojums, jo grāmata saista lasītāju tā, ka, iesākušam to lasīt, grūti nolikt pie malas.

Kas tad tik interesants aprakstīts šai grāmatā? Tas, kas pateikts grāmatas apakšvirsrakstā — „Vērojumi par vietām un cilvēkiem", divas reizes apbraucot zemes lodi un ilgāku vai īsāku laiku pavadot 12 valstīs. Apakšvirsrakstā pieminētie „sejas un vērojumi", bet pirmo vārdu „aizmirsu" apzināti. Varbūt, to darīju nepareizi, bet tāda ir mana izjūta.

Grāmatā 158 lappuses, un viela iedalīta 23 nodaļās, ieskaitot ievadu un izskaņu. Desmit no šīm nodaļām veltītas gandrīz tikai vietu aprakstiem, astoņas vairāk cilvēku tēlojumiem, pārējās piecās ir kā viens, tā otrs, ieskaitot paša autora pārdomas kā par vietām, tā arī cilvēkiem.

E. Deļiņš ir samērā maz vārdiem izvadā lasītāju pa Berlīni, Rietumvāciju, Parīzi, Austriju, Šveici, Skandināviju, ASV, Kanādu un citām vietām. Parasti ir tā, ka rakstītāji vispirms apraksta, izanalizē kādu lietu vai notikumu, pēc tam dod savu spriedumu. E. Deļiņš gandrīz vienmēr to darā otrādi. Tā, piemēram, turpat nodaļas sākumā jau uzzinām un pabrīnāmies, ka „Berlīne ir Āzijas uzgaidāmā telpa" (12. lp.) un ka „Skandinavija ir tas, kas mēs gribētu būt un nespējam" (23). Tālāk lasot, par to vairāk nav jābrīnās, jo autors to labi pamatojis. Atmiņā paliek arī tādi aforismi, kā „Skandinavijas vārti un vizitkarte ir Kopenhāgena" (25) un Stokholmu „raksturo divi elementi — akmens un ūdens". Tāpat ļoti zīmīgs ir kāds autora secinājums, rakstot par Stokholmu. Viņš saka: „Un tā, vēl atradīmies Eiropas pašā, pašā malā. Vēl viens solis tālāk, un mēs jau būtu Āzijā, kas pašlaik pieklusi klāt Baltijas jūras krastam." (39, 40).

Īsā recenzijā nav iespējams citēt visus vietu raksturojumus, tādēļ atļaušos tikai īpatnos: „Minchene var parukt, ja velas, tikai no desām un alus" (59), Šveice ir „zeme, kur dzīvo tikai ārzemnieki" (81) un „tiks te ir viduss mers" (83). Par Ameriku teikts, ka tā ir neparasta, un „Ņujorka", Anšlava Eglīša vārdiem runājot, „nav Amerika, bet Amerikai bez Ņujorkas nav Amerika" (115). Vēl atzīmējams kāds interesants konstatējums par ASV: „Amerikai ir daudz sabiedroto, bet maz draugu" (127).

Rakstot par cilvēkiem, autors atzīmē tikai latviešus, galvenokārt sabiedrībā plaši pazīstamas personas. Varbūt no minētajiem mazāk pazīstams Tālivaldis Riedīts, kas vēlas palikt Berlīnē „tāpēc, ka man nekur citur nepatiktu dzīvot kā vien Berlīnē". Vēlos izteikt autoram pateicību par atzinumu, kurš ir pati patiesība, bet līdz šim maz dzirdēta. Nodaļā „Ne tikai skolotājs vien", aprakstot savu tikšanos ar Jāni Zanderu, autors citē viņu rakstā: „Viņš pieder kādai latviešu skolotāju paaudzei, par ko mēs reti runājam, bet kuras darbi mums atrakusi līdz tālākajā trimdā. Tie ir agrākie Rīgas, Jelgavas, Rēzeknes, Daugavpils vai Cēsu skolotāju institūtu absolventi. . ." (29).

Andrejs Eglītis raksturots kā „silts, bet spožs uguns akmens un ledus kalnā" (47). Rakstot par Andreju Johansonu un Veroniku Strēlerti, autors saka: „Augsts intelekts un neapstrīdams latviskums te dzīvo roku rokā ar ārēju atturību un noslēgtību" (54). Bijušais sūtnis Dr. Edgars Krieviņš, grāmatas „Viņās dienās" autors, „ir varens vīrs ne vien vārdā, bet jo vairāk garā" (70). Arnolds Skrēbers Ženēvā „pārstāv Latviju un tur acīs agrāko Latvijas sūtniecības namu, kurā tagad iesēdušies krievi" (84), Latvijas sūtnis Francijā, tagad jau mirušais Olģerts Grosvalds sūtniecības atslēgas nedevis nevis krieviem, bet Parīzes policijas prefektam. Ilona Leimane teikusi, ka latviski saruņāties „man ir tik rets prieks, ka liekas svētkos" (98). Anšlavs Eglītis sacījis, ka „jāprot arī pašķobīt", bet Veronika Janelsiņa: „Arī Amerikā jāprot atrast starp sapņiem un ikdienu" (113).

Grāmatā minēts arī Alfreds Bērziņš, kas izsacījies „tāds pats kā toreiz, tikai 40 gadu vecāks", un archibīskaps Arnolds Lūsis, kas „virza savā ganāmpulka skatus pretī nākotnes robežām" (141). Tad vēl 29 gadus vecais mācītājs Māris Ķirsons, kas teicis, ka „nekad vēsturē cilvēki nav brīvību meklējuši vairāk un atraduši mazāk kā pašlaik" (139), un pašās beigās, bet ne pēdējā vietā, būvuzņēmējs un miljonārs Kārlis Līdums, kurš „bez ballēm un vītus spēj pateikt: „Mana mītnes zeme ir bijusi laba pret mani. Pats labākais, ko tā man spējusi sniegt, ir bijusi brīvība būt un palikt latvietim." (158.). Domāju, ka 99% no Austrālijas latviešiem var apliecināt to pašu.

Rakstot par vietām un it sevišķi par personām — kā še minētām, tā neminētām — autors meklējis atbildi vienam kardinālam jautājumam: vai 25 gadus pēc Latvijas atstāšanas pasaulē joprojām dzīvo latvietis, jeb vai atšķirīgas to dzīve, ierašās un uzskatos jau kļuvušas tādas, ka dod iemeslu runāt vārda tiešā nozīmē par Amerikas latviešiem, Zviedrijas latviešiem, Austrālijas latviešiem u. t. t.? Vai autors atbildi atradis? Vai vispār var atrast kaut kādu kopīgu saucēju, teiksim, diviem Eglīšiem — Andrejam un Anšlavam? Vai arī diviem Alfrediem — Bērziņam un Vinčelam? Hm, grāmata jāpārlasa vēlreiz, lai to zinātu... Tas pats sakāms arī attieksmē uz mūsu jauno paaudzi: Vai tā vēl ir latviska, vai nav? Ja ir, tad — cik ilgi tāda paliks?

Ja grāmata piedzīvotu otru izdevumu, es vēlētos mazliet citādu nodaļu sakārtojumu. Tas, par ko rakstīts „Izskaņā", varēja būt visur citur, bet ne grāmatas beigās kā visa teiktā kvintesence, jo še dots piemērs, kuram, autora vārdiem runājot, „līdzīgu grūti atrast latviešu pēckara bēgļu starpā", tātad — ne vispārināms un ne caurmēra, kādam vajadzētu būt, lai atbildētu uz tik svarīgu jautājumu, kas ir latvietība.

Arī iespiedumkļūdu velniņš darījis savu, bet ne tik daudz, lai traucētu lasīšanu un lasītā baudījumu.

Nobeigumā gribas teikt, ka šīs Emīla Deļiņa „Ceļojuma piezīmes" man šķiet labākās, kādas līdz šim latviešu valodā esmu lasījis, sakopotas grāmatā. Žēl, ka autors grāmatā nav ievietojis visu to, ko rakstīja „Austrālijas Latvietī". Piemēram, tāds „gabaliņš bez kauliem", kā „Pusdienas Versaļā" un citi būtu tikai cēluši grāmatas vērtību un iepriecinājuši lasītājus. Nešaubos, ka grāmatai būs vairāk lasītāju nekā „Austrālijas Latvietim". Kaut arī nebūtu vairāk, tad tie, vismaz viena daļa, būs citi. Bet — paldies par to, kas dots!

AICINĀJUMS AUTORIEM

Aicinām rakstniekus iesūtīt mūsu laikrakstam publicēšanai stāstus. Tāpat aicinām autorus Ziemsvētku numuram domātos darbus iesūtīt vēlākais līdz 1. de.

Redakcija

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(38. turpinājums)

Pēc lielās sasprindzinātības, pēc gaidu, cerību un naida paisuma, bija iestājies bēgums, kas Česlavam, pašam negribot, rāva viņu, nesa viņu kā rieksta čaulu svešos ūdeņos. Viņš patiesi bija kā rieksta čaumala, kuŗas kodolu paņēmis kāds cits. Vientulība mocīja, gribējās ieslēgties lielā kopības korī. Fiŗusi „Karaļu grāmatā" rakstījis:

„No divām pasaulēm, kam posmus neatrodi,
Tu esi piedzimis, lai doto tālāk dodi..."

Ko viņš varēja tālāk dot, ko iepriecināt ar savām bēdām, ar bezcerību? Katram pašam ir gana savu nedienu, rūpju. Neviens nav pateicīgs, ja tam uzdod neatburtojamus jautājumus. Kā aicināt uz pretošanos ļaunumam, ja tam kā zelta teļam Bābelē ir uzcelti altāŗi visās pasaules galvaspilsētās, ja vardarbība var dižoties brīvo tautu forumā nesodīta? Kamēr Česlavs bija „viņā pusē", kamēr vēl juta, ka ļaudīs ir vēlēšanās, sīksta apņēmība pretoties, viņam pagājušā oktobŗa traģēdija izlikās tikai kā viens traģēdijas cēliens, kam sekos citi un beigās nāks uzvara pār ļauno, nāks izlīdzinājums un apskaidrotāja izskaņa; kritušie nebūs velti krituši, cietušo ciešanas būs atalgotas un asaras gandarītas.

Bet jo ilgāk viņš kavējās vilcienā starp labi tērptiem, labi barotiem un pārbarotiem pilsoņiem un cienījamām sievietēm, kuŗu ideāls bija laimīga ģimene, lieli ienākumi un netraucēta izklaidēšanās, viņš vairs nevarēja atvairīt bezcerību, kuŗa uzmācās šajā saulainajā dienā romantiskās Reinas krastos. Kā tikt pāri šai pretrunai, kā sākt visu no jauna? Neviens cilvēks nevar dzīvot bez nākotnes nojausmas, bez labākām izredzēm, bez ticības kādai sūtībai šajā pasaulē. Kur gūt jaunu veldzi dvēselei, ja nav ne tēvzemes, ne tuvinieku, ne ticības, ne mīlestības?... Kam lūgt padomu, kā pārkāpt vientulības ērkšķaino žogu?

Česlava seja apmācās, pierē ieriesās dziļas rievas. Viņa skatiens vienaldzīgi klīda no ainavas uz ainavu kuŗai vilciens drāzās gaŗām. Pārmaiņas viņa sejā, likās, bija pamanījis iesirmais kungs ar zelta aceņu logatiem un labi koptajām rokām, kas, nolicis teoloģijas grāmatu uz ceļiem, vēroja jauno cilvēku, mēģinādams uzminēt viņa izcelsmi un atburtot viņa bezcerības iemeslus. Tam vajadzēja būt kam liktenīgi nenovēršamam, kas šādā pavasaŗa dienā, kad pati daba atspoguļo Dieva lēnprātību, neļauj to baudīt.

„Piedošanu," iesāka kungs ar zeltītajiem aceņu logatiem, „piedodiet, ka vaicāju jums, bet manī pamodās vienkārši cilvēcīga ziņkārība, kurp jūs dodaties un kas liek jūsu sejai sarauties, kā iekšēju sāpju mocītai?"

Runātājs noņēma acenes un raudzījās Česlavam tieši sejā. Uzrunātais pirmajā brīdī, iztraucēts savās bezcerīgajās domās, runātājā pavērās ar nepatiku. Kāds neaicināts vēlas ielauzties, ziņkārības dzīts, viņa vientulības pilī, kur nevienam nav atļauta ieeja. Bet runātāja sejā nebija ļaunuma, viņš likās patiesi norūpējies. Varbūt ir nepieklājīgi, varbūt pat ķecerīgi atstumt cilvēku, kurš vēlētos dalīties ar viņu vientulības sāpēs? Varbūt patiesi visi nav apskurbuši no labklājības vīna, kuŗu tiem pasniedzis Mefisto?

„Es dodos uz mājām, kuŗu man nav, un domāju par cerībām, kuŗas nekad neīstenosies. Braucu no Ungārijas, kur atrados kopš pērnā oktobŗa atkušņa. Man nav vairs ne ticības cilvēkiem, ne augstākām idejām," Česlavs atbildēja un sakrustoja rokas uz krūtīm.

„Arī man reiz bija tāpat, kad biju vēl garīdznieks, kad atklājās, ka Dieva kalpi ir ne vien ticīgo, bet arī neticīgo vidū, kad ieraudzīju cilvēku vājības un ģeķības, kur vajadzēja mitināties tikai tikumiem. Viss jau pasaulē ir reiz bijis, mans ceļa biedri, arī jūsu bezcerība un jūsu vilšanās. Biju garīdznieks, bet kad vecākais brālis-lidotājs krita kaŗā un tēvs aizgāja bojā gaisa uzlidojumā, man vajadzēja pārņemt tēva atstāto firmu, nelielu pasākumu. Man bija jāapgādā ne vien sava ģimene, bet arī māte-atraitne un brāļa sieva-atraitne un divi brāļa bērni-bāreņi. Gribot negribot vajadzēja daudz domāt par cilvēka pienākumiem, par tautu, nevis kādas augstākas idejas skatījumā, bet izejot no ikdienišķās dzīves vajadzībām, no ļaužu savstarpējās sadzīves normām. Mans brālis ir apbedīts Dienvidanglijā, mazā ciema kapsētā, kuŗas tuvumā nogāzās viņa Meseršmits. Toreiz mēs kaŗojām, mēs bijām akla naida pilni, bet pēc kaŗa atskārtu, ka arī pretiniekā mīt cilvēks, tāds pats, ar visām vājībām un tikumiem, kādi mums pašiem.

Pamazām man atausa gaisma, ka neviena tauta un neviena sabiedrība nevar ilgi turēties pretī sairumam, kuŗa savas dzīves pamatos liek tikai naidu un atriebību. Ne šķiru, ne rašu naids nevar atpestīt. Jo vairāk mēs kādu nīstam, jo vairāk naids mums pašiem atriebjas. Sociālisms likās Dieva rīkste, kuŗu mūsu ķeizars Vilhelms 1917. gadā importēja Krievijā, lai šaustu pretinieku. Bet šī rīkste tagad visbargāk atriebjas vācu tautai. Loks ir noslēdzies. Ļeņins iesēja šķiru naida nezāles krievu tautā, un tās sakuploja tik vareni, ka vēl tagad kolchoza tīrumus nevar atšķirt no nātrainām sētmalām. Mūsu vadonis šķiru naida vietā sāka kultivēt rašu naidu, bet palika pāri tikai pilsētu drupas un paša vadoņa pārogļojies ģindenis. Cilvēku tuvredzība ir apbrīnojama. Miljoniem vāciešu 1945. gadā iedomājās, ka visam ir beigas, ka atliek tikai pašnāvība, daudzi arī sekoja ārprātīgo vadoņu priekšzīmei. Bet kas tagad noticis? Kur palikušas drupas? Dzīvība ir ņēmusi virsroku, melus uzveikusi patiesība. Mēs tās rūgtumu laikā atskārtām, un pretinieki mums piedeva alošanos, kļuva draugi. Mēs savās dvēselēs nebijām ļauni, tikai augstprātības aklums bija apmājis mūsu godkārību, mēs izsludinājām sevi par izredzēto tautu. Taču tādas tautas pasaulē nav. Katra tauta par tik izredzēta, par cik tā dzīvo pēc Dieva un dabas likumiem.

Atcerieties, ko Gēte teicis Ekermanam par cilvēka aptveršanas spējām: Viņa spējas nesniedzas tik tālu, lai aptvertu universa rīcību, un to izskaidrot ir veltīga censšanās. Cilvēka saprāts un dievīgais saprāts ir divas dažādas lietas. — Varbūt šie vārdi cilvēka saprāta daudzināšanas gadsimtā izklausās neprātīgi, bet vecs zelts un vecas patiesības nezaudē vērtību. Ne viss, kas pēc mūsu acumirklīgām iedomām liekas iegūšanas vērts, tāds arī patiesi ir. Ne katrs ļaunums, ko savā ceļā sastopam, arī patiesi nāk mums par ļaunu, un ne katra izdevība, kas, liktos, mūs apzeltītu un īstenotu visas mūsu cerības, pēclaikā izrādās tāda. Vai tā dažkārt nav, mans jaunais ceļa biedri?"

(Turpinājums sekos)

Pirms 51 gada

(Pārnesums no 1. lpp.)

igauņi negribēja sadarboties ar vācu muižniecību, un tā radās lielas grūtības, kuŗu rezultātā 24 vietas izpildkomitejā palika brīvas.

Gribētos vaicāt, ko šai laikā darīja toreizējie latviešu politiķi? Kādēļ viņi tik ilgi kavējās ar Latvijas neatkarības proklamēšanu? Latvieši bija sašķēlušies dažādos politiskos blokos un patērēja daudz laika un enerģijas, vienam otru apkaŗojot, jo visu novirzienu pārstāvji pretendēja uz tiesībām runāt visas tautas vārdā. Bez Pēterpilī 1917. g. nodibinātās Nacionālās padomes un Vācijas kaŗaspēka okupētās Latvijas daļā dibinātā Demokratiskā bloka vēl pastāvēja Zemnieku savienība, sociāldemokrati, demokrati, radikāldemokrati, nacionāldemokrati, republikāņi, sociālrevolūcionāri un citas mazākas grupas.

Latvieši nemaz nebija tik pārliecināti un vienprātīgi par to, kāds ceļš ejams. Daži prominenti tā laika politiķi pat domāja, ka kaŗā smagi izpostītajai zemei nevajadzētu prasīt pilnīgu patstāvību, bet apmierināties ar autonomiju Krievijā. Bet liekas, ka Dievs nāca mūsu tautai talkā: 11. novembrī pienāca telegramma no Anglijas par Latvijas de facto atzīšanu un paziņojums, ka Londonā atzīst latviešu nodibināto Nacionālo padomi. Šī Anglijas nostāja beidzot iekvēlināja sadarbības un saprašanās dzirksti. Lai novērstu Baltijas landtāga eventuālu pretrīcību, latviešiem tagad bija jārīkojas ātri: nedēļas laikā atsevišķajiem politiskajiem grupējumiem nācās izstrādāt plānus sadarbībai, vienoties par pārstāvniecību u.t.t. Pie tam viss bija jāveic pilnīgā slepenībā. Par spīti brīdinājumiem un svētajiem solījumiem šo darbību neizpaust toreiz vēl ļoti aktīvajai vācu muižniecībai, divi sociāldemokrati par 150 vācu markām 17. novembrī brīdināja Vācijas valsts komisāru Vinnigu Rīgā par latviešu politiķu nodomiem. Taču — atkal laimīgā kārtā — Vinnigs, pats pēc politiskās pārliecības būdams drusku kreisi noskaņots, par šo lietu neziņoja ne Vācijas valdībai, ne apvienotajam Baltijas landtāgam. Latvijas vācieši, kā pauž vēstures materiāli, gan esot it kā zinājuši, ka latvieši uz kaut ko gatavojas, taču tiem nebija īstas skaidrības, kas, kur un kad plānots.

Tā pienāca 1918. gada 18. novembris, kas pārvilka svītru muižniecības centieniem. Toreizējā krievu, vēlākā Nacionālā teātŗa ēkā pulksten 16.30 klusi un neuzkrītoši sapulcējās paredzētā valsts proklamēšanas akta dalībnieki. Tautas padomes priekšsēdētāja biedrs Gustavs Zemgals pasludināja Tautas padomes sēdi par atklātu un sekretārs E. Bite nolasīja politisko grupu vienošanās protokolu. Pamatojoties uz šo dokumentu, G. Zemgals deklarēja, ka ar šo brīdi Latvijas valsts territorijā suverēno varu pārņem Tautas padome. Tā bez lieka skaļuma mūsu tā laika nacionālo darbinieku iniciātīvā dzima brīva un neatkarīga Latvija.

Tomēr ar šo valsts proklamēšanas aktu vien nebija izcīnīta Latvijas brīvība. Mēs zinām, ka tauta nesa daudz upuŗu, kamēr visa mūsu dzimtenes territorija tiešām kļuva brīva gan no lielinieku slepkavu bandām, gan no vācu kaŗa zābaka un muižniecības.

Šobrīd latviešu tautas daļa izkaisīta pa visu brīvo pasauli. Reizē ar to mūsu domas un ieceres dalās, jo bieži esam spiesti piemēroties patvēruma zemes politiskajiem un saimnieciskajiem apstākļiem. Reizēm ir šķietamas plaisas paaudžu, organizāciju un atsevišķu individu starpā, taču mums visiem ir viens kopīgs mērķis — apspiestās tautas atbrīvošana. Mums tomēr ir dažādi ieskati par to, kā tas būtu labāk panākams. No Latvijas valsts dibināšanas priekšvēstures mēs, trimdinieki, varam mācīties, ka, tāpat kā toreiz, arī tagad tikai vienoti mēs spēsim sasniegt mērķi. Glabāsim spēkus mūsu tautas augšāmcelšanās brīdim!

Dievs, svētī Latviju!

Ceļojošā balva Londonas skautiem

KANADAS LATVIEŠU SKAUTU JENDAS VADĪTĀJU APSPRIEDE HAMILTONĀ

Latviešu skautu priekšnieks F. Sīpols (pa kreisi) Kanadas jendu vadītāju apspriedes laikā Hamiltonā pasniedz Londonas skautu vienības vadītājam K. Senkēvičam ceļojošo balvu labākajai skautu vienībai aizvadītajā darbības gadā.

Kā jau ziņots, Hamiltonā 2. novembrī notika Kanadas latviešu skautu un gaidu jendu vadītāju sanāksme, kuŗas laikā īpašā apspriedē sanāca arī skautu jendas vadītāji un viņu vietnieki, kopā 18 skautisma kustības darbinieki. No Detroitas iebraukušais latviešu skautu pr-ks F. Sīpols ziņoja par veikumiem un notikušajām vēlēšanām globālā un jendu mērogā. Par skautu pilnvarnieku padomes priekšsēdi uz 3 gadiem ievēlēts līdzšinējais Alfreds Gaujenieks no Ņujorkas, tāpat amatā paliek skautu priekšnieks F. Sīpols, bet par viņa vietnieku izraudzīts J. Kildišs no Bostonas. Izdarīta ģen. Goppera fonda revīzija, visu atrodot labā kārtībā.

Kanadas latviešu skautu jendas pr-ks E. Dāvidsons informēja, ka Jelgavas (5.) skautu vienības Niagarā jaunais vadītājs ir A. Francis, bet Hamiltonas roverus turpmāk vadīs M. Vētra. Skautu inspektora ziņojumu sniedza S. Leimanis, informējot par kopnieku un kopnieču kursiem, kuŗi bija paredzēti šoruden, bet notiks tikai pavasarī. U. Amoliņš ziņoja par augustā notikušo Kanadas un ASV roveru un lielgaidu nometni latviešu īpašumā Abavā, Kanadā, kuŗa labi izdevusies. Uzsākta jau nākošās nometnes plānošana. S. Leimanis vēl ziņoja, ka izdarīta 13. un 14. lielās nometnes revīzija, atrodot norēķinus un citu labā kārtībā.

Informācijas nozares vadītājs E. Ozols ziņoja, ka jendas attieksmes ar latviešu presi labas. Kā jendas pārstāvis viņš piedalījies vecākā skautu vadītāja Kārļa Stundas bērēs Kalamazū. Dižskautu nozares vecākais L. Goba pastiprinājis brīvdabas nodarbības, rīkojot tālākus izbraukumus ar kanulaivām. Rosīgi risinājušās arī dižskautu sacensības šaušanā.

Jendas vēlēšanu komisijas ziņojumu sniedza K. Senkēvičs. Par Kanadas latviešu skautu jendas priekšnieku nākošajiem 2 gadiem ievēlēts līdzšinējais Edgars Dāvidsons, jendas goda tiesā — J. Treimanis, V. Vāgners, J. Tesvins, A. Freibergs un A. Beitāns, bet revīzijas komisijā — S. Leimanis, G. Kārkliņš un J. Deksnis.

Vienību vadītāju ziņojumos A. Francis informēja, ka Jelgavas (5.) skautu vienībā Niagarā sevišķi aktīvi darbojas mazskautu pulciņš, tāpat ļoti rosīgi dižskauti. Sabiedrības un vecāku padomes atsauksmes labas. Ventspils (10.) vienības Londonā ziņojumu sniedza K. Senkēvičs. Gaidas un skauti mācās tautas dejas, paredzētas ziemas nometnes. Vienība aizvadītajā darbības gadā izvirzījusies par labāko pērējo skautu saimju vienību. Šai skautu vienībai pr-ks F. Sīpols Londonas vienībai pasniedza korporācijas Frat. Academica dāvināto ceļojošo balvu — vairogu. Aiviekstes (39.) skautu vienības Hamiltonā vadītājs E. Dāvidsons ziņoja, ka ļoti rosīgs ir mazskautu pulciņš, bet darbība apsīkst dižskautu pulciņā, jo vecākie zēni pāriet roveros. Par Rīgas skautu vienību Toronto ziņoja G. Kārkliņš, bet Tērvetes vienības Toronto ziņojums izpalika.

Apspriedē pārrunāja latviešu gaidu organizācijas 50 un skautu 55 gadu jubilejas nometnes rīkošanu pie Mountforestas, atzīstot, ka tās izkārtošanas darba smagums būs jāiznes Kanadas skautu un gaidu jendām. Informācijas nozares vadītājs E. Ozols ierosināja izveidot ziņotāju tīklu, katrā vienībā izraugot šī uzdevuma veicēju. Apspriedi beidza ar vadītāju solījumu, kuŗu nodeva Rita Goba, bet pieņēma latviešu skautu priekšnieks F. Sīpols.

E. O.

Latviešu preses biedrības Kanadas kopas 20 gadu darbības atceres aktā goda prezidijs Latvijas himnas laikā: no kreisās — Valters Ziediņš, Viktors Irbe, Biruta Senkēviča, Viktors Upeslācis un Dr. Heronims Tichovskis. Foto: J. Ligers

SABIEDRĪBA PATEICAS BIRUTAI SENKĒVIČAI

(Pārnesums no 1. lpp.)

pilnā briedumā, jo apspiestībā tas nav iespējams, V. Upeslācis norādīja, ka arī LPB Kanadas kopai ir saņemts un atstājams mantojums, kuŗu nedrīkst bezrūpīgi nodzīvot. „Lai nāk jaunie mūsu rindās, — to mēs novēlam sev un lasītājiem kopā!" atskatu pabeidza runātājs.

LNAK valdes pr-dis T. Kronbergs sveica jubilārus visas Kanadas latviešu sabiedrības vārdā un ierasties aizkavētā Latvijas konsula Montreālā V. Tomsona uzdevumā, kas lūdzis pateikties kopai par tās līdz šim veikto darbu un aicināt turpināt šo darbu Latvijas vārdā. „Kā lokālpatriots gribu Toronto apzīmēt par trimdas latviešu galvaspilsētu," savā personīgajā sveicienā teica T. Kronbergs, „un ja tā ir, tad pie tā sava daļa nopelnu arī LPB Kanadas kopai, kuŗas vārds tik cieši saistās ar Birutu Senkēviču, ka abi kļuvuši par sinonimu, jo nav iespējams runāt par vienu, automatiski nedomājot par otru." Turpinājumā runātājs, parafrazējot atziņu, ka Latvijas brīvību savā laikā izsapņoja dzejnieki, atzina, ka Latvijas brīvības atgūšanā un latvietības saglabāšanā svešumā izšķirīga loma piekrīt tieši kultūras darbiniekiem un dzejniekiem, kuŗi katrā cīņā tikpat nepieciešami kā kaŗavīri kaujas laukā. Uzrunas nobeigumā T. Kronbergs aicināja Preses biedrību apzināties lielo uzdevumu, jo ar literāriem darbiem un laikrakstiem iespējams efektīvi darboties arī politiskajā laukā, kas rakstītajam vārdam dod varu, kuŗa mūs var uzmudināt, bet arī iznīcināt. „Ceru, ka šo varu jūs arī nākotnē izlietosit tautas labā," vēlēja LNAK valdes priekšsēdis.

LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks norādīja uz teicienu, ka spalva dažkārt ir asāka par zobenu. Kaut laiki mainījušies, jo ar zobenu neviens vairs nekaŗo un arī spalvu vēl lieto tikai nedaudzi, teiciena doma tomēr joprojām ir spēkā: ar rakstīto vārdu iespējams daudz darīt tautas veidošanā. Runātājs vēlēja pašreizējiem un nākošajiem preses darbiniekiem un rakstniekiem varēt un gribēt būt tādiem pašiem tautas ideoloģiskajiem vadītājiem un brīvības saucējiem, kādi savā laikā bija Rainis, Skalbe un citi laika zīmju tulki. Pateicoties par kopas sniegto atbalstu jaunatnes mācīšanā un audzināšanā, sākot ar pamatskolu un beidzot ar universitāti, J. Mežaks izcēla B. Senkēvičas ieinteresētību tieši latviskās izglītības un stājas jautājumos, protot ne vien kopas biedrus pārliecināt par latviskās audzināšanas centienu atbalstīšanas nepieciešamību, bet arī pašai personīgi to darot ar gadskārtējām naudas balvām latviešu skolu absolventiem, kuŗi apliecinājuši labākās zināšanas latviešu valodā un latvisku stāju.

J. Mežaks sveica kopu, pasniedzot tās priekšniecei ziedus, tāpat daudzi sekojošie suminātāji atzinības vārdus pastiprināja ar ziediem vai grāmatu veltēm. Hamiltonas latviešu skolas un tās pārzines E. Gulbes sūtītos ziedus nodeva mazā torontiete Ilze Andžāne.

TLTA ģimnazijas direktrise V. Slavieša vēlēja saules kalnā uzcelt nākošo gaismas pili: „Celiet to ar sudraba spalvu un kvēlu sirdi! Visu acis raugās uz jums, un ausis uzmanīgi klausās, lai sadzirdētu jauncelтās gaismas pils zvanu skaņas, jo gribam būt kopā šai nākotnes gaismas pilī!" V. Slavieša pateicās kopai ne vien par morālo, bet arī katru gadu ģimnazijai sniegto materiālo atbalstu.

Arī TLB sestdienas skolas pārzine A. Martinsone par „visu labo, ko jūs esat devuši, par brīžiem kopā ar mums, par labajām domām un darbiem mūsu labā". Norādījusi, ka skolai tikpat kā nav bijis sarīkojumu, kuŗā kopas pr-ces B. Senkēvičas nebūtu klāt, runātāja uzsvēra: „Kamēr dosit darbus, kuŗus jaunie spēj saprast, tikmēr lasītāju netrūks." It kā mudinājumam A. Martinsone nolasīja kādas audzēknes dzejolīti no skolas žurnāla „Auseklītis" un pabeidza apsveikumu: „Jūs dzirdējāt, ko jaunie raksta. Esmu pārliecināta, ka drīz jums būs palīgi un arī aizstājēji!" — Kaut tā būtu, to dzirdot, nodomāja (ažs labs rakstītā vārda „kopējs", kas bezcerīgi raugās ap sevi pēc nododamā mantojuma pārņēmējiem.

Žurnāla „Jaunā Gaita" atbildīgais redaktors L. Zandbergs pateicās B. Senkēvičai ar viņas kādreizējās skolnieces Izes Rekes gleznu par to, ka Preses kopa palīdzējusi žurnālam augt un veidoties, ar šo velti simboliski izteicot pateicību kopas biedriem un citiem labvēļiem.

Mākslinieku vienības Latvis pr-ks J. Zuntaks savā apsveikumā apliecināja, ka nevienam nav šaubu par to, cik liela nozīme piekrīt rakstītajam vārdam, jo tas arvien par jaunu apliecinās melns uz balta. Viņš rakstītājus atzina arī par cītīgākajiem mākslas izstāžu apmeklētājiem un mākslinieku darba sekmētājiem. Pateicoties mākslinieku vārdā arī par sadarbību, J. Zuntaks vēlēja kopai arī turpmāk nepagurt darbā izkaisītās latviešu tautas labā. „Mums jāturas kopā un jācīnās, cik vien iespējams. Darīsim to, cik ilgi izturēsim!" vēlēja un mudināja Kanadas latviešu mākslinieku „boss".

LPB Čikagas-Milvoku kopas apsveikumu, kuŗam pievienojies arī DV mēnešraksta redaktors R. Čaks, nolasīja dzejniece V. Hermane, izceļot sirsnīgo draudzību, kuŗa saista abas kopas, to biedriem braucot vieniem pie otriem ciemā. Arī Toronto korporāciju kopas seniors J. Dreifelds uzsvēra ciešās saites starp abām kopām jau kopš pirmajiem gadiem, kad dzīves uzsākšana un nodrošināšana visiem bija grūta, bet jo sevišķi studentiem, kuŗus Preses kopa jūtami atbalstīja ar stipendijām. J. Dreifelds apliecināja šai sarīkojumā jau dzirdēto, ka LPB Kanadas kopa sabiedrībai vairāk devusi nekā ņēmusi.

Rakstveida sveicienus bija sūtījis LPB Austrālijas kopas priekšnieks K. Ābele, Toronto latviešu biedrības priekšnieks I. Alksnis, Latviešu virsnieku apvienības Kanadā priekšnieks V. Krūmiņš, Amerikas latviešu palīdzības fonds, Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis un rakstniece Elvīra Leja ar ģimeni.

Vtr.

LPB Kanadas kopas vicepriekšsēdis A. Vinčels apsveic ar ziedu rotājumu kopas priekšnieci Birutu Senkēviču pēc paziņojuma, ka viņa ieskaitīta biedrībā goda biedros. Foto: J. Ligers

TORONTO ZIŅAS

● Archibīskaps A. Lūsis 10. novembrī no Toronto izlidoja uz Venecuēlu, kur dzīvo ap 300 latviešu, lai iepazītos ar viņu dzīvi un māc. A. Gulbja aprūpētās latviešu ev.-lut. draudzes darbu Karakasā, kur archibīskaps vadīs arī Latvijas valstssvētku dievkalpojumu. Viņš paredzējis vadīt arī vairākus citus dievkalpojumus dažādās vietās angļu un vācu valodā. Venecuēlā archibīskaps uzturēsies līdz 20. novembrim.

● TLB sestdienas skolas vecāku sapulci 28. oktobrī Latviešu namā, ierodoties ap 50 dalībniekiem, atklāja biedrības pārstāvis skolā A. Gribusts, bet pārzine A. Martinsone sniedza darbības pārskatu un iepazīstināja ar budžeta projektu. Jaunais 20. mācību gads uzsākts ar mazāku skolēnu skaitu nekā iepriekšējos gados — ar 319 audzēkņiem, no kuŗiem 38 pavasarī skolu beigs. Nodarbināti 19 skolotāji. Par telpām Džeses Kečuma skolā šogad samaksāti 3456 dol. Latviešu skolas rīcībā ir 16 klašu telpas. Kasiere L. Tauriņa pagājušā gada kases pārskatā cita vidū informēja, ka kopīgais apgrozījums bijis 17.260 dol, bet par norēķinu un citu dokumentu pārbaudi ziņoja revīzijas komisijas pr-dis J. Sveķis. Tā kā skolas budžetā pašreiz ir 1900 dol. iztrūkums, kas radies galvenokārt skolēnu skaita samazināšanās dēļ, mācību maksās ienākot mazākai summai nekā paredzēts, sapulce nolēma paaugstināt skolas naudu no 40 uz 50 dol. gadā no ģimenes. Tas skolai dotu ap 9000 dol. ienākumu, bet budžetā paredzēto 13.300 dol. sasniegšanai atlikušā summa jāsagādā ar sarīkojumiem, ziedojumiem un citādi. Tā kā četru vecāko klašu audzēkņi iedalīti divās parallēlklasēs, tad skolā ar pirmskolas un speciālo latviešu valodas apgūšanas klasi šogad darbojas 14 klašu. Tajās ievēlētie vecāku pārstāvji ar vietniekiem veido vecāku padomi, kuŗā šai mācību gadā darbosies priekšsēdis R. Kurzemnieks, sekretārs I. Kukse, kasiere G. Bramane, dežūru pārzinis Ž. Gertners, dekorējumu pārzine L. Klepere, saimniecības pārzine L. Eikina, bufetes pārzines M. Paliepa un H. Turkēvica, telpu pārzine D. Tauriņa, loteriju pārzines V. Liepkalna un S. Brence, bazāra pārzine M. Radziņa un padomes locekļi A. Briede, A. Cielava, I. Ezergaile, M. Halivela, A. Jansone, A. Kārkliņa, V. Kusis, E. Langenfelds, L. Lazda, E. Magons, I Morgenšterna, D. Niedra, Z. Pavasara un K. Zenaitis.

● Māc. Ā. Čops 30. oktobrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja 26. oktobrī pēc ilgākas slimošanas ar sirdi 76 gadu vecumā mirušo Irmu Treimani, par kuŗu sēro dēls Jānis ar dzīvesbiedri Liliju Toronto, dēls Vilis un brālis Arturs Anšmits ar ģimeni ASV, kā arī trīs māsas ASV un Vācijā.

● Latvisko paražu kopēju Burtnieku saiets 9. novembrī Latviešu namā bija pulcinājis ap 70 dalībnieku. To vadīja Arvīds Memenis, bet Jāņa Kūlas sacerējumu „Daudzinājums kaŗavīriem" nolasīja Jānis Vendelis. Vakara programmā piedalījās baritons Alberts Vītols, koklētāji K. Staško vadībā un Māra Prauliņa ar deklamācijām.

Grozījumi vecuma pensijas noteikumos

Kā „Canadian Scene" ziņo, ar nākošā gada janvāri stāsies spēkā daži grozījumi vecuma pensiju noteikumos, kuŗi visumā gan daudz nemainīs līdzšinējo kārtību. Katrs kanadietis, neievērojot tā financiālo stāvokli, tiesīgs saņemt pamatpensiju 75 dol. mēnesī (gadu tecējumā, pieskaņojoties dārdzības pieaugumam, šī pamatpensija palielināta un pašreiz ir jau 78 dol. mēnesī). Sākot ar nākošā gada janvāri, šo pensiju vēl paaugstinās no 78 uz 79,58 dol. (Tāds esot dārdzības pieaugums šai gadā. — Ref.)

Līdz 1965. gadam pensiju maksāja tiem, kas sasnieguši 70 gadu vecumu vai to jau pārsnieguši. Sākot ar minēto gadu, noteikto vecumu pakāpeniski samazināja, un ar 1970. gadu pensiju varēs saņemt jau 65 gadus vecie un vecāki, ja atbildīs prasībām attieksmē uz Kanadā nodzīvoto laiku. Katrs, kas pensijas pieprasīšanas brīdī nodzīvojis Kanadā 10 gadu, ir tiesīgs to saņemt, ja sasniedzis likumā paredzēto vecumu. Katru robu 10 gadu nodzīvošanas prasībā var izlīdzināt ar iepriekš Kanadā nodzīvoto laiku.

Kanada neierobežo pensionāru pārcelšanos uz dzīvi kādā citā valstī. Ja, piemēram, kāda persona nodzīvojusi Kanadā 25 gadus kopš savas 21. dzimšanas dienas, tā var atstāt Kanadu, dzīvot jebkur citur visā pasaulē un turpināt saņemt pensiju. Kas šos 25 gadus Kanadā nav nodzīvojis, drīkst uzturēties ārpus Kanadas 6 mēnešus, lai, piemēram, apmeklētu dzimteni, nebaidoties par pensijas maksājumu pārtraukšanu. To dara tikai pēc 6 mēnešiem, bet, kad pensionārs atkal atgriežas Kanadā, maksājumus atjauno. Katrs, kas Kanadā nodzīvojis 40 gadu kopš 18 gadu vecuma sasniegšanas, bet kaut kādu iemeslu dēļ atstājis Kanadu pirms pensionēšanās vecuma, ir tiesīgs pensiju saņemt.

1967. gada janvārī izveidoja t.s. garantēto ienākumu papildinājuma programmu. Tā noteic, ka pensionāriem, kuŗi saņem vienīgi vecuma pensiju, garantēti gada ienākumi 1336,92 dol. apmērā, ja pensionāri ir vieninieki, bet 2673,84 dol. precētiem pāriem, ja abi ir pensionāri. Attiecīgo summu piešķiŗ, ja noskaidrots, ka pensionāriem nav citu ienākumu, ar kuŗiem papildināt savus līdzekļus no vecuma pensijas maksājumiem. Tas tomēr neattiecas uz pensionāriem, kuŗi pastāvīgi dzīvo ārpus Kanadas. Šīs papildpiemaksas pensionāriem speciāli jāpieprasa.

Pilnu apmēru piemaksa pie 79,58 dol. lielās pamatpensijas, sākot ar nākošā gada 1. janvāri, būs 31,83 dol. mēnesī. Kā vecuma pensijas, tā garantēto ienākumu programmu īsteno Kanadas federālā valdība. Bez tam provinces var sagādāt vecuma pabalstu tiem, kas ir 65 gadus vai vecāki, ja tie nonākuši trūkumā. Tikai ar 1970. gadu kanadieši, kas sasnieguši 65 gadu vecumu vai vecāki, būs tiesīgi saņemt vecuma pensiju, jo šogad noteiktais vecums vēl ir 66 gadi, protams, arī vecāki. Provinču pabalsti izbeigsies ar 1970. gadu, kad visi 65 gadus vecie un vecākie kanadieši, kas nodzīvojuši Kanadā noteikto laiku, būs tiesīgi saņemt pensiju. Vairāk nekā 125.000 kanadiešu, kas ir 65 gadus veci un vecāki, tagad ietverti šai programmā, kuŗa valstij izmaksā tuvu pie 50 milj. dolaru.

Piezīmējams, ka kanadieši paši nemaksā nekā, jo visi ir tiesīgi saņemt vecuma pamatpensiju. Tā ir visu Kanādas pilsoņu privilēģija.

1965. gadā apstiprināja Kanadas pensiju likumu, kuŗam pakļauti visi nodarbinātie, kuŗi izpelna vairāk par 600 dol. gadā, un visi pašnodarbinātie, kuŗu izpelņa pārsniedz 800 dol. gadā, ja tie ir vecumā no 18—70 gadiem. Nodarbinātajiem pamatpensijas virsmaksas iegūšanai jāmaksā 1,8% un darba devējam jāpiemaksā tikpat liela snmma no izpelnītās algas. Pašnodarbinātajiem jāmaksā visi 3,6%, t.i. kā nodarbinātā, tā darba devēja daļa.

Kanadas pensiju likums ir tā izstrādāts, lai aptvertu gandrīz visus atpūtā aiziešanas apstākļus, ievērojot jebkādus ienākumus, kuŗus var gūt pēc pensionēšanās, pabalstus darba nespējīgiem pensijas iemaksu maksātājiem, nāves gadījumu pabalstus, kā arī vairākas citāda veida izmaksas. Likums praktisks, ar lielu nozīmi kanadiešiem, kas sasnieguši 65 gadu vecumu vai vecāki, kaut vēl nespēj līdzināties snieguma ziņā daudzu Rietumeiropas valstu pensijas nokārtojumiem.

A. Kns

Toronto laviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% par noguldījumiem,
7 — 7¼ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

ZIŅAS

citādi. Tā kā četru ve-
u audzēkņi iedalīti divās
asēs, tad skolā ar pirm-
speciālo latviešu valodas
s klasi šogad darbojas
Tajās ievēlētie vecāku
ar vietniekiem veido ve-
mi, kurā šai mācību ga-
sies priekšsēdis R. Kur-
sekretārs I. Kukse, ka-
ramane, dežūru pārzinis
rs, dekorējumu pārzine
e, saimniecības pārzine
, bufetes pārzines M.
n H. Turkēvica, telpu
. Tauriņa, loteriju pār-
Liepkalna un S. Brence,
rzine M. Radziņa un pa-
ekļi A. Briede, A. Ciela-
ergaile, M. Halivela, A.
. Kārkliņa, V. Kusis, E.
s, L. Lazda, E. Magons,
šterna, D. Niedra, Z. Pa-
K. Zenaitis.

A. Čops 30. oktobrī pēdē-
z Jorkas kapsētas lat-
lījumu izvadīja 26. ok-
ilgākas slimošanas ar
du vecumā mirušo Irmu
par kuru sēro dēls Jā-
esbiedri Liliju Toronto,
un brālis Arturs An-
imeni ASV, kā arī trīs
V un Vācijā.

ko paražu kopēju Burt-
s 9. novembrī Latviešu
pulcinājis ap 70 dalīb-
vadīja Arvīds Memenis,
Kūlas sacerējumu „Dau-
karavīriem" nolasīja
delis. Vakara program-
jās baritons Alberts Vī-
āji K. Staško vadībā un
liņa ar deklamācijām.

noteikumos

vai vecāki, būs tiesīgi
uma pensiju, jo šogad
vecums vēl ir 66 gadi,
rī vecāki. Provinču pa-
sies ar 1970. gadu, kad
us vecie un vecākie ka-
nodzīvojuši Kanadā no-
, būs tiesīgi saņemt pen-
k nekā 125.000 kanadie-
5 gadus veci un vecāki,
rti šai programmā, ku-
izmaksā tuvu pie 50
u.

ams, ka kanadieši paši
ekā, jo visi ir tiesīgi sa-
na pamatpensiju. Tā ir
as pilsoņu privilēģija.
ā apstiprināja Kanadas
umu, kuram pakļauti
inātie, kuri izpelna vai-
dol. gadā, un visi paš-
e, kuru izpelņa pār-
ol. gadā, ja tie ir vecu-
70 gadiem. Nodarbinā-
atpensijas virsmaksas
āmaksā 1,8% un darba
piemaksā tikpat liela
izpelnītās algas. Pašno-
m jāmaksā visi 3,6%,
rbinātā, tā darba devē-

pensiju likums ir tā iz-
aptvertu gandrīz visus
ešanas apstākļus, ievē-
dus ienākumus, kurus
pensionēšanās, pabal-
nespējīgiem pensijas
aksātājiem, nāves ga-
alstus, kā arī vairākas
ja izmaksas. Likums
r lielu nozīmi kanadie-
sniegusi 65 gadu vecu-
āki, kaut vēl nespēj lī-
nieguma ziņā daudzu
as valstu pensijas no-
A. Kns

nto laviešu
tsabiedrība
oronto) Credit Union
Limited
St., Toronto 174, Ont.
ef. 924-2775
k s ā
oguldījumiem,
ar ilgtermiņa
umiem
drība izdara visas pa
u operācijas, izsniedz
izdara naudas pār-
n izsniedz ceļotāju
čekus
NAUDAS NOGULDI
AIZDEVUMU IZ
U KREDITSABIED
ARA DZIVIBAS AP
ANU LIDZ $2000.00
vai $5000.00.
rts darbdienās no pl
— 8 vakarā.
no pl. 9 — pl. 1 dienā.

REJSONS
DROŠINA
63-7313

Grūti aizpildāmi robi

BRAZILIJĀ UN BOLIVIJĀ MIRUŠI PAZĪSTAMIE SABIEDRISKIE DARBINIEKI KĀRLIS ŠMITS UN ARVĪDS EICHMANIS

Kad vēl visai nesen rakstīju par Brazilijas latviešu un arī baltiešu sabiedrībā plaši pazīstamā tautsaimnieka Kārļa Šmita 65 mūža gadiem (skat LA 27. septembra numurā), ne sapņos nerādījās, ka jau tik drīz būs atkal par viņu jāraksta, taču ne vairs priecīgā, bet ļoti skumjā gadījumā. Svinot 1. septembrī San Paulo savu 65. dzimšanas dienu radu un draugu pulkā, pazīstamais rūpnieks un sabiedriskais darbinieks K. Šmits vēl jutās vesels, kaut slimoja ar kādu kaiti, kuru par nopietnu neuzskatīja. Taču slimība strauji progresēja, un 2. oktobrī nesenais gavilnieks pēkšņi šķīrās no dzīves. Jau dienu vēlāk Sanpaulo latviešu ev.-lut. draudzes mācītājs J. Mekšs, piedaloties lielam pavadītāju pulkam, mūžībā aizgājušo izvadīja pēdējā gaitā uz Konsolades kapsētas vācu ev.-lut. draudzes nodalījumu, klātesot arī lietuviešu, igauņu un vācu kolonijas pārstāvjiem. Daudzo vainagu un ziedu vidū, kas klāja Kārļa Šmita kapu, bija arī Brazilijas latviešu apvienības vainags ar Latvijas nacionālo krāsu lenti.

Tā kā nesen sniegts raksts par aizgājēja dzīves ritumu, darbu un veikumiem kopā ar tā brīža jubilāra uzņēmumu, lai šoreiz šī nekrologa daļa izpaliek. Nav jau arī nekā jauna piebilstama, izņemot augšējā rindkopā teikto.

Gandrīz tieši mēnesi iepriekš arī Brazilijas latviešus skumdināja ziņa, ka miris otrs Dienvidamerikā plaši pazīstams un iecienīts tautietis — latviešu baptistu uzturētās Rinkonas misijas direktors Arvīds Eichmanis Bolīvijā. Dīvaina bija sagadīšanās, ka viņš mira dienā, kad Sanpaulā K. Šmits atskatījās uz 65 mūža gadiem, 1. septembrī... Piedaloties visai misiones saimei, kopā ar bērniem ap 400 sērotājiem, māc. A. Eichmani zemes klēpī Rinkonas misijas kapsētā guldīja 2. septembrī, bēru ceremoniju vadot māc. J. Krūklim, kas bez latviešu un spāņu pārvaldā arī iedzimto ajoriešu cilts valodu, kas arī šoreiz lieti noderēja, jo bērēs piedalījās arī šīs Rinkonas pievārtē dzīvojošās cilts piederīgie.

Arvīds Eichmanis bija dzimis 1885. gada 16. decembrī Ezeres pagastā, jaunībā strādājis par grāmatvedi dažādos saimnieciskos uzņēmumos, bet pirmā pasaules kara laikā mācītāju trūkuma dēļ pievērsies garīgajam darbam. Neatkarīgajā Latvijā viņš laikā no 1919. — 1921. gadam bija Pāvila baptistu draudzes mācītājs Liepājā, tad pārcēlās uz Rīgu un rediģēja žurnālu „Kristīgā Balss", bet 1922. gada oktobrī izceļoja uz Braziliju un apmetās uz dzīvi jaundibinātajā Vārpas latviešu kolonijā, bez citiem pienākumiem vadot arī mēnešrakstu „Miera Vēsts". No 1940. — 1946. gadam A. Eichmanis bija Vārpas draudzes mācītājs, tad pārņēma latviešu baptistu nodibinātās misiones vadību Rinkonā, Bolīvijā, pārzinot turienes dzīvi un darbu kā direktors nepārtraukti 23 gadus līdz aizsaukšanai mūžībā. Rinkonas misiju un tās saimniecību viņš izveidoja par priekšzīmīgu pasākumu, kāda latviešiem šī darba laukā nekad nav bijis, arī Latvijas patstāvības laikā ne. Še piezīmējams, ka Bolīvijas valdība Rinkonu reģistrējusi kā latviešu misioni. Savā dzīvē un darbā māc A. Eichmanis vadījās no Sv. rakstu vārdiem: „Neviens, kas roku liek pie arkla un skatās atpakaļ, neder Dieva valstībai."

Māc. Arvīds Eichmanis (†)

A. Eichmanis Rinkonas misiju, kuru vietējie sauc par „Rincon del Tigre" (Tīģera kakts), neatlaidīgā un enerģiskā darbā ar saviem latviešu palīgiem izveidojis par reliģijas un kultūras gaismas kaktu visai apkārtnei. Kur agrāk neviens cilvēks nedrīkstēja kāju spert, baidoties no plēsīgiem zvēriem un mežoņiem, tur tagad skan dziesmas Dievam par godu, to pašu meža ļaužu dziedātas. Ar māc. A. Eichmaņa nāvi šī iekoptā un skaistā latviešu misione zaudējusi nenogurstošu darbinieku, kas ar visu sirdsdedzi cīnījās pret neticību un grēku. Kas viņu iepazina ikdienas darbā un gaitās, pazina viņu kā vīru, kas arī pats darīja to, ko citiem mācīja. Tādēļ labi saprotams, ka viņš baudīja lielu uzticību plašās latviešu baptistu aprindās visur, kur vien izkaisīti dzīvo mūsu tautas piederīgie: Rinkonas misiones uzturēšanai ienāca naudas līdzekļi no visas pasaules.

Arvīds Eichmanis bija arī īstens latvietis, kaut jau drīz pēc Latvijas neatkarības iegūšanas dzimteni atstāja. Ikdienas satiksmē ar misiones latviešu darbiniekiem viņš lietoja tikai latviešu valodu, katru svētdienu viņš pulcināja kopā latviešu grupu, teicot dievvārdus, lasot no bībeles latviskā izdevumā un dziedot no latviešu dziesmu grāmatas. Ir zīmīgi, ka mūsu jaunieši, kas dzimuši un uzauguši Brazilijā, kuriem tādēļ latviešu valoda „mezglojas", kādu laiku pavadījuši Rinkonas misionē, brīvi runāja savu sentēvu valodu. Tādēļ palicējiem jo sevišķi liels zaudējums ir cilvēka aiziešana mūžībā, kas vienmēr un visur ne tikai apliecināja, bet arī uzsvēra, ka ir latvietis.

J. Putniņš

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDI

● Uz 70 mūža gadiem 14. oktobrī atskatījās Vienības draudzes pērminderis, padomes loceklis un bēru fonda kasieris Alberts Unglenieks, kurš dzimis Kurmenes pagastā, vēlāk dzīvojis Piebalgā, Līgatnē un Ieriķos, darbojoties Latvijas Lloidā, Līgatnes patērētāju biedrībā un vadot savu veikalu, kā arī piedalījies vairākās saimnieciskās organizācijās, bijis ugunsdzēsēju virsnieks un aizsargu organizācijas dalībnieks. Kopš pensionēšanās viņš ar lielu centību nododas sava dārza kopšanai.

● Informācijas pēcpusdienā 2. oktobrī Latviešu biedrības pr-ks A. Grīnbergs ziņoja par biedrības veikumiem un nodomiem nākotnē, no kuriem svarīgākais — auto novietošanas laukuma noklāšana ar cietu virsmu, kas prasīs prāvākus līdzekļus, kā arī izteica pateicību A. Krūmiņam un M. Ostelim, kuri rūpējušies par galdu izgatavošanu. H. Ritums savukārt paskaidroja, kādēļ latviešu kreditsabiedrībā aizdevumu procentu likmes viszemākās un informēja, ka drīzumā kreditsabiedrība cer izkārtot auto-mašīnu apdrošinājumus. Koncert-apvienības pr ks M. Grants aicināja izpirkt abonementa kartes. Līdz šim bijusi laba atsaucība, bet vēlama vēl kuplāka piedalīšanās. Kad visas lietas bija pārrunātas, biedrības dāmas pacienāja klātesošos ar pusdienām.

● Grand Rapidos bija ieradies skaņu studijas Venus īpašnieks J. Ozoliņš no Vašingtonas, kurš 25. un 26. oktobrī Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes lauku īpašumā Mežvidos uzņēma skaņu lentē vietējā jauniešu orķestra atskaņotas latviešu dziesmas un dejas, lai eventuāli izgatavotu skaņu plati. Ieskaņošana notika Mežvidu jaunajā sarīkojumu zālē, kuras akustiku J. Ozoliņš atzina par visai piemērotu šādai vajadzībai.

● Māc. K. Hermanis aizvadītajā mēnesī salaulājis Māru Dāvi ar Gunāru Brantu no Teksasas, kuru kāzu viesībās bija ap 170 dalībnieku, un Zigridu Jansoni ar Arvīdu Dāvidsonu, kuri apmierinājās ar mazāku viesu pulku. Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzē kristīts Laris Leimanis, Nevila un Margrietas pirmdzimtais.

V. Z.

Ņujorkas latviešu skautu un gaidu tautas deju kopa Trejdeksnis.
Foto: J. Bālēns

Audzināšana dejojot

Nebūs daudz latviešu, kas kaut ko iebildīs, ja dziedāšanu apzīmēs par patīkamu brīvā laika nodarbību. Latviešu jaunatnei tuvākas tomēr liekas tautas dejas un koklēšana. Šī iemesla dēļ tagad mēģina dziesmu svētkiem atrast kādu citu apzīmējumu, jo tajos vienmēr notiek arī tautas deju uzvedumi.

Kādas organizācijas 20 gadu darbības atskats kļūst vēl nozīmīgāks, ja tā visus aizvadītos gadus nodarbojusies ar jaunatnes audzināšanu. Nule Ņujorkas latviešu skautu un gaidu tautas deju kopai Trejdeksnis piepildījās šis darbības laika posms.

Kopa oficiāli dibināta 1949. gada 28. oktobrī, bet pirmoreiz uzstājās jau 4. novembrī Starptautiskajā sieviešu izstādē Ņujorkas armorijā, Parka avenijā, kuplinot latviešu sarīkojumu. Šai sarīkojumā kopa bijusi biežs viesis, tās uzstāšanās izstādē vienmēr notikusi ASV vēlēšanu dienā, kad vakarā paziņoja arī vēlēšanu rezultātus, kuri sevišķi interesēja tad, ja notikušas nozīmīgākas prezidenta vai pilsētas galvas vēlēšanas. Šīs izstādes tagad vairs nenotiek jau ap 10 gadu, bet tādēļ kopas uzstāšanās nav apsikusi. No 8 pāriem pirmajā debijā kopai tagad ir 52 dalībnieki, bet pēdējos gados nekad nav bijis mazāk par 30. Dejotāju sastāvs ik pēc trim gadiem mainās, un tā kopai pašreiz ir jau septītā maiņa. Trejdeksnī piedalās tikai skauti un gaidas, parasti ģimnazijas vecumā, dažreiz arī pamatoskolas pēdējās klases audzēkņi, vai ģimnaziju beigušie.

Plaša bijusi kopas piedalīšanās dažādos sarīkojumos. Trejdeksnis dejojis ne tikai lokālos latviešu, bet arī starptautiskos sarīkojumos, tāpat lielajās amerikāņu skautu un gaidu līdzekļu vākšanas akcijās slavenajā Waldorf Astoria viesnīcā Ņujorkā, pasaules izstādē Ņujorkā, Apspiesto nāciju sarīkojumos un latviešu dienās Montreālā. Kopa sastāv Starptautiskajā tautas deju apvienībā, bet kopš pagājušā gada Ņujorkas skolu streika vairs nav dejojusi lielajos starptautiskos sarīkojumos. Kopš sākās tautas deju lieluzvedumi Kanadas latviešu 2. dziesmu svētkos, Trejdeksnis vienmēr piedalījies un arī pašreiz gatavojas nākošā gada dziesmu svētkiem un jaunatnes programmai „Nākotne 70" Toronto.

Kopu vada Lidija Kampa un Zigrida Gaujeniece, bet mūzikālos pavadījumus skaņu lentēs iespēlējusi Rita Pētersone, kura dažos gadījumos piedalās arī mēģinājumos ar klavieru pavadījumu. Ir visai savdabīgi, ka Trejdeksnis prīmāri nav uzstāšanās grupa, bet skautu un gaidu audzināšanas daļa. Jaunieši tajā pulcējas ne tikai tādēļ, lai mācītos tautas dejas, bet lai gūtu arī zināšanas par tautas tērpiem, klausītos latviešu vēstures un ģeografijas stāstījumos un dziedātu. Pēdējos ASV latviešu dziesmu svētkos Klīvlendā Trejdeksnis izpelnījās balvu par pareizākajiem tautas tērpiem un to pareizu valkāšanu. Tautas tērpi ir ne vien visām kopas meitenēm, bet arī puišiem. Jaunieši ir labi vērotāji un gandrīz vienmēr var pateikt, kas kādam tautas tērpam ir nepareizs.

Kopas darbības 20 gados daļa dalībnieku savstarpēji sapreceļušies, un tagad dejot nāk viņu bērni. Mēģinājumos visi dalībnieki ierodas laikā, kaut dažiem jauniešiem jābrauc vairāk nekā divas stundas vienā virzienā vien. Mēģinājumi tagad notiek sestdienu pēcpusdienās, dažos gadījumos arī darbdienu vakaros. Paši grupas dalībnieki bija pieprasījuši dejošanas laiku pagarināt, tā ka uzstāšanās iznāk visiem dalībniekiem, neatkarīgi no piedalīšanās ilguma.

Vadītāja Z. Gaujeniece sarunā norādīja, ka nedibināti ir pārmetumi jaunatnei, ka tā nav latviska, vismaz par Trejdeksni tas nav sakāms. Jauniešiem patīk darboties, viņi dejo ar patiku un neuzskata, ka dejošana būtu „skola". Pašreizējais Trejdekšņa sastāvs jāapzīmē par „zaļu", jo notikusi lielaka dejotāju izmaiņa, un jaunajiem vēl trūkst pietiekamas pieredzes. Disciplīna ir laba, jaunieši vadītājiem klausa, nekādas problēmas nav radušās. Z. Gaujeniece vēl labi atceras laiku, kad mēģinājumi notika kāda namziņa dzīvoklī vai māju un baznicu pagrabos. Tagad tie notiek Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Jonkeru dievnama telpās. Bija arī laiks, kad vienu stundu Trejdeksnis dejoja, otru stundu jauniešu koris Auseklis dziedāja. Tagad dziedāšana tomēr „piemirsusies".

Savu 20 gadu jubileju Trejdeksnis nosvinēs klusībā, rīkojot slēgtu vakaru 6. decembrī Jonkeru dievnama sarīkojumu zālē. Šai vakarā nav paredzēta līdzekļu vākšana, bet tikai priecāsies par to, kas 20 gados paveikts. Kopa saņēmusi daudzas atzinības, arī no Ņujorkas gubernātora Rokfellera (par piedalīšanos pasaules izstādē), no Ņujorkas pilsētas pārvaldes un dažādu sarīkojumu vadītājiem.

V. Irbe

Menderu nedrikst notiesāt!

LATVIEŠU DRAUDŽU MĀCĪTĀJI DEMONSTRACIJU NOKLUSĒJA

Bostonas Common parkā pie Tremonta un Parka ielas 3. novembrī notika protesta demonstrācija pret neatkarīgās Latvijas republikas līdzdibinātāja un sociāldemokratu partijas vadītāja Dr. Friča Mendera tiesāšanu Rīgā un genocida politiku Baltijas valstīs, kuru īsteno Maskavas vara.

Latviešu iniciātoru grupa, saņēmusi ziņu par paredzamo F. Mendera tiesāšanu, enerģiski sāka organizēt protesta sanāksmi, kā arī informēja Bostonas dienas presi un AP ziņu aģentūru par vecā valstsvīra likteni padomju okupētajā Latvijā un norādīja uz organizēto protesta demonstrāciju. Diemžēl, demonstrāciju īpaši izziņot latviešu sabiedrībai latviešu valodā pietrūka laika, jo rīcība bija spontāna. Bostonas dienas prese ar informāciju neskopojās, īpaši svētdienas izdevumi, kas vērsa lasītāju uzmanību uz protestētāju grupu.

Šo situāciju apsverot, lai demonstrācija rastu iespaidu amerikāņu sabiedrībā, baptistu mācītājs O. Blūmītis svētdienas, 2. novembra rītā pirms dievkalpojuma laika telefoniski griezās pie vietējo latviešu draudžu mācītājiem Galiņa, Ruperta un Ozola, lūdzot visus savas draudzes informēt par demonstrāciju, kurai bez Mendera lietas bija jāapgaismo arī genocīda jautājums amerikāņu sabiedrībai, pret ko samērā mazs ir trimdinieku spiediens. Visi mācītāji apsolīja savu draudžu locekļus informēt un aicināt demonstrācijā piedalīties, jo šī rīkotājiem bija vienīgā iespēja, kā vēl izziņot demonstrāciju.

Taču pirmdienas priekšpusdienā, kad demonstrācijai vajadzēja sākties, noskaidrojās, ka nevienā draudzē par to nekas nav ziņots. Rezultātā demonstrētāju skaits bija niecīgs un nepanāca apsolīto televīzijas un preses atbalstu, kuru citās reizēs protestētāji bija guvuši.

Demonstrācijā ieradās F. Mendera laika biedrs — kādreizējais Latvijas finanču ministrs Voldemārs Bastjānis, Lāčplēša kara ordeņa kavalieris Jānis Luika un citi. Pie liela plakāta ar uzrakstu „Mr. Menders should not be executed!" angliski runāja māc. O. Blūmītis, cita vidū uzsverot: „Mēs šodien amerikāņu sabiedrībai stāstām par Maskavas nelietībām Latvijā, kas Baltijā trīs mazas tautas ved uz pilnīgu iznīcināšanu. Fricis Menders ir tikai viens Maskavas varas upuris, kuru vēl 84 gadu vecumā grib notiesāt uz 7 gadiem spaidu darbos Sibirijā. Tas viņam nozīmētu drošu nāvi. Mēs esam pret šādu brutālu aktu un lūdzam pasauli nākt palīgā, lai glābtu Mendera kailo dzīvību, kamēr tas nav par vēlu!" Savu uzrunu, kuru O. Blūmītis vairākkārt atkārtoja caur dārzu ejošajai amerikāņu publikai, viņš beidza ar saucienu: „Lai dzīvo Menders!" Lielais plakāts ar Mendera vārdu, kuru amerikāņi redzēja un dzirdēja pirmo reizi, radīja vispārēju interesi par Latviju. Garāmgājējiem izdalīja arī skrejlapas.

Par demonstrāciju māc. O. Blūmītis, kas tagad darbojas pasākumā Latvian Information Service, izteicās: „Šai demonstrācijai trūka Bostonas latviešu atbalsta, uz kuru bijām cerējuši. Ir grūti garīgi nogurušos cilvēkos iepumpēt patriotismu, jo visus pārņēmusi vienaldzība un triekšanās pēc naudas Bet — kas tad mūsu tautai šobrīd var palīdzēt? Mūsu rīkošanās vai klusēšana? Es šaubos par klusētāju nostājas pareizumu, jo tie pazudīs kā lapas rudenī, neatstājot nekā mūsu vēsturē. Ar demonstrāciju mēs vēlējāmies ne vien mēģināt aizkavēt izrēķināšanos ar Menderu, bet pievērst amerikāņu uzmanību arī mūsu tautas traģēdijai vispār. Taču, ja amerikāņi redz, ka esam sapulcē tik maz, tad viņi var sākt domāt, ka esam jau miruši. Mūsu mācītāji domā, ka viņiem nepienākas atbalstīt sociāldemokratu F. Menderu, cenšoties mazināt viņa traģēdiju, bet tā ir liela kļūda. Viņiem derētu atcerēties prāv. Beldava vārdus: ‚Ja jūs kādam žīdam Bauskā uzminat uz kājas, tūlīt brēc visa Ņujorka'. Tā arī mums, latviešiem, vajadzētu darīt," atzina sirmais latviešu brīvības cīnītājs lielā sarūgtinājumā.

O. Akmentiņš

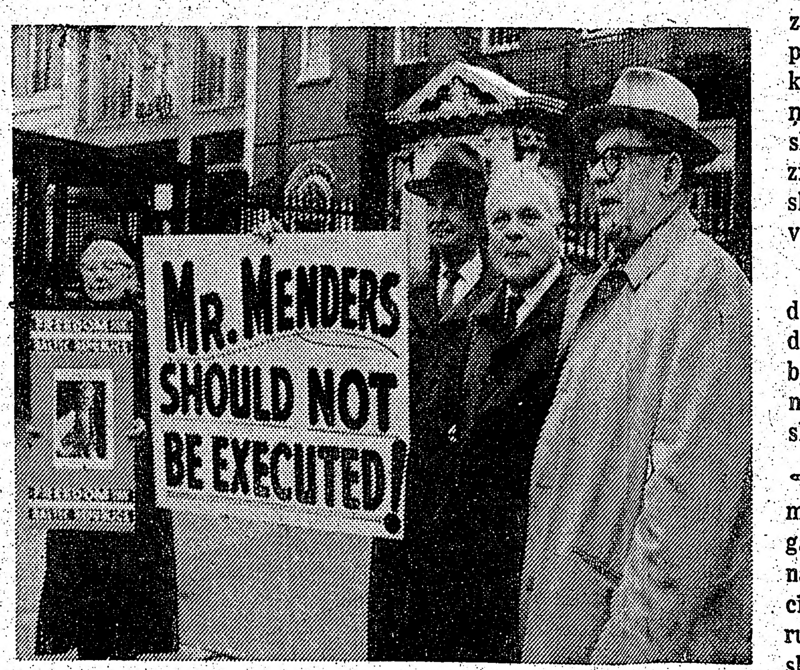

Protestētāju grupiņa Bostonā pret Dr. Friča Mendera tiesāšanu Rīgā: no kreisās: skolotāja Luika, Lāčplēša kara ordeņa kavalieris J. Luika, mācītājs O. Blūmītis un kādreizējais Latvijas finanču ministrs V. Bastjānis.
Foto: O. Akmentiņš

Tikai 60 no tūkstošiem

„Mūžam nerimst Daugavas krāces, mūžam nerimst varoņu gars!" Ar šo dzejnieka Kārļa Skalbes vārdu ieskaņu gribētos atzīmēt DV apvienības Ņujorkā un Latviešu virsnieku apvienības ASV kopīgi rīkoto latviešu karavīru pieminēšanas un lāčplēšu godināšanas sarīkojumu 2. novembrī DV namā Kvīnsā.

Debess sijāja smalku lietu, kad vēliniem rudens ziediem un krāsām mājīgi uzpostajās telpās viesus un savas saimes piederīgos, kopskaitā ap 60, sagaidīja „namatēvi" — DV apvienības ilggadējais priekšnieks J. Lācis un Latviešu virsnieku apvienības ASV jaunievēlētais priekšnieks Fr. Lucis. Ar īsu uzrunu atklājot sarīkojumu, J. Lācis cita vidū norādīja: „Tikai tā tauta var dzīvot un pastāvēt, kas cildina un godina savus varoņus!" Runātājs sirsnīgi apsveica un pasniedza aploksnes goda rindā sēdinātajiem lāčplēšiem — pulkvežiem Kārlim Dzenītim-Zeniņam un Kārlim Plūmanim, kā arī gados jaunākajam lāčplēsim Vilim Vuškalnam, kurš apbalvojumu saņēma 16 gadu vecumā. Vanadžu kopas pr-ce I. Upmane un viņas vietniece L. Glaznava viņiem piesprauda baltu neļķu pušķi ar Latvijas krāsām.

Pēc sumināļumiem Komitejas Latvijas brīvībai priekšsēdis un DV centrālās valdes 1. vicepriekšsēdis V. Hazners plašā referātā par tematu „Karavīru piecdesmitais gads" ar bagātīgiem faktiem un precizētiem datiem un skaitļiem sniedza pārskatu par Latvijas armijas tapšanu un izveidošanu, tās karavīriem, to cīņām un panākumiem. Pieskaroties Latvijas brīvības cīņām, runātājs teica: „Toreiz tās bija sapņu dienas jaunajai valstij, kuras tiesības un atzīšana vēl bija jāizkaro. Tās bija ticības dienas jaunajai armijai, kuras prasīja vislielāko garīgo un fizisko spēku piepūli. Kaut Latvijai izcīnītās brīvības un neatkarības laiks ilga tikai drusku vairāk par 20 gadiem, tomēr tas nekad nezudīs no tautas apziņas un mūsu vēstures." Runājot par Latvijas armijas izveidošanu miera laikā, V. Hazners konstatēja, ka nekur citur pasaulē nav parādīta tik liela uzmanība karavīram, kā tas bijis mūsu tautā. Tādēļ varam būt bezgala lepni uz savu tautu, ka tā zinājusi un sapratusi brīvības izcīnītāju un brīvības sargātāju svaru un nozīmi. Tālāk referents pieskārās Latvijas armijas iznīcināšanai un Lāčplēša kara ordenim — tā dibināšanai, piešķiršanas kārtībai, ordeņa kavalieriem, viņu tiesībām un priekšrocībām.

Pieminot Latviešu leģiona formēšanu, cīņas un to piespiedu pārtraukšanu, V. Hazners uzsvēra: „Latviešu leģions izstājās no cīņas, vēsturisku apstākļu spiests, palikdams kā simbols mūsu tautas vēsturē. Šī simbola jēgā arī šodien latviešu vīri, gan zem cittautu kaujas karogiem, atkal cīnās tās pašas brīvības vārdā, kaut svešos kaujas laukos." Par karavīriem attieksmē uz savu tautu runājot, referents cita vidū teica šādus skaistus, cildenus vārdus: „Ikkatras valsts brīvības pamatos ir ielikta karavīra sirds. Un šīs sirds devēji prasa atzinību, jo tikai tā tauta dzīvos brīvībā, kura zina un saprot upuru vērtību, kas likti tās brīvības altārī. Un latviešu tauta to zina un saprot, un kā neviena cita tauta pasaulē māk godināt un cildināt savu karavīru vārdu."

Pabeidzot referātu, V. Hazners dziļā paļāvībā un pārliecībā atzina:

„Šis laiks ir mūsu karavīru lielo atceres dienu laiks. Un lai šis laiks ir jaunu spēku un jaunu darbu avots šodien, nākotnē, arvien. Visiem mums, kas ticam Latvijas rītausmai, Latvijas brīvībai, neatkarībai, laikam, kas nāks! Un vietā šeit dzejnieka vārdi: Mēs nelūdzam, Lai sapņi piepildītos, Mēs sapņojam, Un droši sakām — būs!"

Priekšnesumu daļā „karavīriem uzticīgais", kā pats saka, aktieris Jānis Šāberts un aktrise Adrienna Apsīte-Maļinovska skandēja Pētera Aigara, Leonīda Breikša un Andreja Eglīša dzejoļus.

Oficiālās daļas nobeigumā lāčplēsis plkv. K. Dzenītis-Zeniņš pateicās vakara rīkotājiem, nododot sveicienus no visas lāčplēšu saimes, kurā no kādreizējiem 2000 atlikuši vairs tikai ap 100. Runājot par Latvijas brīvības cīņām pirms 50 gadiem, pulkvedis uzsvēra, ka toreiz karavīru varonības pamatā bijusi kopības izjūta ar savu tautu un tās aizmugure. Pieminami arī latviešu strēlnieki, kurus simboliski raksturo viens vīrs: pulkvedis Fridrichs Briedis. Cildināmi arī Latviešu leģiona cīnītāji. Runas nobeigumā pulkvedis minēja arī šādu zīmīgu salīdzinājumu: „Ir kara laika varoņi un miera laika varoņi. Kara laika varoņi ar ieročiem rokās aizstāv tēvzemes brīvību. Šodien arī ir varoņi — garām bārdām un matiem apauguši, medaļām un ordeņiem apkārušies, priekšā un aiz muguras, kas arī saka cīnāmies par brīvību, bet — kādu?"

Pēc oficiālās daļas goda krēslos sēdinātie lāčplēši un pārējie vakara dalībnieki pakavējās pie grozinveida cienasta, par kuru bija rūpējušās virsnieku dāmas un vanadzes. Aizvadīto cīņu atcerē un nākotnes vīziju skatījumā šis sarīkojums izskanēja kā spēcīgs akords varonības dziesmai — pagātnē, tagadnē un nākotnē.

A. B—de

Tautas balva Z. Mauriņai

(Pārnesums no 1. lpp.)

du sev īpatā veidā. Cik ilgs laiks nepieciesams, lai radītāja gars svešo darba rīku, citas valodas vārdu, spētu lietot tik labi, ka tas kļūst par mākslas darbu?"

Pakavējoties pie Z. Mauriņas vācu valodā iznākušajiem autobiografiskajiem darbiem („Die weite Fahrt", „Denn das Wagnis ist schön" un „Die eisernen Riegel zerbrechen"), V. Lindenbergs konstatē: „Viņa laika norises ieraksta savas dzīves mozaikā. Bieži vien tie ir briesmīgi un rūgti piedzīvojumi, pašas slimība un nekustībā sagūstīta cilvēka ar apkārtējo pasauli, bet arī briesmīgā pieredze ar Dieva radījumiem, kuriem politika atņēmusi jebkādu cilvēcību, viņu slepkavošanas, pazemošanas un iznīcināšanas. Tā ir vide, kurai Zentai Mauriņai nācies iziet cauri. Viņas tēlojumi nospiež un šausmina, bet gars, kas aiz tiem plaiksnī, izstaro tādu samierināšanos un piedošanu, ka cilvēcības laupīšanas metodes spiež atsevišķo individu nolīst savas personīgās iras tumšākajā stūrī un no turienes meklēt savu būtisko ‚es' un tuvību ar Dievu."

Z. Mauriņas jaunāko darbu — krievu rakstnieku portretus — recenzents atzīst par klauvējumu pie gausās un pārtikušās cilvēces: „Kad beidzot mūsu sirdsapziņa būs tiktāl mobilizēta, lai mēs par visām netaisnībām, kuras tiek nodarītas tautas, partijas vai pat reliģijas vārdā, nebeigtu kliegt, it kā mums pašiem viss būtu pāri darīts? Kad cilvēce atmodīsies un būs gatava pret katru netaisnību cīnīties? Kad beigsies kādas partijas internacionāle, kuras vārdā notiek tik daudz briesmīga, bet uzvarēs cilvēcības internacionāle?"

Tā cittautietis vērtē Tautas balvas laureātes Dr. phil. Zentas Mauriņas jaunāko darbu vācu valodā.

Rd.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

SVEICAM 18. NOVEMBRĪ!

Kad posts un bēdas tautu spiež
Un maz, kas viņai līdzi iet,
Tad nāc, vai glābējs mazs vai vēls
Un teic, ka esi viņas dēls.

VILIS OLAVS

SVEICAM TAUTIEŠUS
LATVIJAS 51 GADA JUBILEJĀ!
BENJAMIŅA
FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. East, Toronto 2, Ont. TĀLR. 363-6497

Skriešana pēc labākas zemes

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (14)

Kanadā ieceļojušo latviešu tālākdošanās uz ziemeļaustrumiem un ziemeļiem var izskaidrot ar vēlēšanos iegūt labāku zemes gabalu un ātrāk nodrošināt eksistenci. Šī gadsimta pirmajā gadu desmitā zeme Albertas provinces dienvidos bija jau aizņemta vai arī lauksaimniecībai nederēja, tādēļ atlika vienīgi doties tālāk uz ziemeļaustrumiem.

Izejas punkts zemes meklēšanai bija Edmontona, jo no tās 60 jūdžu uz rietumiem vēl bija dabūjama valdības zeme. Turp tad arī devās latvieši ne tikai no šīs serijas agrākajos rakstos minētās Medisinhatas, bet arī no ASV. Kopā ar citu tautību ieceļotājiem viņi še radīja ciematus un pilsētiņas, piemēram (oriģinālrakstībā)—Seba Beach, Lake Isle Magnolia Greinford, Pembina Entwistle, Evansburg, Rochfort u. c. Cik man izdevies vecajā emigrācijas presē uziet ziņas par šiem ģeografiskajiem punktiem, tik daudz mazliet pakavēšos pie tiem.

Viens no pirmajiem latviešiem, kas devās uz Salu ezeru (Lake Isle), bija Džons Džoness no Ņujorkas, pie kuŗa vēlāk pakavēšos atsevišķā rakstā. Pēc divu gadu līdumnieka cīņas viņš 1909. gadā „Amerikas Vēstneša" 12. numurā rakstīja: „Iz Edmontonas, Kanadā. Tā kā beidzamā laikā vairāki tautieši šinī apgabalā ieceļojuši un uz dzīvi nometušies, tie sevim 'homesteades' (160 akru valdības brīvzeme) izmeklējušies, izsakās it atzinīgi par šo apgabalu, bet galvenais ir, tie ir spējuši sev zemi dabūt tai pašā viducī, kur pirmie latvieši bija apmetušies. Cerams, ka mazais latviešu pulciņš spēs kopīgi turēties — piekopt tautību un dzīvot kā kristīgiem latviešiem pienākas, kas būtu pašiem par svētību un nāburgiem būtu šie Latti jeb Letts kā krietni kaimiņi, mīlējami un godājami... Citādi šejienes latvieši dzīvojam pēc parastās dienas kārtības, pieaugušie un bērni atrodas labā veselības stāvoklī." Tālāk tiem, kas nodomājuši še ieceļot, Džoness deva šādu pamācību: „Tiem ieteicu vispirms iegūt skaidras ziņas par šo apgabalu, kur tie domā savas farmas iegūt, jeb labāk sarakstīties ar šejienes latviešiem, kuŗi šo apgabalu jau labi pazīstam, jo vajaga apdomāt, ka Albertas apgabals ir apm. 400 meiles plats un 750 meiles garš..."

Tai pašā laikraksta numurā atrodams vēl otrs Džonesa raksts, kuŗā viņš atbild kādam tautietim par it kā nepareizu ziņu sniegšanu „Amerikas Vēstnesim" par apgabalu, kuŗā apmetušies latvieši. Džoness rakstīja: „Vis pirms tas aizrāda, ka latviešu Edmontonā ir ļoti maz, jeb gandrīz nemaz. Tai ziņā piekrītu, man ir tikai zināmas 2 latviešu ģimenes (Fogel un Džoness ģimenes), kas dzīvo pilsētā, bet uz laukiem sekojošas: 1) Jēkab Berg, pie Brüderheim, 2) John Jones pie Island Lake, 3) Karl Dihring, blakus Isl. Lake, 4) Martin Cena, blakus Isl. Lake, 5) Ernest Purin, Pembinā, 6) Hans Enthusen, Pembinā un 7) Fertel kgs pie J. Jones. Tālāk ziņotājs „ņemas stāstīt, ka ar darbiem ietot knapi, tādēļ, ka cilvēki no visām pasaules malām plūstot šurpu, satracināti par labām homesteadēm. Tā nu gan liekās un god. lasītāji domās, ka visi šie zemes meklētāji ir piekrāpti un nu palikt Edmontonā, jo nekur citur nevar tikt. Bet še nu jautāšu ziņotājam, vai tas viss ir patiesība, ko viņš ziņojis?" Atbildes turpinājumā Džoness sīkāk pakavējies pie paustajām nepareizībām un cita vidū rakstījis: „Ikviens kas prot angļu valodu un saprot kautko no zemkopības, varēs pats sev atrast drīz vien derīgu zemes gabalu, jā tik mēģinās iepazīties ar zemes iedalītām līnijām un dzelzs stabiņiem... Nav vēl dzirdēts, ka kāds še būtu badā nomiris, arī tāds ne, kas negrib strādāt. To ieliek aiz restēm pie labas pārtijas..."

Jaunieceļotājiem Kanādā satiekoties ar vecajiem emigrantiem: no kreisās – Puriņš, Bitmanes, Lejasmeiera, Cena, Lejiņš. Uzņēmums izdarīts 1950. gadā pie jaunieceļotāja K. Lejiņa mājās. Foto: O. Akmentiņa archivs

Citos ziņojumos, kuŗus sniedzis kāds „Zemturis", pastāstīts par to, kā attīstās latviešu farmas, kā farmeŗi piepelnās ar telefona līniju stabu piegādi. Protams, visvairāk viņi priecājas par to, ka tuvumā uzbūvēts dzelzceļš, radot labu satiksmi ar Edmontonu. Šis ziņotājs „Amerikas Vēstneša" 1910. gada 8. numurā rakstīja:

„Iz latviešu nometnes pie Isle Lake, Albertā, Kanadā: — Godātā A. Vēstn. redakcija! Ceru, ka būsit tik laipna un uzņemsat šās rindiņas savā god. lapā. — Kā rādās, mums būs agrs pavasaris, jo sniegs jau gluži nokusis un ezers paliek nedrošs, vēl dažas dienas un tad nav iespējams pār ledu iet. Saules siltie, mīlīgie stari ir biezo sniega villainīti izkausējuši, jau sāk ierasties pavasara putniņi un visa daba it kā no grūta, ilga miega pamostas. Šejienes Latvieši jau sāk domāt pie druvu apkopšanas, ziemas grūtumi ir aizmirsti; daži no mūsu tautiešiem dūšīgi ķeras pie darba, citi paņēmuši kontrakta darbu, zināmu skaitu telefona stabus sagādāt priekš jaunās telefona līnijas 'G.T.P.R.R.', par apm. 90 cent.gabalu, 25 pēdu gaŗus, tievgala 5 colli, rezgals 7—8 collu. Tā arī drusku peļņas šis darbs ienesa Diering un J. Jones kgiem, kuŗi katris par 1 simts stabu iespēja gādāt. Cena varēja būt daudz augstāka, bet 'konrakters' dabūja īsā laikā vajadzīgo skaitu stabu un tādēļ arī cena palika zema, jo ikviens 'homesteaders' šinī apgabalā bij spējīgs kādu skaitu stabus dot. Ja nebūtu tik agri pavasara māmuliņa mūs apciemojuse, dažs labs šejienietis būtu vēl spējīgs dažu simtu stabu vairāk izvest iz meža. — Par ēdamu vielu dārgumu nevaram vairs sūdzēties, jo jaunais dzelzceļš par 19 cent. simtu mārc. atveda no Edmontonas; tāpat arī dažas mašīnas noderīgas zemkopībai. Cūkas un vērša gaļa ir gan vispārīgi kāpuse cenā. Par olām dabonam vēl 35 cent. ducī un par sviestu tāpat 30—35 cent. mārciņā. Visi šejienes tautieši pārdzīvo veselības ziņā diezgan labi. Ernest Puriņ kgs pie Lobsteak upes ir devies svētā laulībā ar kādu tautas-meitu un kāzas nosvinēja pie John Vogel kga Edmontonā. Šis tautietis ir viens no mūsu visievērojamākajiem tautiešiem, kuŗš ir viesmīlīgs pret katru. — Novēlam jaunam pārim laimīgu kopmūžu un sekmīgu darbu līdumā. Kaut gan iesākums mums ir grūts, tomēr pēc pāris gadu pūliņiem varam priecāties, ka mūsu pūliņi sāk atmaksāties, jo lopu daudzums to liecina. Ēkas pa daļai jau uzceltas un nu atliek vairāk laika pie zemes apstrādāšanas. — Zemturis."

„Amerikas Vēstneša" 1919. gada 11. numurā atrodama vēl kāda cita visai zīmīga piezīme pie latviešu ieceļotājiem Albertas provincē. Raksts gan veltīts latviešu lauksaimnieku trīs gadu darba sasniegumiem, bet tur ir arī rindiņas, kuŗas pauž, ka še latvieši jau būs bijuši arī pirms Džonesa, tikai — pazuduši... Minētajā avīzē lasāms: „Kaut gan Jones ģimene ir tā pirmā Latviešu ģimene, kuŗa tik tālu Kanādas Ziemeļ-Vakaros ir izceļojuse un tur uz dzīvi nometusēs, tad tomēr ir vēl daži Latvieši, kuŗi jau agrākus gadus apakaļ bija Kanādas Ziemeļ-Vakaros atronami. Še nerunāsim par lielo daudzumu Latviešu kolonistiem, kuŗi dzīvo izklīduši pa Kanādas valsti un arī par tiem ne, kuŗi nav zināmi, jeb atturās no satiksmes ar Latviešiem; tikai piegriezīsim vērību tiem Latviešiem, kuŗi dzīvo Edmontonas apgabalā, it īpaši, kuŗi nometās pie 'Isle Lake' Township 53. Range 6. West of 5 - th Meridian. — Putniņš sev būvē ligzdu un gādā par savējiem, tāpat arī tas iet cilvēka bērnam... — Līdz ar laika-strāvu iet cilvēce, cilvēku daudzums, lielpilsētās darbatrūkums un nelabvēlīgie apstākļi uz priekšu; piespiež daudz ģimenes izcejot uz laukiem un tur tā sokot sev jaunu dzīvi nodibināt kā nu apstākļi atvēl. Kā jau parasts, reti kāds Latvietis uz Kanādas Ziemeļ-Vakariem ar kapitālu ir izceļojis; tā arī tas bija ar pirmo Latviešu kolonistu pie Isle Lake."

Nebija jau tā, ka tikai labu varēja sacīt par dzīvi pie Salu ezera. Rakstītāji, Džonesu ieskaitot, „Amerikas Vēstnesim" daudz ko noslēpa, jo par katru cenu vēlējās savā tuvumā vairāk tautiešu, tādēļ par ēnas pusēm kolonijā nerakstīja. Daži jauni fakti atklājās polemikā ar Džonesu, kuŗu avīzei, laikam, bija sūtījis viņa svainis Mārtiņš Cena.

Cits tēlojums parādījās „Amerikas Vēstneša" 1909. gada 1. oktobra numurā, kuŗā lasāms: „...tikai trešajā un ceturtajā gadā var sākt cerēt uz augļu ienākšanu, bet ja nu gadās, ka visi nosalst, kas te nebūt nav reta parādība, tad ikviens var aprēķināt, cik daudz kapitāla, pūliņu, veltu cerību un veselības ir šinīs homesteadēs jāieliek, pirms var iesākt kaut kādi dzīvot. Bet par visu to laiku bērni paliek bez skolas un izaug ja nu ne kā lopiņi 'tad kā vērgi' jau droši..., jo jānostrādina ikkatris, kas tik spēj kustēt un pat tās labās kviešu zemes īpašniekiem šis laiks jānodzīvo kā miglā, bezkaut jelkādas gara izglītības, jo kur tad lai ņem līdzekļus, iegādāties grāmatas un laikrakstus, kur vajadzību jau tā ir tik daudz, ka nezini ar ko iegādāties to visvajadzīgāko priekš dienišķa uztura un kādiem apģērba kankariem. Bez tam, lielākai daļai homesteaderiem pāris gadu ir jādzīvo vai nu zemju būdās, jeb no apaļiem baļķiem ātrumā sasviestās mājelēs, kuŗām jumta vietu izpilda virsū sasviestas zemes, bet gar sienām iz baļķu starpām nokarājas sūnu kušķi kā pinkainas bārdas. Lietus laikā šie jumti laiž ūdeni cauri un tad iekšā ir vairāk dubļu nekā ārā... Kad tad vēl guļot gultā nāk ūdens un samērcē visas drānas, tad gan nevarētu būt runa par šādas dzīves slavēšanu..." Šis ziņojums rāda, ka maize še nav bijusi bez garozas. Bieži tā bijusi rūgta, pat asaru pilna, un par to kādreizējie pionieŗi stāstīja arī jaunajiem ieceļotājiem.

Osvalds Akmentiņš

■ Anglijas galvaspilsētas gadskārtējā jaunāko automodeļu skatē kāda italiešu firma publikas uzmanības piesaistīšanai savā platformā novietojusi arī 19 gadu veco Klāru skopā bikini tērpā. Kad lielākā daļa skates apmeklētāju apbrīnoja šo gandrīz kailo „izstādījumu", kāda britu firma atbildēja ar vēl efektīvāku „modeli", saviem eksponātiem pievienojot blondo Stefaniju, tērptu tīklauduma ģērbā. Un rau, — pēkšņi apmeklētāji spiedās ap britu firmas novietni.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 2. — 26. novembrim Tālivalža Ķiķaukas gleznu izstāde Forde Gallery, 90 Avenue Road.

15. novembrī — pl. 6 vakarā Toronto latviešu katoļu vienības 20 gadu jubilejas akts Latviešu namā; pl. 8 vakarā gadskārtējā balle ar bazāru.

No 16. — 23. novembrim Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

15. novembrī pl. 7.30 vakarā — DV Toronto nodaļas biedru vakars ar sekmīgāko makšķernieku apbalvošanu DV namā.

16. novembrī pl. 6 vakarā Latviešu namā DV teātŗa Kanadā „Spoku vilciena" atkārtojuma izrāde.

20. novembrī pl 8.00 vakarā Latviešu namā TLB inženieŗu un techniķu kopas rīkotais inž. U. Ķiesnera referāts „Cyclotroan magnēta projekts".

22. novembrī Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku akts plkst. 7. vakarā.

27. novembrī — pl. 8 vakarā Latviešu namā māc. R. Ekšteina priekšlasījums „Terrors un bēdas pasaulē" (pēc Bībeles pravietojumiem).

28. novembrī — pl. 7.30 vakarā Sanfrancisko mazais teātris izrāda Šisgala „Tīģeris" un Albī „Zvēru dārza stāsts" L. Siliņa režijā; Bickford Park vidusskolas auditorijā, Bloor un Christie krustojumā.

29. novembrī no pl. 10 — 5 vakarā Sv Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Ziemsvētku tirdziņš baznīcas telpās.

6. un 7. decembrī — DV namā (125 Broadview Ave, Broadview — Queen) Daugavas Vanagu tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš.

6. decembrī — pl. 7 vakarā Parkdale Collegiate — Dainas koŗa 20 gadu pastāvēšanas koncerts.

13. decembrī — pl. 7.30 vakarā garīgs koncerts Sv. Jāņa baznīcā; piedalās Pēteris Lielzuika un Anita Rundāne.

14. decembrī — pl. 7 vakarā Latviešu namā lugas „Gandarījums" atkārtojums V. Pukata režijā.

31. decembrī—pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studenšu korporāciju kopas tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Brodview Ave.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

HAMILTONA

15. novembrī — pl. 6.30 vakarā Latvijas valstssvētku akts, koncerts un balle Šeratona viesnīcas Kristalla zālē.

OŠAVA

15. novembrī — plkst. 7 vakarā Latvijas valsts svētku atcere slovaku zālē, 470 Ritson Rd. S.; DV nodaļas sarīkojums.

ŠELBURNA

15. novembrī — pl. 7.30 vakarā Šelburnā Leģiona zālē DV Druvas nod. un Latviešu lauksaimniecības biedrības Latvijas valstssvētku sarīkojums.

I. JANKOVSKIS – Realtor
Galvenais birojs: 87 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont. 533-8553
Nodaļas: 982 Danforth Ave. 461-6364 un
30 Simcoe Str., Collingwood, Ont. Tel. (705) 445-2800.

LAIMON'S AUTO SERVICE
603 Gerrard Str. E. Toronto 8, tālr 466-0540.
Laimons Marovskis

A. EGLĪTIS
161-A Roncesvalles Ave., Toronto 3, tālr. 537-1401

PAVASARA KONDITOREJA
un delikatešu veikals
363 Roncesvalles Ave., Toronto 3.
tālr. 531-7353 S. ČUKULS

TORONTO WINDOW MFG.
165 Centre Str., Richmond Hill, Ont.
Tel. 889-1471, mājās 225-5314.
Aldona un Edvards SPROĢI

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.
491 College ielā tālr. 924-2775

UNO MANKIN REALTOR
392 DANFORTH AVE. Tālr. 461-1114
Pārstāvis: Konst. KĀRKLIŅŠ

EXCLUSIVE DELICATESSEN CO.
43 Mulock Str. Toronto 9, Ont., tālr. 766-6007
J. MIŠKINS

A. KRISTAPSONS & CO.
gaļas izstrādājumu veikals un darbnīca
1095 Queen St. E. Toronto 8, tālr. 466-5152
O. INDZERS

BROADVIEW DELICATESSEN
105 Danforth Ave., pie Broadview, tālr. 465-9905
AUSMA MIĶELSONE

EAGLE'S NEST
SLĒPĒTAVA

A-S LATVIEŠU NAMS
Toronto

1970. gada jaunie modeli
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS 1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

s tautu spiež
līdzi iet,
s mazs vai vēls
s dēls.

VILIS OLAVS

zemes

Putniņš sev būvē ligzdu un gādā par savējiem, tāpat arī tas iet cilvēka bērnam. — Līdz ar laika-strāvu iet cilvēce, cilvēku daudzums, lielpilsētās darbatrūkums un nelabvēlīgie apstākļi uz priekšu; piespiež daudz ģimenes izceļot uz laukiem un tur tā sokot sev jaunu dzīvi nodibināt kā nu apstākļi atvēl. Kā jau parasts, reti kāds Latviets uz Kanādas Ziemeļ-Vakariem ar kapitālu ir izceļojis; tā arī tas bija ar pirmo Latviešu kolonistu pie Isle Lake."

Nebija jau tā, ka tikai labu varēja sacīt par dzīvi pie Salu ezera. Rakstītāji, Džonesu ieskaitot, „Amerikas Vēstnesim daudz ko noslēpa, jo par katru cenu vēlējās savā tuvumā vairāk tautiešu, tādēļ par ēnas pusēm kolonijā nerakstīja. Daži jauni fakti atklājās polemikā ar Džonesu, kuŗu avīzei, laikam, bija sūtījis viņa svainis Mārtiņš Cena.

Cits tēlojums parādījās „Amerikas Vēstneša" 1909. gada 1. oktobra numurā, kuŗā lasāms: „...tikai trešajā un ceturtajā gadā var sākt cerēt uz augļu ienākšanu, bet ja nu gadās, ka visi nosalst, kas te nebūt nav reta parādība, tad ikviens var aprēķināt, cik daudz kapitāla, pūliņu, veltu cerību un veselības ir šinīs homesteadēs jāieliek, pirms var iesākt kaut kādi dzīvot. Bet par visu to laiku bērni paliek bez skolas un izaug ja nu ne kā lopiņi 'tad kā vērgi' jau droši..., jo jānostrādina ikkatris, kas tik spēj kustēt un pat tās labās kviešu zemes īpašniekiem arī šis laiks jānodzīvo kā miglā, bezkaut jelkādas gara izglītības, jo kur tad lai ņem līdzekļus, iegādāties grāmatas un laikrakstus, kur vajadzību jau tā ir tik daudz, kā nezini ar ko iegādāties to visvajadzīgāko priekš dienišķa uztura un kādiem apģērba kankariem. Bez tam, lielākai daļai homesteaderiem pāris gadu ir jādzīvo vai nu zemju būdās, jeb no apaļiem baļķiem ātrumā sasviestās mājelēs, kuŗām jumta vietu izpilda virsū sasviestas zemes, bet gar sienām iz baļķu starpām nokarājas sūnu kušķi kā pinkainas bārdas. Lietus laikā šie jumti laiž ūdeni cauri un tad iekšā ir vairāk dubļu nekā ārā... Kad tad vēl guļot gultā nāk ūdens un samērcē visas drānas, tad gan nevarētu būt runa par šādas dzīves slavēšanu..." Šis ziņojums rāda, ka maize še nav bijusi bez garozas. Bieži tā bjusi rūgta, pat asaru pilna, un par to kādreizējie pionieri stāstīja arī jaunajiem iecelotājiem.

Osvalds Akmentiņš

■ Anglijas galvaspilsētas gadskārtējā jaunāko automodeļu skatē kāda italiešu firma publikas uzmanības piesaistīšanai savā platformā novietojusi arī 19 gadu veco Klāru skopā bikini tērpā. Kad lielākā daļa skates apmeklētāju apbrīnoja šo gandrīz kailo „izstādījumu", kāda britu firma atbildēja ar vēl efektīvāku „modeli", saviem eksponātiem pievienojot blondo Stefaniju, tērptu tīklauduma ģērbā. Un rau, — pēkšņi apmeklētāji spiedās ap britu firmas novietni.

e modeli
VELLE
O
EVY II
S TELPĀS.
pagājušā gada
m cenām.
TH AVE., TORONTO
HO 6-1131

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIEŖSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

KALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-522
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

JAUNI, UZLABOTI — labāki nekā nauda
DĀVANU CERTIFIKĀTI UZ LATVIJU
OFICIĀLI — PILNĪGI GARANTĒTI
JAUNĀS PAZEMINĀTĀS CENAS
Vneshposyltorgs tagad drastiski samazinājis cenas visām precēm, — tās tagad ir spēkā. Tas nozīmē, ka piederīgie par dāvanu certifikātiem, un tikai par tiem, varēs iegādāties daudz vairāk preču kā jebkad. Jūsu piederīgie to jums apliecinās.
Sūtījumiem nākotnē jāpieskaita 25% komisija. Ar šo piederīgie SAŅEMS DAUDZ VAIRĀK PREČU KOPSUMMĀ NEKĀ IEPRIEKŠ.
Tādēļ šis ceļš ir izdevīgākais sūtot DĀVANU CERTIFIKĀTUS nevis naudu, par kuŗu nesaņem pilnu vērtību. Mazākā summa, ko varat sūtīt, ir US $50.00, bet neaizmirstiet pieskaitīt 25% izdevumiem un komisiām. PIE MUMS LĪDZ ŠIM VAIRĀKI TŪKSTOŠI JAU PASŪTINĀJUŠI DĀVANU CERTIFIKĀTUS saviem piederīgiem caur INTERTRADE EXPRESS CORP. un ar jauno izkārtojumu jūsu piederīgie būs vairāk apmierināti nekā iepriekš. Tāpēc sagādājiet saviem piederīgiem prieku un pasūtiniet DĀVANU CERTIFIKĀTUS.
Tāpat mēs turpinām pasūtinājumu pieņemšanu MOSKVITCH automašīnām līdz krājumi būs izbeigušies.
Pasūtiniet tagad un TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jauno cenrādi ar pilnīgu informāciju par DĀVANU CERTIFIKĀTIEM un sainīšu sūtīšanu.

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

BANFAS SILTO AVOTU ATKLĀŠANA

Arī daudzi latvieši, apceļojot Kanadu, būs apskatījuši Banfas siltos avotus, taču maz, liekas, būs tādu, kas kaut ko zina par to atrašanu. Par šo avotu vēsturi ziņu aģentūra „Canadian Scene" nesen sniedza savas līdzstrādnieces Veras Fidleres apcerējumu, kuŗš var interesēt arī latviešus, kas mī ceļot un apskatīt neparastas vietas.

Kad 1883. gadā nejauši uzgāja siltos sēravotus, kas burbuļodami tecēja lejup pa Sēra kalna nogāzi, nodibināja Kanadas pirmo nacionālo parku un izveidoja Banfas pilsētiņu. Tolaik Albertas province vēl bija Ziemeļrietumu territorijas sastāvdaļa, bet Klusā okeana dzelzceļu šķērsām pāri Kanadai vēl tikai būvēja. Tā būvētājiem arvien vairāk virzoties uz rietumiem, vienmēr mēdza izsūtīt uz priekšu īpašus izlūkus sameklēt pārejas Klinšu kalnos (Roky Mountains).

Šo izlūku vidū bija trīs uzņēmīgi jauni cilvēki — brāļi Viljams un Tomass Makkardels (William & Thomas McCardell) un Franks Makkēbs (Frank McCabe). Izdarot pētījumus tagadējās Banfas pilsētiņas apkārtnē, viņus pārsteidza dīvains skats: virs Bo (Bow) upes no skaista un apaļa baseina pacēlās tvaiks. Augstāk kalnā viņi uzgāja alu, kuŗu Viljams Makkardels savās atmiņās nosaucis par „mistisko alu".

Nozāģējuši gaŗu priedi, viņi to atzaroja un, tikai zaru stumbrus atstājot pakāpieniem, izgatavoja kāpnes, kuŗas nolaida alā. Viljamu, kā mazāko no trijnieka izraudzīja pirmo nokāpšanai. Ar virvi ap savu ķermeņa vidukli un sērkociņiem ar sveci kabatā viņš nokāpa lejā uz klints „plaukta", kuŗam apkārt izpletās sērūdens. „Tā bija it kā aina no Arabijas naktīm", viņš vēlāk rakstīja. „Skaisti stalaktīti lielos ķekaros karājās no alas griestiem. Iekliedzoties likās, it kā es atrastos milzīgās bungās." Sekojot viņa saucienam, arī pārējie nokāpa lejā un spēka pārpilnībā izpeldējās siltajā ūdenī.

Pēc koku nociršanas ap šo vietu, atradēji to nosauca par „alu un baseinu" (šo vārdu vēl arvien lieto) un atzīmēja uz koku stumbra: „Atrasta 1883. gada 7. augustā". Viņi uzcēla telti un vēlāk uzbūvēja baļķu būdu nolūkā labāk izveidot šo vietu, bet, kad Viljams Makkardels iesniedza attiecīgo pieprasījumu, to noraidīja. Kanadas federālā valdība pati ap siltajiem avotiem izveidoja 10 kvadrātjūdžu lielu rezervātu, 1885. gadā to paplašināja līdz 260 kvadrātjūdzēm un nosauca šo vietu par Klinšu kalnu nacionālo parku. Tas bija pirmais veselā nacionālo parku virknē, kuŗa tagad stiepjas no Ņufaundlendas līdz Britu Kolumbijai. Līdz tam laikam tagadējā Banfa bija tikai vienkārša dzelzceļa 29. sekcija. Kad lords Stratkons, viens no Kanadas Klusā okeana dzelzceļa (CPR) būves veicinātājiem, šo mazo koloniju nosauca pēc savas Skotijas dzimtās vietas par Banfu, arī parku pārdēvēja šai vārdā.

Tagad Banfas nacionālais parks aizņem 2564 kvadrātjūdžu platību. Siltos sēravotus, kuŗi vēl arvien ir galvenā atrakcija, to atradēji tagad vairs nepazītu. Izveidoti divi peldbaseini, no kuŗiem vienu „baro" ar 88 Fārenheita gradu siltu sērūdeni, bet otru ar aukstāku saldūdeni. Tos apņem modernas celtnes ar strūkleņiem un ģērbtuvēm. Kaut ala vēl arvien ir tai vietā, kur to atklāja, tā tagad ērti sasniedzama pa labi apgaismotu tuneli.

Viljams Makkardels, vienīgais no siltā avota atklājējiem, kas apmetās uz pastāvīgu dzīvi Banfā, vēlāk atklāja augšējo silto sēravotu Sēra kalna otrā pusē. Viņa līdzdalību alas un baseina atrašanā attēlo kāds tablo Banfas vaska figūru galerijā, kuŗā tas rādīts, nokāpjot alā.

A. K.

PASMAIDĪŠANAI

Lauku mācītājs naktī brauc pa ciemata ielām ar divriteni bez laternas. Viņu aiztur pagasta policists: „Ak, mācītāja kungs, man tik ļoti žēl, bet nu gan jums jāmaksā 2 lati par braukšanu tumsā bez ugunīm. Piedevām tas arī ļoti vieglprātīgi." — „Nu, par to tev nav jāraizējas, dēls," mierīgi pamāca mācītājs, „Tas Kungs jau brauc man līdz." — „Tādā gadījumā jums jāmaksā par divām personām četri lati," paziņo policists.

☆

„Man, daktera kungs, kaut kas nav kārtībā ar nierēm," paskaidro jauna blondīne, apsēžoties krēslā pie ārsta rakstāmgalda. — „Nu tad apskatīsim, jaunkundz, lūdzu izģērbties," ārsts aicina, bet paciente sašutusi atcērt: „Jūs, tātad, man neticat?"

☆

„Ko tad tava sieva teica, Drosmi, kad tu vakar tik vēlu pārnāci mājās?" draugam jautā Imants. — „Ak, faktiski nekā," uzrunātais novelk, „un tos divus zobus es tik un tā gribēju likt izraut..."

AUSEKLIS
JANSONS
Tālr. 481-8515
2110 Yonge St.,
Toronto 7
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

SPECIĀLI SVĒTKIEM uz LATVIJU
Ar samaksātu muitu un sūtīšanas izdevumiem. Saņēmējam nav nekas jāmaksā.
US$
SPECIAL Nr. 1 .... 38.50
10 m. tauku, 10 m. balto kviešu miltu, 10 m. rīsu, 10 m. cukura.
DELICOUS $42.50
1,25 mārc. grauzdēta kafija, 1 m. Šveices šokolāde, 2,25 m. cukurs, 2,25 m. rīsi, 1,25 m. sviests, 1,25 m. Šveices siers, 1,25 m. žāvēts bekons, 1,25 m. žāvēts šķiņķis, 2,25 m. žāv. augļi, 2,25 m. marmelāde, 2,25 m. baltie kviešu milti, 1,25 m. vafeles.
FAMILY PARCEL $62.00
1,25 m. grauzdēta kafija, 10 m. baltie kviešu milti, 2,25 m. cukurs, 2,25 m. manna, 2,25 m. rīsi, 1,25 m. makaroni, 1,25 m. medus, 1,25 m. piena pulvers, 1,25 m. sviests, 2,25 m. cūkas tauki, 2,25 m. žāv. bekons, 1,25 m. žāv. šķiņķis, 1,25 m. ungāru salāmi, 1,25 m. Šveices siers, 0,25 m. olu dz. pulveris, 1,25 m. dažādi augļi, 0,25 m. citrona sula, 1,25 m. vafeles, 10 zupas kubi, 1,25 m. marmelāde, 0,50 m. dateles, 0,5 m. vīges, 0,5 m. pipari un 2 gab. tualetes ziepes.
ITALIJAS NAILONA LIETUSMĒTEĻI
Kungu vai dāmu, visu lielumu. Tumši zili, tumši zaļi un tumši brūni. 2 gab. $39.30
ZĀBAKI .... $ 46.00
2 pāri visaugstākās kvalitātes kungu vai dāmu ielas zābaki, ļoti stipri, melni vai brūni.
DĀMU ZIEMAS ZĀBACIŅI $31.00
Moderni, ar vai bez aitādas, labākās tējādas ar aitādas oderīti, ļoti izturīgi un silti. Melni vai brūni.
KUNGU ZIEMAS ZĀBACIŅI $33.50
Saišu tējādas zābaki ar siltu aitādas oderi un starpzoli, ļoti silti un izturīgi. Melni vai brūni.
DĀMU NAILONA KAŽOKS $99.00
Dāvana visam mūžam — lukss, ļoti silti, tumšbrūni vai pelēki.
PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jaunāko cenrādi, kā arī pilnīgu informāciju par noteikumu par sainīšiem.

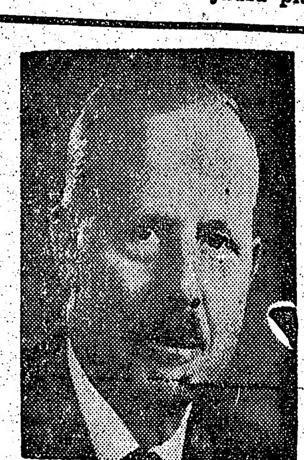
1. DECEMBRĪ
BALSOJIET PAR
DENNISON
◉ Viņš turpinās savu vadlīniju: „respektēt nodokļu maksātāja dolarū"
◉ Viņš iestāsies par Salas parka pilnīgu izveidošanu
◉ Viņš pretojās CNE sacīkšu ceļa ierīkošanai, un plānu atsauca
Viņa darbība un pieredze kā bijušam kurātoram, M. P. P., oldermanam, kontrolierim un pašreizējam pilsētas galvam runā skaidru valodu.
Labai vadībai un stabilai zelšanai
ievēliet arī šoreiz pilsētas galvas amatā
X | DENNISON, William

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto. tel. LE7 -1401

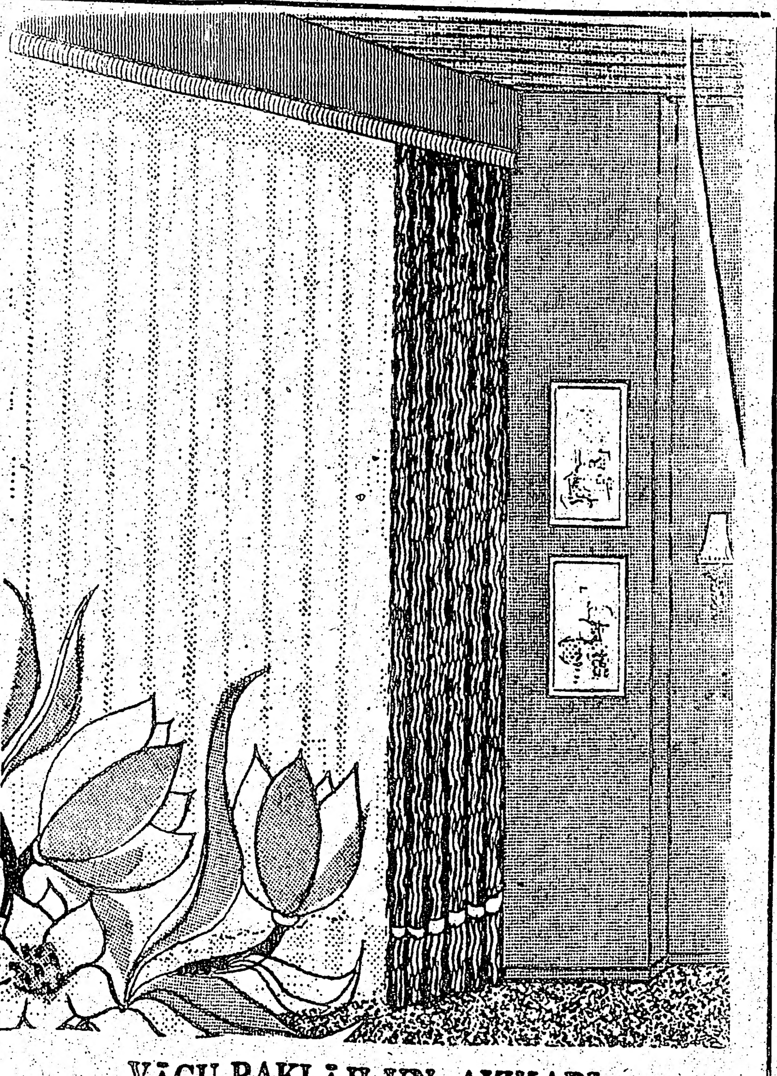
VĀCU PAKLĀJI UN AIZKARI
modern rugs
1622 BAYVIEW AVENUE 488-9898

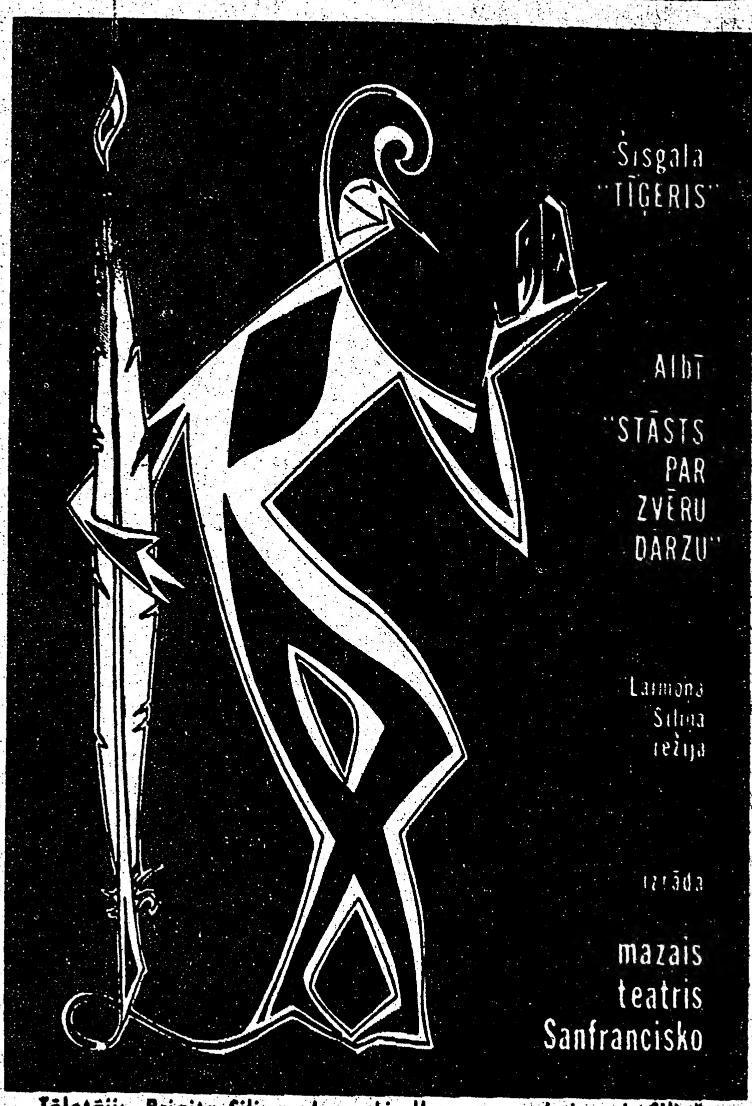

Tēlotāji: Brigita Siliņa, Ivars Lindbergs un Laimonis Siliņš
Ceturtdien, 1969. g. 27. novembrī, plkst. 6³⁰ vakarā Mather High School zālē, 5835 N. Lincoln Avēnijā. ČIKAGĀ
Piektdien, 28. novembrī plkst 7³⁰ vakarā Bickford Park vidusskolas auditorijā. TORONTO
Sestdien, 29. nov., plkst. 7³⁰ p.p. - High School of Fashion Ind. zālē, 225 West 24. ielā, Manhattan ŅUJORKĀ
Svētdien, 30. novembrī, plkst. 6³⁰ vakarā Lee Auditorium telpās, 140 Clarendon ielā. BOSTONĀ
Biļetes iepriekšpārdošanā DV grāmatnīcā vai pa tālruni 481-6973.

BB
apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 Victoria Park Ave. Scarboro
Tel. 759-0266

PĒDĒJAIS LAIKS
Jūsu piederīgo sveikšanai Ziemsvētkos ar vērtīgu dāvanu saini. Pasūtinājumus izpildām ar iepriekš samaksātu muitu un apdrošinājumu uz zemēm, kur tas iespējams, ātri, precīzi un par iespējami vislētākām cenām. Nosūtām vislabākos Dānijas produktus un Šveices un Anglijas audumus.
Lai Jūsu piederīgie dāvanu saiņus saņemtu vēl pirms Ziemsvētkiem, tad lūdzam pasūtinājumus nodot nekavējoši, bet ne vēlāk kā līdz š. g. 25. NOVEMBRIM.
Piemēram:
26 — SVĒTKU SAINIS — 1 kg cukurs, 500 gr sviests, 500 gr siers, 2,5 kg šķiņķis, 454 gr kakao, 200 gr kafijas konc., 1 kg jaukti rieksti, 400 gr marcipāns vai halva, 500 gr piparkūkas, 454 gr luksa karameles, 20 svecītes, vai cigaretes—US$ 40.30
SPECIĀLSAINIS: 3,25 m uzvalka drāna ar ieaudumu (Made in England), 2,5 m vilnas kleitu drāna, 3 pāŗi nailona dāmu vai kungu zeķes, 3 nailona lakatiņi, 200 cigaretes, grezna šokolādes kārba .... fakt. cena $83.00
Ziemsvētku speciālcena $75.00
Bez šeit minētiem, nosūtām arī citus standartsaiņus pēc mūsu cenrāža Nr. 48, kā arī Jūsu pašu sastādītos. Caur mums variet nosūtīt arī krievu ražotos „Moskvič" automobiļus, motociklus, kā arī pārsūtīt naudu un US dolaru certifikātus.
Izpildīsim arī nekavējoši pēc minētā datuma ienākušos pasūtinājumus, bet par šo saiņu laicīgu saņemšanu pasta sastrēguma dēļ nekādu garantiju uzņemties nevaram.
Lūdzam pieprasīt mūsu cenrādi, kam tas vēl nebūtu.
IMANTA PARCEL SERVICE
IMANTA
Mosekaeret 6, 2880 Bagsvaerd, Copenhagen — Danmark.

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos sainus līdz 17½ mārc. netto. Šie sainīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas.
Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

SPORTS

Jāņa Daliņa laikmetu atceroties

Tuvojoties neatkarīgās Latvijas republikas dibināšanas atceres dienai, šogad jāatceras arī vīrs, kurš ar saviem panākumiem sporta laukumā Latvijas vārdu citās tautās daudzinājis tik iespaidīgi kā reti kāds cits. Tas ir vienīgais trimdinieku vidū esošais Tēvzemes balvas laureāts Jānis Daliņš, kas svešuma ceļus staigā Austrālijā un 5. novembrī atskatījās uz 55 mūža gadiem. Kaut Jānis Daliņš panākumus guvis un Latvijas vārdu vienreizēji popularizējis sporta laukumā, šī raksta vieta faktiski nebūtu sporta nodaļa, bet gan laikraksta vispārējā daļa, jo par Jāni Daliņu bez pārspīlējuma var teikt, ka viņu pazina un apbrīnoja, ka par viņu jūsmoja un viņam uzgavilēja visa tauta. Viņa panākumus atceroties, jārunā par īpašu Daliņa laikmetu: kad viņš soļoja no viena pasaules rekorda uz otru Daliņu skatīt steidzās pat vecas māmuļas, kas nekad nebija interesējušās par sportu, daudz no tā nesaprata un neinteresējās arī tagad, bet vienkārši vēlējās redzēt lielo valmierieti — mūsu Daliņu. Šokolādes fabrika Laima izdeva pusduča konfekšu saiņojumu ar soļotāja attēlu, nosaucot šīs karameles Daliņa vārdā, bet visā Latvijā populāra spēji kļuva Jāņa Āres dziesmiņa „Ak, kaut man Daliņa kājas būtu..." Jā, tas patiešām bija Daliņa laikmets, kurš nav aizmirstams arī tagad. Liekas, ka jaukāko veltījumu dižajam atlētam un tautas dēlam uzrakstījis Melburnas kollēģa Jēkabs Kalējs „Austrālijas Latvieša" 31. oktobra numurā, izvēloties virsrakstu „Daudz gadu, bet jaunas uzvaras", bet apakšvirsrakstā paskaidrojot: „Melburnā gaidāma Jāņa Daliņa 65. dzimšanas diena un Rīgā iznākusi grāmata Tas skaistais soļotāja laiks. Še sniedzam šo rakstu arī mūsu lasītājiem.

Ja rakstāmais rīks pašreiz šeit sācis soļot uz papīra, stāstot par soļošanas sportu, tad bez iemesla gluži tas nav: latviešu visu laiku ievērojamākais soļotājs, pasaules rekordists, Eiropas čempions, olimpisko spēļu sudraba medalists, brīvajā pasaulē vienīgais mūsu vidū palikušais neatkarīgās Latvijas Tēvzemes balvas laureāts, valmierietis Jānis Daliņš Melburnā jau tuvākajās dienās — 5. novembrī (nu jau tas noticis fakts, — red.) svinēs 65. dzimšanas dienu. Otrkārt, šogad Rīgā iznākusi Erika Kechra grāmata „Tas skaistais soļotāju laiks.". Tā nu temats par soļošanu pats ir iesoļojis avīzes rindotāja rokās.

Jāņa Daliņa visas starptautiskās un neatkarīgās Latvijas mēroga uzvaras neviens un nekad vairs nespēs saskaitīt, tādēļ samierināsimies tikai ar vislielākajiem, visur dokumentētajiem pieminekļiem, kas palikusi J. Daliņa daļa pasaules sporta vēsturē. Viņam savā laikā piederēja 6 pasaules rekordi, kuri visi sasniegti Rīgā: 20 km — 1:34:26,6 stundas (1933. gadā), 25 km — 2:00:45,9 st. (1933. g.), 30 km — 2:37:37,6 st. (1937. g.), 16 jūdzēs — 1:56:09,8 st. (1933. g.), 25 jūdzēs — 3:32:26,0 st. (1932. g.) un 2 stundās — 24.843,5 kilometri. 1932. gada olimpiskajās spēlēs Losandželosā, ASV, J. Daliņam tika 2. vieta un sudraba medaļa 50 km. soļojumā (4:57:20,0 st.). Tajā pašā distancē viņš 1934. gadā Turīnā, Italijā, kļuva Eiropas meistars (4:49:52,3 st.).

☆

Nav nemaz tik daudz to gadu pagātnē, kad latviešu trimdinieku vidū mums vēl bija trīs Tēvzemes balvas laureāti: prof. Dr. arch. Eižens Laube, operdziedonis Ādolfs Kaktiņš un Jānis Daliņš. Tagad palicis tikai pēdējais. Ar Tēvzemes balvu Latvija katru gadu izteica pateicību saviem cienījamākajiem dēliem un meitām. Apbalvošana sākās 1937. gadā, bet līdz valsts brīvības beigām varēja notikt tikai 4 reizes. Latvijas izglītības ministrs prof. J. Auškaps Tēvzemes balvu toreiz 36 gadus vecajam Jānim Daliņam pasniedza 1940. gada 15. maijā, reizē arī prof. A. Tentelim, prof. E. Laubem un Latgales kultūras darbiniecei Valerijai Seilei. Mums ir pavisam 23 Tēvzemes balvas laureāti: J. Akurāters, Aspazija, Bebru Juris, M. Brechmane - Štengele, J. Daliņš, J. Endzelīns, Ād. Kaktiņš, Alfr. Kalniņš, E. Laube, J. Mazvērsītis, A. Mierlauks, V. Plūdonis, V. Purvītis, J. Skaidrīte, P. Šmits, A. Tentelis, Ed. Virza, Jāz. Vītols, K. Zāle, Andr. Bērziņš, Ludv. Kundziņš, V. Seile un H. Endzeliņš. Jānis Daliņš nesaņēma Tēvzemes balvu tieši kā sportists, bet kā „cildināms paraugs mūsu jaunatne un par lieliem pakalpojumiem savas tēvijas labā".

☆

Kad pulciņam draugu 1954. gada 23. oktobrī izdevās tagadējo melburnieti Jāni Daliņu ar ģimeni izvilināt no mazās Benallas pilsētiņas uz Melburnu viņa gaidāmās 50. dzimšanas dienas pasvinēšanai, tad Tēvzemes balvas laureāts un daudzu sporta cīņu uzvarētājs iebilda: „Galveno cīņu savā mūžā es tomēr esmu zaudējis, un tā jau bija vislielākā cīņa — par Latviju."

Taču jau reizē ar šo zaudēto cīņu Jānis Daliņš savā cīnītāja dabā bija uzsācis vēl vienu un, varbūt, šoreiz tomēr pēdējo cīņu, kad mājas eņģeļa un dzīvesbiedres Elzas nepārtrauktā atbalstā rūpējās par trīs bērnu augstāko izskološanu un izvadīšanu viņu pašu dzīvē. Šai ziņā Jānis Daliņš atkal reiz kļuvis uzvarētājs un, liekas, nav vairāk gandarīts, ja viņu godina par vectētiņu. Dēla, ķimijas inženiera Jāņa Daliņa, un viņa dzīvesbiedres Ilzes ģimenē Sidnejā šogad ir piedzimis dēls Pēteris Ivars, bet meitas Rudītes Mežciemas un tās dzīvesbiedra Tālivalža mājā Melburnā stārks bez apmaldīšanās ielidojis ar dēlu Andreju Mārtiņu. Tas arī noticis nupat šogad. Vai vectētiņš vēl labākas 65. dzimšanas dienas veltes maz var iedomāties? Lai tomēr būtu vēl labāk, tad otrs dēls, architekts Ivars Daliņš Melburnā — atkal šogad — paziņojis saderināšanos ar Melburnas universitātes studenti Inesi Brīvuli. Vectētiņam tad nu būs divas vedeklas un viens znots — visi latvieši, kas mūsu svešniecības dzīvē vairs nemaz nav tik parasta parādība.

Jēkabs Kalējs

(Nobeigums sekos)

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Montrealas pilsētas rīcības komiteja apsver noteikumus par demonstrāciju aizliegšanu, t.i., „aizliegt jebkādu sanāksmi, gājienu vai pulcēšanos atklātībā, kas apdraudētu sabiedrības mieru un kārtību". Propozicija izraisījusi nelabvēlīgus komentārus Otavā. Tieslietu ministrs Tērners izteicies, ka šādi noteikumi neatbilst Kanadas konstitūcijai un pieņemšanas gadījumā federālajai valdībai nāktos iejaukties. Pret minēto noteikumu pieņemšanu izteicies arī NDP pārstāvis Brūvins, norādīdams, ka tas ierobežotu arī runas brīvību, uz ko ikvienam tiesības.

☆ Toronto dienas laikraksta „The Telegram" speciālkorespondentam Āronam Einfrankam likts priekšā 3 dienu laikā atstāt Maskavu. Einfrankam pārmet pastāvīgu ārzemju korespondenta „uzvešanās" noteikumu pārkāpšanu, t.i., „zakātājrakstu" sūtīšanu uz Kanadu, par spīti brīdinājumiem. Pēdējos 13 mēnešos Einfranks ir jau trešais rietumu korespondents, kuru Maskava izraidījusi. Viņu aizstās Marks Devilīrs.

☆ Kaut valdība savā inflācijas apkarošanas programmā ir aicinājusi atturēties paaugstināt cenas, Toronto Shell Canada benzīna un eļļas firma nule pacēlusi cenas saviem ražojumiem visā Kanadā. Shell sabiedrības rīcība izraisījusi pārējo eļļas un gazolīna lielfirmu kritiku, kaut gaidāms, ka arī tās drīzumā pievienosies „ceļrādim". Shell firma savu ražojumu cenas šogad paaugstinājusi jau otru reizi. Tāpat, sākot ar nākamo gadu, Ontario Hydro nolēmusi paaugstināt elektrības vairumtirdzniecības cenu par 6%. Hydro vadība šo lēmumu pamato ar lielajām summām, kas jāizdod gaisa piesārņošanas kontrolei u.c. faktoriem.

☆ Toronto rietumdaļas 50 Apvienotās baznīcas draudzēm ir financiālas problēmas un kādām 10 draudzēm pat draud iznīkšana. Grūtajā stāvoklī vaino pēckara emigrantu piederēšanu pie citām ticībām, kas spiež sašaurināties un apvienot vairākas draudzes vienā, lai spētu pastāvēt.

☆ Rietumontario universitātes students Klaivs Hičons apgalvo, ka nelegālo narkotiku tirdzniecību Ontario vada mafijas piederīgie. Galvenais narkotiku izdales centrs Ontario esot Londonā. Savus pētījumus šai nozarē izdarījis arī Ontario parlamenta loceklis Viljams Ņūmens un atzinis, ka Toronto apkārtnes ģimnazijās 60% skolēnu lietojot narkotikas — visvairāk t.s. „speed" drogas un marihuanu.

— ns

Sarunas par atomieroču kontroli sāksies Helsinkos

No Vašingtonas ziņo, ka ASV prezidents Niksons sasaucis valsts drošības padomi speciālā sesijā, lai izstrādātu plānu sarunām ar Pad. savienību par atomieroču pārraudzību. Paredzētās sarunas sāksies 17. novembrī Somijas galvaspilsētā Helsinkos. Sēdē bez prezidenta piedalījās arī ārlietu ministrs Rodžers un aizsardzības ministrs Lērds, kā arī ASV bruņošanās pārraudzības priekšnieks Džerards Smits, kurš vadīs ASV delegāciju Helsinkos. Pad. savienības delegāciju savukārt vadīs ārlietu viceministrs Semenovs. Sarunas bija iecerētas jau vairāk nekā pirms gada, bet izjuka sakarā ar Pad. savienības pēkšņo iebrukumu Čechoslovakijā.

ASV valsts drošības padomes lēmumi sīkāk nav izpausti. Pēc laikraksta „Washington Post" ziņām, ASV centīsies panākt ar Pad. savienību vienošanos, kurā skaidri definēts šo ilgi gaidīto sarunu mērķis. Valsts drošības padome nav izrādījusi interesi pārtraukt savus raķešu izmēģinājumus, ko uzskata par lielāko konservātīvo spēku uzvaru Niksona valdīšanas laikā. Raķešu izmēģinājumu „iesaldēšana" lielu atbalstu bija guvusi tautas vietnieku namā, bet it sevišķi senātā. Liela daļa deputātu un senātoru naīvi ticēja, ka amerikāņu atteikšanās no raķešu izmēģinājumiem tādu pašu rīcību izsauks arī Pad. savienībā. Valdība tagad pilnīgi nostājusies pret to. Kaut ar Pad. savienību būtu panākama kāda principiāla vienošanās, tā tomēr nekavētu Maskavu turpināt attīstīt savu raķešu eksplozīvās galvas.

Vašingtona uzskata sarunas Helsinkos tikai par pārejas fazi, kura neturpināsies ilgāk par dažām nedēļām. Ja sarunās panāktu kādu vienošanos galvenajos jautājumos, tā tomēr būs tikai pārejas faze līdz nākošajai konferencei, kura, iespējams, notiks Austrijas galvaspilsētā Vīnē.

Tas bija sākums Baltijas valstu traģēdijai

DĀNIJAS BIJUŠĀ ĀRLIETU MINISTRA O. B. KRAFTA RUNA 28. OKTOBRĪ, APSPIESTO TAUTU DIENĀ, STOKHOLMĀ

Man ir liels gods šodien runāt sabiedrībai, kas nākusi, lai apstiprinātu savu ticību brīvībai, lai atbalstītu apspiesto tautu tiesības uz brīvību un cilvēcīgu dzīvi un protestētu pret tiranniju un terroru, par spīti tam, cik varena ir valsts, kurā tas notiek.

Pirms 30 gadiem Hitlers un Staļins parakstīja vienu no visapkaunojošākajiem līgumiem, kādu civilizētā pasaule pazīst. Tas bija tik apkaunojošs, ka pat tā parakstītāji baidījās to atklāti atzīt, bet pieņēma to kā slepenu protokolu, kura esamību ilgi noliedza, un tā saturs vēl tagad nav zināms padomju tautām. Es runāju par Austrumeiropas sadalīšanu, kas atklājās, kad Vācijas ārlietu ministrijas archīvs nokļuva rietumvalstu rokās. Tas bija sākums Baltijas valstu un Polijas traģiskajam liktenim.

Tas bija sākums deportācijām, apspiešanai un Igaunijas, Latvijas un Lietuvas kā patstāvīgu valstu iznīcināšanai. Tas bija iemesls Somijas ziemas kaŗam. Tas bija ievadījums Polijas dalīšanai. Tas bija iemesls pasaules kaŗam. Hitlera un Staļina neuzbrukšanas pakts pavēra iespējas zibenskaŗam rietumos, slepenais protokols iztirgoja mazo valstu brīvību un nodeva to tautas Pad. savienības žēlastībai. Hitlera iekaŗojumi ir atgūti, bet Pad. savienības laupījumi palikuši un laika tecējumā vēl palielinājušies. Šo divu diktātoru izrīcība ar citām valstīm un tautām vēl tagad apēno Eiropu. Staļina pēcnieki iet viņa pēdās, tie ir akceptējuši tiranniјas politiku.

Divdesmitajam gadsimtam doti vairāki apzīmējumi, bet man liekas, ka neviens no tiem nav tik piemērots, kā „bēgļu gadsimts". Miljonos skaitāmi tie vīri, sievas un bērni, kas aizdzīti no savas dzimtenes, kas bēguši no terrora, deportācijām, cietuma un nāves. No kurienes un uz kurieni tie bēguši? Eiropā mēs redzam tikai bēgļus vienā virzienā. Tie bēguši no austrumiem uz rietumiem — no tirannijas uz brīvību. Lai iegūtu brīvību, tie riskējuši ar savu dzīvību. Cik liela un nepatīkama ir bēgļu straume, liecina tas, ka valstis, no kurām cilvēki bēg, lieto visus līdzekļus, lai apturētu bēgšanu uz rietumiem. Berlīnē ļaudis ir ieslēgti aiz mūra, robežas uz brīvajām valstīm ir noslēgtas ar sargtorņiem, dzeloņstiepļu žogiem, mīnu laukiem un uzartiem laukiem.

Vienīgi ar valsts atļauju cilvēkiem atļauts izbraukt no savas zemes. Pat t.s. kultūras, speciālistu un politiskās delegācijas uz citām valstīm uzrauga drošības policija. Tos, kas paceļ balsi pret režīmu un prasa respektēt cilvēku tiesības, iesloga cietumos. Tomēr protesti pret necilvēcību pieaug un nekad nebeigsies. Tie paceļas atkal un atkal. Mums ar visiem līdzekļiem jāatbalsta apspiestās tautas arī pašā Pad. savienībā, kuŗas prasa tiesības uz patstāvīgu, nacionālu un valstisku dzīvi, kā tas noteikts arī Pad. savienības satversmē, tikai nekad netiek atļauts.

Arī citur pasaulē notiek tas pats, tā paša veida diktātūra un apspiešana. Arī tur redzamas bēgļu straumes. Tibeta beigusi pastāvēt kā neatkarīga valsts, tās reliģija un vecā kultūra ir pilnīgi iznīcināta. Ziemeļvietnamā valda staļinistiska diktātūra, un tās vadītāju mērķis ir to izplest pār visu Dienvidāziju. Hočimina izdarītā lauksaimniecības kollektīvizācija maksāja 100.000 zemniekiem dzīvību. Simttūkstoši bēga no ziemeļiem uz dienvidiem. Nav grūti iedomāties, kādu likteni piedzīvos iedzīvotāji, ja arī Dienvidvietnama nonāks komūnistu varā. Kā Eiropā tā pašā Amerikā arvien spēcīgāka kļūst prasība, lai ASV atstāj Vietnamu. Vai tie, kas nāk ar šādu prasību, grib uzņemties atbildību par to, kas notiks ar Vietnamas tautu? Vai tie tad vispār varēs kaut kādi iespaidot ļaunās sekas? Vai tie nebūs tikpat nespēcīgi, kādi mēs bijām attieksmē uz Austrumeiropu? Vai tie nebūs tikpat nespēcīgi, kādi mēs bijām attieksmē uz Austrumeiropu? Ir pamats jautāt: kādēļ neviens nekritizē Hanojas agresiju? Kādēļ neviens nenosoda Hanojas un vietkongu kaŗa metodes, par kurām liecina masu kapi kādreizējā ķeizara pilsētā Huē? Vai mums nevajadzētu apslāpēt savu vienpusīgo kritiku, domājot par to, kādu pateicību esam ASV parādā? Divos pasaules kaŗos ASV nākušas Eiropai palīgā, glāba mūsu brīvību un patstāvību. Kad Eiropa bija izpostīta, ASV sniedza mums bagātīgu atbalstu; kad atkal draudēja briesmas, ASV parakstīja aizsardzības paktu, lai mūs sargātu. Zviedrija nav NATO locekle, bet NATO, aizsargot Dāniju un Norvēģiju, reizē aizsarga arī Zviedriju. Bez NATO mēs nokļūsim tādā pašā situācijā, kādā bijām pirms otra pasaules kaŗa — sašķelti, nespēcīgi un bez ASV aizsardzības.

Ja amerikāņi nogurs, rūpējoties par citu tautu brīvību un pašnoteikšanās tiesībām, mēs iesim pretim bīstamam laikam. Šīs briesmas pieaug ar pretdemokratiskajām un kārtības neatzīšanas tendencēm, kuŗas izpaužas Eiropā. Nav jāšaubās, ka tās atbalsta komūnisti, kuŗi gan atklāti, gan slēpti mudina un atbalsta pretamerikānismu, aģitāciju pret Vietnamas kaŗu, uzbrukumus NATO un prasības pēc atbruņošanās. Pad. savienībai nekas nevar būt patīkamāks par to. Tā ir modernā kaŗa taktika. Ja nevar uzvarēt no ārpuses, tad, varbūt, to pašu var panākt no iekšienes, cenšoties pārņemt varu bez kaŗa, padarot valstis ar savas politikas iefiltrēšanu nespējīgas spiedienu atvairīt.

Patiesība par pašreizējo situāciju ir, ka Rietumi kļuvuši vājāki un Pad. savienība nostiprinājusi savas pozicijas Austrumeiropā. Tagad arī Čechoslovakija ir okupēta zeme, bet padomju spēki nonākuši pie Rietumvācijas robežas. Nav nekādu pazīmju, ka Maskavas kontrole pār apgabaliem, kuŗus tā pretēji visiem līgumiem ieguva pēc otra pasaules kaŗa, mazinātos. Pad. savienība ar ierosināto Eiropas drošības konferenci cer panākt pašreizējā stāvokļa atzīšanu. Tā rīkojas pēc paroles: kas ir mans, tas ir mans, bet par to, kas ir tavs, mēs runāsim.

Daudzās runas par saspīlējuma mazināšanos, kuŗas pēdējos gados bija tik populāras, pēkšņi izbeidzās ar iebrukumu Čechoslovakijā. Bet nepatīkamo īstenību mēs labprāt ātri aizmirstam. Jau tagad sākas atkal runāšana, ka mums pret Pad. savienību jābūt atklātiem un uzticības pilniem, tad sarunās ar komūnistiem būs panākta. Bet es domāju, ka mēs pievilsimies. Pad. savienība nerāda ne mazākās pazīmes, ka tā vēlētos pārmaiņas un izbeigt naidīgo nostāju. Pad. savienības bruņošanās kāpināšana sevišķi uztrauc. ASV aizsardzības ministrs tikko brīdināja amerikāņus, ka Pad. savienība tiecas kļūt tik stipra, lai spētu atomkaŗā dot pirmo sitienu un mazināt pretinieka atmaksas iespējas.

Kā apspiestās tautas, tā mēs sēžam vienā laivā. Mūsu liktenis ir cieši saistīts ar apspiesto tautu likteni. Mēs tās atbalstām un turpināsim atbalstīt taisnības un cilvēcības dēļ. To mēs darām un tas mums jādara arī mūsu pašu dēļ. Atteikties no cīņas par apspiesto tautu tiesībām nozīmē atteikties no mūsu pašu tiesībām uz brīvību un cilvēcīgu dzīvi.

Brants ar mieru parakstīt atomlīgumu

Kā ziņo no Bonnas, Rietumvācijas kanclera Branta valdība izšķīrusies parakstīt atomieroču izplatīšanas aizlieguma līgumu, pret kuŗu asi bija nostājies iepriekšējais Kīzingera kabinets. Jaunais aizsardzības ministrs Šmits gan paskaidrojis, ka līgums parakstāms tikai tad, ja NATO garantē taktisko atomieroču lietošanu Pad. savienības un tās satelītu uzbrukuma gadījumā. Viņš prasa Rietumvācijai arī lielākas līdzrunāšanas tiesības NATO ietvaros. Bonna atzīst atkarību no NATO kā Rietumvācijas drošību pret austrumu bloka agresiju.

Kanclers Brants vācu tautā jau paspējis zaudēt savu vēl neseno popularitāti, par ko liecina 9. novembrī notikušās pašvaldību vēlēšanas Ziemeļreinā - Vestfālē. Kaut pagājis apmēram tikai viens mēnesis, kopš Brants pārņēmis varu, šīs zemes 32 pilsētu un 46 lauku padomju vēlēšanās sociāldemokrati ieguvuši 46,1% no balsu kopskaita, zaudējot 0,8% salīdzinājumā ar iepriekšējām vēlēšanām 1964. gadā. Kristīgie demokrati turpretim ieguvuši 45,3% balsu, 2,2% vairāk nekā pirms 5 gadiem. Brīvie demokrati, kuŗi bundestāgā pašreiz veido valdības koaliciju ar Branta sociāldemokratiem, ieguvuši 6,1% balsu, zaudējot 1,5%. Ziemeļreina - Vestfāle ir Rietumvācijas smagās rūpniecības centrs, kuŗā strādnieku skaits daudz lielāks nekā daudzās citās federācijas zemēs, tādēļ šis vēlēšanu iznākums ir jo sevišķi zīmīgs.

Bundestāgā opozicija Branta jaunajam politiskajam kursam īsajā viņa valdīšanas laikā jau ievērojami pastiprinājusies. Par viņa niknāko pretinieku izvirzījies bijušais finanču ministrs Štrauss. Jaunajam kancleram it sevišķi pārmet agrākās nostājas maiņu, kad viņš vēl atradās koalicijā ar kristīgajiem demokratiem un Kīzingera valdībā bija ārlietu ministrs un vicekanclers. Politiskā kažoka apvēršana uz otru pusi vairojusi tautā īgnumu, bet sociāldemokratu vēlētājos vilšanos, jo vāciešiem ir problēmas, kuŗās nacionālais lepnums ir augstāks nekā partijas intereses. Viena no šīm problēmām, varbūt pati nozīmīgākā, ir Austrumvācijas un Polijas robežas jautājums, kuŗā Brants uzsācis iet rietumvāciešiem nesaprotamus dīvainus ceļus.

SĪKĀS ZIŅAS

● Kanadas ārlietu ministrs Šarps izteicies, ka viņš un ministru prezidents Trudo saņēmuši 183 kanadiešu sabiedrību un privātpersonu vēstules, kuŗās izteikta neapmierinātība par valdības nodomu oficiāli atzīt sarkano Ķīnu.

● Ziemeļvietnamieši un vietkongi noraidījuši ASV ierosinātās „privātās sarunas", ar kuŗām amerikāņi bija cerējuši pārvarēt Vietnamas miera sarunu „nāves punktu" Parīzē. Komūnisti joprojām nevēlas samierināties, ka ASV atzīst Saigonas valdību, jo uzskata to par amerikāņu „marionetēm".

● Džēma Gārdnera 5000 dol. balvu medicīnā šogad ieguvuši 3 kanadiešu un 5 amerikāņu ārsti. Šī financista Gārdnera balva nodibināta 1957. gadā, un to kopš 1959. gada saņēmuši ārsti Kanadā, ASV, Eiropā, Dienvidamerikā, Austrālijā un Jaunzēlandē. Šogad balvu ieguvuši amerikāņi Dr. Franks J. Diksons no Kalifornijas, Dr. Džons P. Mirils no Bostonas, Dr. Beldings H. Šraibners no Sietlas, Dr. Īrls V. Sauderlends no Tenesijas, Dr. Mesons Souns no Ohio un kanadieši Dr. R. Selters, Dr. E. Makkulošs un Dr. J. Tils, visi no Toronto.

● Ģen. Emilio Garastazu Medici nodevis zvērestu kā 31. Brazilijas prezidents un tūlīt paziņojis demokratijas atjaunošanu, pārņemot varu no līdzšinējās trīs vīru militārās juntas, kuŗa valdīja kopš prezidenta Artura de Kosta e Silvas saslimšanas ar paralīzi pirms diviem mēnešiem.

● Nule 77 gadu vecumā miruŝais padomju rakstnieks Kornijs I. Čukovskis atstājis vairāk nekā 1 milj. rubļu lielu mantojumu. Tā lielāko daļu iegūs viņa meita Lidija Čukovskaja, kuŗa pati jau ieiet sešdesmitajos gados un izcēlusies krievu liberālo rakstnieku vidū ar noveli, kuŗā apstrādāta viela par Staļina terrora gadiem, izpelnoties arī pasaules preses uzmanību. Čukovskis gadsimta sākumā bija Odesas laikraksta Londonas korespondents, bet lielākos ienākumus guva ar savu dzeju, kuŗas ietekmē izaugušas trīs rakstnieku paaudzes. Viņa spalvai pieder arī esejas par Nikolaju Ņekrāsovu un Antonu Čechovu, kā arī Oskara Vailda un citu angļu rakstnieku darbu tulkojumi, tāpat bērnu un jaunatnes literātūra.

Kanadas ministru prezidents pie Utanta

Kanadas ministru prezidenta Trudo pēkšņā „izslīdēšana" vasaras beigu posmā no valdības oficiālā loka tūlīt izsauca dažādus minējumus presē par viņa „pazušanas" iemesliem, kamēr žurnālisti beidzot noskaidroja, ka valdības galva izklaidējas ceļojumā ar jachtu pa Vidusjūru kādas skaistules sabiedrībā. Trudo nav tāda tipa valstsvīrs, kā, piemēram, kādreizējais ministru prezidents Džons Dīfenbēkers, par kuŗa neseno Pad. savienības apmeklējumu prese jau iepriekš varēja ziņot visos sīkumos. Žurnālisti tāpēc uzmana gandrīz ikvienu pašreizējā Kanadas ministru prezidenta soli, lai ziņotu par viņa gaitām.

Aizvadītās nedēļas nogalē Trudo redzēts Ņujorkā, vakarā pastaigājamies pa Manhatenu. Viņš izskatījies atpūties un labā gara stāvoklī. Šai „klusajā braucienā" viņš varējis apmeklēt mākslas mūzeju, noskatīties divas filmas un satikties ar skatuves un filmu zvaigzni Barbru Streizandi. Trudo izteicies, ka nedēļas nogales ceļojums Otavā turēts lielā noslēpumā un viņu nav traucējusi ne prese, ne autogrammu mednieki.

Trudo ieradās Ņujorkā speciālā lidmašīnā 7. novembra vakarā. Žurnālisti noskaidrojuši, ka viņš apmeties Pierre hotelī, kur aizņēmis dubultistabu, maksājot 56 dol. dienā, un ieturējis „dejas pusdienas" ar filmzvaigzni Barbru Streizandi, ar kuŗu bija ticies jau janvārī, britu kopvalsts ministru prezidentu konferences laikā Londonā. Laikraksts „The New York Post" atklājis, ka Trudo pēc vēlīnām pusdienām restorānā jau ierašanās dienas naktī dejojis kādā privātklubā, bet svētdienas vakarā ar jau minēto filmzvaigzni apmeklējis teātri. Barbra Streizande precējusies ar aktieri Eliotu Goldu, bet dzīvo šķirti.

Tikai pēc visa šī garā apraksta presē piebilsts, ka Trudo ticies arī ar laikraksta „The New York Times" izdevēju un 11. novembrī bijis vizītē pie Apvienoto nāciju ģenerālsekretāra Utanta. Jācer, ka amerikāņu un kanadiešu pres par šo tikšanos iegūs plašāku informāciju, neapmierinoties vienīgi ar Trudo privātajām gaitām, lai cik tās valdzinātu sensāciju un pikantēriju kāros rietumu žurnālistus un avīžu lasītājus....

Vietkongi gatavojas ziemas ofensīvai

Dienvidvietnamā cīņās ar vietkongiem un ziemeļvietnamiešiem iegūts kāds slepens dokuments, kas norāda, ka komūnisti nopietni gatavojas ziemas ofensīvai. Dokuments raksturīgs arī tai ziņā, ka aicina Vietnamas komūnistus „atbalstīt amerikāņu tautas cīņu par mieru Dienvidvietnamā", motīvējot to ar 15. novembra demonstrāciju Vašingtonā. Šo „atbalstu" komūnisti saprot tādā veidā, ka aicina savus partizānus nogalināt Saigonas valdības varas reprezentētājus visur, „kur vien tie satiekami", un kāpināt terroru. Tai pašā laikā ziemeļvietnamieši jau ievadījuši savu ziemas ofensīvu, pastiprinot uzbrukumus ziemeļos no Saigonas un Mekongas deltā, kā arī dienvidos no galvaspilsētas.

Liekas, nav šaubu, ka Dienvidvietnamas komūnistu terroristiem ir kādi tieši sakari ar demonstrāciju organizētājiem ASV un protesta gājienu uz Balto namu Vašingtonā. Par to runā arī iegūtais slepenais dokuments. Lai pasargātu valsti no iespējamām varmācībām, ASV aizsardzības ministrija, par spīti visiem demonstrāciju organizētāju miermīlības solījumiem, sagatavojusies vajadzības brīdī izsaukt uz galvaspilsētu 28.000 kaŗavīru pilnā apbruņojumā no tiem spēkiem, kuŗi stacionēti Vašingtonas apkārtnē.

Prezidenta Niksona Vietnamas politikai ietekmīgs atbalsta demonstrējums bija Veterānu dienas sarīkojumi visā valstī. Tie kļuva par morālisku pļauku Vietnamas komūnistu atbalstītājiem, kuŗi kaut dažos simttūkstošos, ieskaitot apmātos līdzskrējējus, tomēr nepārstāv visu 200 miljonu amerikāņu uzskatus. Veterānu dienas ceremonijas 11. novembrī apzīmētas par nacionālās vienības demonstrāciju, kuŗā pausta uzticība ASV zvaigžņotajam karogam un valsts prezidentam.

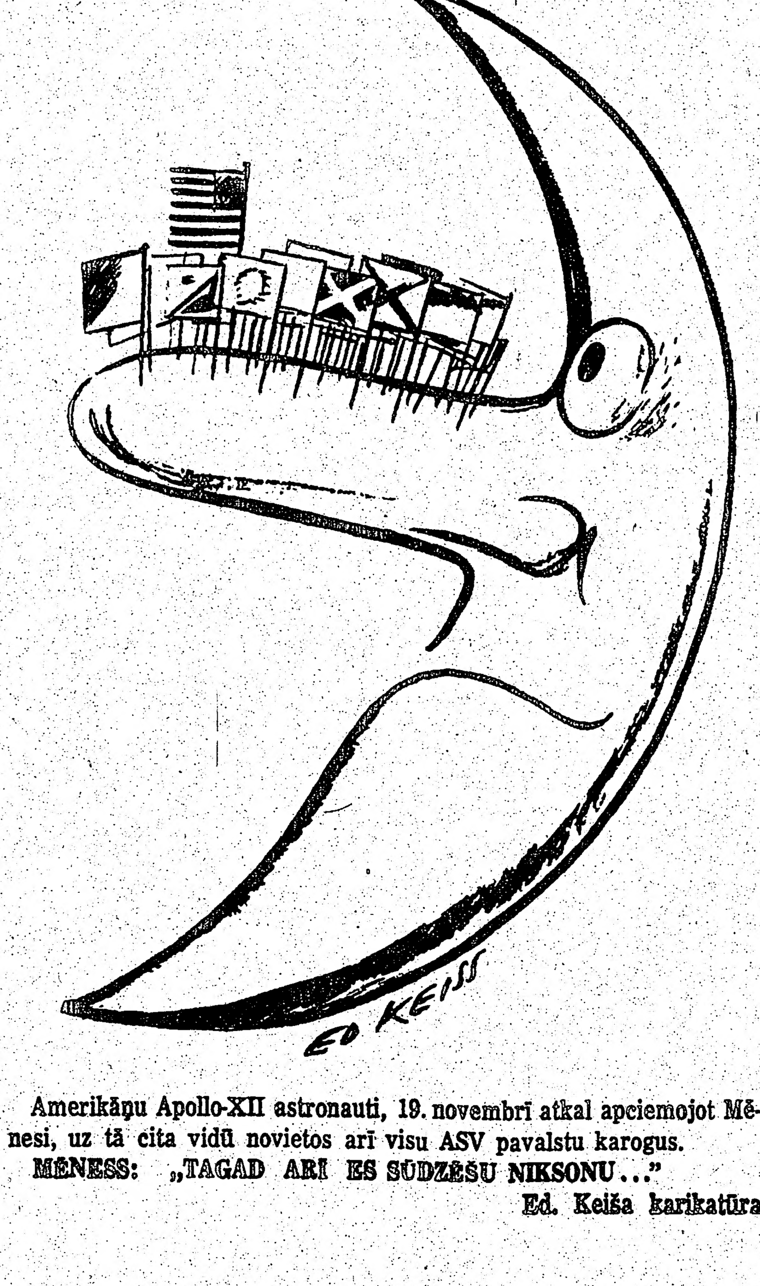

Amerikāņu Apollo-XII astronauti, 19. novembrī atkal apciemojot Mēnesi, uz tā cita vidū novietos arī visu ASV pavalstu karogus.
MĒNESS: „TAGAD ARĪ ES SŪDZĒŠU NIKSONU..."

Ed. Keiša karikatūra